

Tehnoredactare: Andreia E. Breaz
Colecția: *MEMORII*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ROIBAN OROIANU, IOVU
Povestiri din cufărul cu amintiri/ Iovu Roiban Oroianu;
pref.: Doina Rad.
Cluj-Napoca:
Ecou Transilvan, 2020

ISBN 978-606-730-640-8
821.135.1
I. Rad, Doina (pref.)

© Iovu Roiban Oroianu
Nicio parte din această lucrare nu poate fi reprodusă
fără acordul Editurii și al autorului.

Editura ECOU TRANSILVAN, Cluj-Napoca, 2020
Editor: Nadia Fărcaș
E-mail: office@edituraecou.ro
Telefon: 0745828755; 0364730441
www.edituraecou.ro

Iovu Roiban Oroianu

.

Povestiri

din cufărul cu amintiri

Editura Ecou Transilvan
Cluj-Napoca
2020

-

În amintirea Mamei mele,
care și-a dorit din tot sufletul să mă vadă
om învățat, știutor de carte. Nu pot uita vorbele
ce mi le-o spus, în ziua în care am rămas
la Internat, la Luduș, la plecare:
“Dragu’ Mamii, să fii cuminte, să ascuți
de profesori și de pedagog, să înveți bine
și să nu ne faci de rușine!
Omul e ca o frunză pe apă, iar viața,
viața omului, e ca o poveste!”

Mulțumiri Doamnei Învățătoare Rafila Moșneag,
cea care mi-a condus mâna tremurândă
pe foaia de caiet, până ce am învățat scrisul...

Din cufărul vremii

Pentru fiecare, vine o vreme a răgazului și a nostalgiilor, a memoriei involuntare proustiene... La Iovu Roiban Oroianu, scânteia amintirilor a fost declanșată de un cufăr vechi, un leagăn găsit în podul casei părintești, un război de țesut, orologiul cu pendul din casă, fotografiile, multe fotografiile și scrisori de demult. O pasăre în zbor, trosnetul jucăuș al lemnului în sobă, fâșâitul coasei prin iarba înaltă, șuierul unui tren plecat spre depărtări, un sărut, un colț de lume, icoana mamei și câte altele s-au înrădăcinat în sufletul romantic al lui Iovu Roiban și s-au cerut așternute pe hârtie. Întregul său „cufăr” nostalgic și-a revărsat preaplinul în această carte memorialistică, scrisă, în primul rând, pentru sine, dar și pentru alții. Pentru autor, venise vremea să se destăinuie, nu doar din nevoia de a spune și de a se spune pe sine lumii, ci, mai ales, pentru a rămâne mărturie, peste ani, despre „o viață de om așa cum a fost” și despre epoca trecerii sale prin această lume, de la „Casa de după deal”, din Oroiu natal, până la Sighișoara, unde trăiește azi. Spre finalul volumului, în capitolul *Când vine seara*, autorul dezvăluie motivația care a dus la această carte de amintiri: „Bătrânețea începe așa, ca toamna..., cu o adiere de vânt cald, cu melancolii, cu umbre care se prelungesc, cu

amintiri dragi și doruri vagi, dar e la fel de frumoasă ca toamna! Și apoi urmează iarna, cu fulgi și troiene de zăpadă și flori de gheață la geamuri! Moțâind în fotoliu, la gura sobei, ai tot timpul să filozofezi, gândind la nemurirea sufletului și la anii care s-au trecut ca o poveste. Să rememorezi frânturi de viață.”

Pentru cei care îl cunosc de-o viață pe inginerul Roiban, nu este o mirare acest demers, căci, încă din liceu, el a scris articole în presa vremii, a compus poezii (ocasionale sau doar pentru sine).

Cartea de față, *Povestiri din cușorul cu amintiri* (publicată de Editura Ecou Transilvan, din Cluj), cu cele 18 capitole și alte nenumărate subcapitole, este structurată „inginereste”, cu metodă. Volumul conturează locuri, oameni și obiceiuri care riscă să se destrame în negura timpului.

Cum este și firesc să se întâmple, începutul de drum al rememorării pornește din satul natal al autorului, Oroiu, situat pe dealurile mureșene. Celebritatea acestei așezări, atestată de prin 1332, o dă biserica de lemn „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil”, de rit greco-catolic, ridicată începând cu secolul XVII. (Iovu Roiban gândește, de altfel, un proiect ambițios, acela de a realiza chiar o monografie a satului său.) Puternica amprentă pe care locurile natale au pus-o asupra memorialistului este evidentă, încă de la început.

Pe fundalul acestor meleaguri se conturează, în primul rând, chipul părinților. Remarcabil ni se pare portretul Mamei (căreia i se dedică, de altfel, cartea), văzută cu nimbul frumuseții ei sufletești, cea care, spune autorul, dorea să-l vadă „om învățat, știutor de carte”, cerându-i să nu uite niciodată de unde

a plecat și să păstreze valorile morale ancestrale ale țăranului român. Cuvintele înțelepte ale mamei („Omul e ca o frunză pe apă, iar viața, viața e ca o poveste”) aveau să-l marcheze pentru totdeauna. Atingerea mâinilor și sufletului ei se mai păstrează, metaforic, și azi, în obiectele aduse de narator din casa părintească, restaurate și păstrate, cu sfințenie, într-un mic „muzeu al satului” din gospodăria fiului. Fiecare lucru de aici își spune, în continuare, povestea, spre păstrarea unei spiritualități ce riscă să se piardă.

Tatăl este cel care l-a învățat pe autor să fie harnic, să nu se teamă de muncă, să deprindă tot ce i-ar putea fi util în viață. Figura lui este desprinsă parcă dintr-o simbioză ciudată între Ion, personajul lui Rebreanu, și Moromete al lui Marin Preda, căci iubea nespus pământul și animalele gospodăriei, fiind mai scump la vorbă, dar foarte chibzuit. În memoria fiului va rămâne puternică imaginea lui, „înmărmurit pe podețul din fața porții”, fluturând mâna cu tristețea celui care e conștient că asistă la zborul definitiv din cuib al puiului său.

Cu spiritul său ludic, memorialistul își imaginează că părinții au chemat lângă leagănul lui ursitoare bune și îngeri păzitori. La maturitate, însă, autorul își dă seama că părinții i-au fost adevărații îngeri păzitori, în drumul vieții.

Icoana lor nici nu putea fi proiectată decât în decorul satului natal, căruia îi sunt dedicate mai multe pagini, cu parfum local, reînviind o lume, din păcate, pe cale de dispariție, în zilele noastre. Aici, autorul a învățat, în primul rând, să fie Om. Frânturi din copilărie se amestecă și se adună, conturând o atmosferă patriarhală, curgând firesc în albia timpului și a

timpurilor: casa părintească, „aerul tare din dosul dealului”, fântâna „de unde beam apă, lungit pe burtă, cu nasul în părau” și câte altele. Peste liniștea vremelnică a satului au trecut ororile războiului (odată cu hitleriștii, apoi cu rușii), îngenunchindu-i pe locuitorii din Oroiu, ca și pe întregul nostru popor, vreme de multe decenii. Dramatice, în veridicitatea lor, sunt paginile în care bunicul autorului, împreună cu alți săteni, a semnat, în duba Miliției, cu o dureroasă frângere de suflet, intrarea în Cooperativa Agricolă de Producție. Arestările, bățiile și umilirile i-au costat, pe cei mai mulți, viața.

Existența, individuală și colectivă, și-a urmat, însă, firul supraviețuirii. Capitolul *Amintiri din sat* aduce informații inedite legate de prelucrarea cânepii sau viața de păcurar, de apicultor etc. Tradiția s-a perpetuat, din tată-n fiu, prilej pentru autor să descrie, cu lux de amănunte și într-o acumulare de regionalisme, clăcile din sat, sacrificarea ritualică a porcului, de Ignat, „căpălitul” porumbului, la care participa întregul sat etc. Nu vor fi uitate, peste ani, serile, ce încheiau o zi trudnică, în aromele mămăligii cu brânză ori tocană, gustul plăcintelor: „Mama ne aștepta acasă cu plăcinte cu brânză și urdă, coapte pe lespede, de-abia reușea să ne asigure, alternativ, câte o plăcintă, că ne era tare foame, mai ales mie!” În tolba amintirilor se adunau și disperări sau temeri puerile, dar și întâmplări amuzante (cum a fost, de pildă, o recitare de pomină din timpul școlii primare, sau pățania cu Nana Rica), pe care autorul le redă cu multă naturalețe și umor fin.

Deliciul copiilor îl făceau poveștile bătrânilor din sat, foști combatanți prin Galiția sau prizonieri prin Rusia: „Noi, copiii,

ascultam cu urechile ciulite și ne minunam de toate acele întâmplări”. Pasiunea aceasta îl determina pe autor, adesea, să provoace seri în care „deschideam traista cu povești”, culegând, fără să-și dea seama, folclor autentic, dar și întâmplări mai picante trăite de badea Aurel, zis Burel.

Memoria autorului nu vrea să eludeze ineditul atâtor obiceiuri din satul de demult, de la concursul de câștigat ouăle de Paște, la „Luminația” de la „țintirim”, din 1 noiembrie. De aceea, dedică multe pagini acestor tradiții, într-un amestec de limbaj actual și regionalisme (de fiecare data, explicate cu atenție, pentru cititorul tânăr).

Ochii mirați ai copilului de atunci au fixat pe retină scene memorabile: ridicarea casei, din chirpici, cu „armătură din nuiiele de răchită”, rase, „ca finisaj, cu hârlețul”, precum și săparea fântânii din ogradă, cu meșterul care dispărea în adâncul gropii și tatăl care scotea pământul cu găleata. Am remarcat un detaliu, ce nu trebuie trecut cu vederea: conștienți, parcă, de adevărul blagian, că „veșnicia s-a născut la sat”, tatăl scrijelește, cu un cui, „pe coșul fântânii”, numele lor, „Roiban Artimon și soția Eugenia, 1958”, de parcă ar fi cititorit, într-o vecie, un lăcaș închinat vieții.

Plecarea din sat, la școala din Luduș, amintește, cumva, de *Amintirile...* lui Creangă: „Apoi căruța hodorogită a lui Mitru lui Gâscă, lăptarul, plină cu bidoane de lapte și un braț de otavă, pe care m-am cuibărit în dricul căruței, care se îndepărta încet, ducând spre Lumea mare un copil, pe ultimul drum al copilăriei.” Noua viață, cea de la oraș, din internatul liceului, avea să fie cu suișuri și coborâșuri, permanent luminate de

dorința autodepășirii propriei condiții. Copilul de la țară a trebuit să înfrunte bășcălia sau chiar agresiunile fizice ale colegilor mai mari, astfel încât, notează memorialistul, „în pauze, alergam repede afară, în curte, și mă așezam cu spatele la gardul de beton, ce înconjura terenul de fotbal, vecin cu școala. Acolo eram în siguranță, prietenul meu, gardul, îmi asigura apărarea la spate, iar eu, din față, mă luptam disperat cu mâinile și, mai ales, cu picioarele...”.

Dincolo de acestea, în noua lui viață au intrat și câțiva prieteni (cei mai mulți rămași prieteni pe viață), dar, mai ales, dascăli de suflet, cărora memoriile le păstrează portretele, iar autorul – gratitudinea. Pedagogul Internatului, Nicu Palaghie, căruia îi este dedicat un întreg capitol (*Omul care mi-a modelat destinul*), i-a devenit prieten și sfătuitor, l-a învățat lucrurile elementare ale unui comportament elevat. Profesorul de limba română, Iosif Pop, un om drept și un dascăl sever, l-a laudat, într-o oră, ceea ce i-a dat copilului de plugar încredere în inteligența și talentul său creativ, ce s-au manifestat, de timpuriu, în scrisori, dar, mai ales, în zecile de poezii originale, așternute pe hârtie și păstrate cu discreție și modestie.

În paginile acestea de memorii găsim dese pasaje care dovedesc tocmai această imaginație, nativă înclinație spre poezie, spre metaforă. Am ales câteva dintre acestea, risipite prin volum: „Voi pleca apoi, tot așa, pe întuneric, pentru ca Soarele din zori să nu destrame vraja și să nu-mi omoare sufletul răscolit de amintiri...”; „Mi-aș fi dorit să pot fi, măcar o noapte un felinar la geamul ei, să-i luminez somnul presărat cu vise și să-i cânt așa, ca mai demult...”; „să mă iubească precum

iubește marea o rază de soare, ce săgetează orizontul la asfințit, dus cu gândul departe, la depărtarea care ne desparte de atâta vreme... Poate că ne vom întâlni în cer, cândva, rătăcind printre aștri"; „dacă o să-mi fie dor de ea, mă voi întoarce în trecut, călător prin vis, să o îmbrățișez bolnav de dorul ei"; „merge cu frânturi de viață, tragi aer în piept și stingi lumina. Va fi o noapte și mai apoi o zi, un zbor în minus, poate o cădere în plus... Ce mai contează? Totul e renașterea din propria cenușă..."; „dar în ograda casei părintești, acum iarba-i pedepsită, de mână de om să nu fie cosită și poarta-i ferecată"; „Îmi imaginez o toamnă târzie, cu trandafiri ofiliți de sărutul otrăvit al brumei, un capăt de cărare, la margine de poiană, cu negură și fum, cum cade brumă groasă"; „ Fulgăiește-mă și tu cu sărutări, să adorm legănat, sub nămeți de vise frumoase!". Și multe altele, pe care le las spre deliciul cititorilor.

Uneori, sunt inserate versuri proprii, originale, mai mult sau mai puțin naive, școlărești. Câteva creații sunt, însă, deosebite, în cadență modernă, de multe ori amintind de haiku-urile asiatice. Iată câteva dintre versurile pe care le-am remarcat: „Va mai veni o toamnă, / Să-ți despoaie trupul de mine / Toamna începuturilor, / Să-ți dezbrace trupul de amintiri.../ Anotimpul venirilor tale bate la ușă. / Tu nu mai veni, / Cu un zâmbet, mi-ai ucide / Liniștea din suflet, / Obosit și bătrân / Eu ce-aș mai iubi?" (*Autumnală*); „Înțeleg / Din toată această jalnică deșertăciune / Că ninge și în sufletul meu, / Cu fulgi mari de zăpadă / Și viscolul mă-ngheață, / Troienind ca-n ogradă" (*Iarna mea*). (Toate poemele lui Roiban se cer și ele tipărite într-o plachetă!)

Desigur, în „cufărul” memoriei se regăsesc și anii milităriei, ani restrictivi, cu plutonieri răzбunători și absurzi, dar și cei ai studenției de la Iași, cu farmecul lor ce depășea greutatea. Un capitol amplu (poate prea amplu, cu zece subcapitole) este dedicat *Fostelor iubiri*, în care un loc binemeritat îl ocupă Domnica, soția autorului, care îi este alături încă din liceu. Împreună cu ea, autorul a împlinit ceea ce, în tradiția românească, reprezintă reperele fundamentale ale vieții unui om: să faci un copil, să clădești o casă și să plantezi un pom.

La vârsta senectuții (oglundită în mai multe capitole, intitulate sugestiv: *Iarna la Sighișoara*, *Când vine seara*, *Cugetări la gura sobei*, *În loc de epilog*), autorul și-a notat, metaforic, sentimentele ce dezvăluie nostalgie, dar și liniște sufletească: „Închide ochii și imaginează-ți că ninge peste noi..., fiecare fulg e un sărut al meu. Lasă sărutările mele să fulguiască, până nu va mai rămâne nimic neatins... Fulguiește-mă și tu cu sărutări, să adorm legănat, sub nămeți de vise frumoase!”.

Volumul de față (pe alocuri cu stângăciile lui stilistice) depășește, cu siguranță, experiența personală, devenind un document sincer și veridic al unei pagini de istorie, cu frământări și destine ce pot deveni, fiecare, subiecte de roman. Iovu Roiban rămâne, și prin această carte, cum însuși spune, „același romantic, călător prin vis, pe care așteptarea l-a nins...”.

Doina Rad

*Viața este ca mersul pe bicicletă.
Pentru a-ți menține echilibrul,
trebuie să continui să mergi înainte!*

Albert Einstein

Capitolul 1

Casa de „După Deal”

M-am născut într-o zi de duminică, într-o toamnă târzie, când începea timid să fulguiască, la sfârșit de noiembrie, în zodia Săgetătorului și ursitoarele au dezbătut îndelung lângă leagănul meu. Leagănul l-am găsit prin podul casei, l-am adus la Sighișoara și l-am restaurat... Mă tot uit la el și încerc să răzbat prin negura vremii, poate, poate mi-oi mai aminti ceva, sau să întrevăd scena... Dacă te întrebi ce mi-a fost

ursit, află că am primit multe urări de bine. Curaj, ambiție, inteligență și veselie, toate doar pentru că am fost născut într-unul dintre cele mai norocoase semne din horoscop. Au vrut să am parte de întreg buchetul râvnit în viață: bani, noroc, frumusețe și iubire, bunătate și generozitate, ziceau că o să fiu un băiat curajos, inteligent și mereu vesel, a mai adăugat una și că voi avea carismă și noroc în dragoste. Ultima mi-a prezis ceea ce am mai de preț în viață... dragostea unei femei... nici de carismă nu mă pot plânge!

**Fântâna cu cumpănă, ultimul semn al existenței neamului
Roiban, într-un loc uitat de lume**

Tata era la plug, așa zicea Mătușa Ană, vecina de peste gard; l-a strigat să vină iute, că pe muiere o apucată durerile facerii. Parcă și acum simt zdrâncănelile carului, pe

drumul de hotar, în timp ce o ducea pe mama la Dispensarul din Comună, la Casa de nașteri...

Îmi mai amintesc locul în care am respirat pentru prima dată aerul tare din dosul dealului și fântâna cu apă curgătoare – „La ciurgău” –, de unde beam apă, lungit pe burtă, cu nasul în părau, locul în care Moșu și Buna, în urmă cu aproape o sută de ani și-au săpat în răzor un bordei, în care au viețuit o iarnă.

Moșu, tâmplar fiind de meserie, s-a ales cu un astm urât, o boală profesională din atelierele de tâmplărie fără exhaustoare, așa că a fost nevoit să se retragă la țară. Dar pământ nu avea deloc și a luat-o pe Bunica cu avere, vreo 5 iugăre de pământ, că Străbunicul avea avere mare (pe care încet, încet a prăpădit-o pe beătură, muieri și jocuri de noroc).

Bunica era și puțin borțoasă, dar, dată fiind situația, s-a omis acest amănunt. După câteva luni Buna a avortat, născând un copil mort și totul a intrat pe un făgaș normal.

**Moșu și Buna,
la început de drum**

Așa au început găzdușagul, în locul numit după toponimul satului, „Curu Boului”, la mijlocul dealului, acolo unde aveau pământul, zestrea Buni. Nu se pricepea la agricultură și nici putere multă nu prea avea, că era un om mărunțel. Dar încet, încet, a început să progreseze, a plantat vie, și-a cumpărat și înmulțit familii de albine, oi, vite. Numai că Bunica făcea copii, unul după altul, vorba ceea, „anu și purdanu”! Și cu mare greutate reușea să înainteze singur cu lucrările din gospodărie. Bunica năștea acolo, în pustietate, Moșu o „moșea” și, până la urmă, din 9 nașteri, au rămas în viață 5 copii, tatăl meu fiind cel mai mare dintre ei.

Tata a fost sacrificat să țină de coarnele plugului, rămânând cu doar 6 clase primare, pentru ca ceilalți mai mici să poată merge și să fie întreținuți la școală. La 13 ani a rămas stâlpul casei, responsabil cu toate treburile gospodăriei, Moșu fiind plecat la concentrare. Nu am întâlnit în viața mea un om ca tatăl meu, să iubească atât de mult pământul și animalele! Îmi amintesc, când hrănea vitele și le ducea fân cu brațele, se întorcea pe urmă și aduna fiecare fir de fân... Sau, la căpălit, aranja cu mâna și făcea un mușuroi perfect în jurul firului de cucuruz!

**Moșu,
înrolat la concentrare**

Da' ce folos?! La 18 ani a venit războiul... Nemții erau în retragere și au ajuns în zona noastră, unde au stat pe poziții o bună bucată de vreme la Oarba de Mureș. Tata și Moșu au fost nevoiți să plece de acasă, să se ascundă, că amândoi erau încorporabili și îi trimiteau pe front.

După ce a trecut valul și nemții s-au retras, a trecut și valul rușilor, care ciordeau și violau tot ce prindeau, s-au întors acasă după aproape 6 luni de pribegie.

Carul cu boi, simbolul familiei, și tata, stâlpul casei la 13 ani!

Acasă era jale mare, săraci lipiți pământului, muritori de foame... Dar au pornit cu elan munca și au ieșit la liman. Nu a fost să fie liniște multă vreme, că au venit Comuniștii la putere și Moșu, cu vreo 15 jugăre de pământ, era încadrat deja la chiaburi, iar tata și fratele mai mic au fost încorporați în armată, la muncă pe șantier și la mină.

Tata a făcut cei 3 ani de armată în 5 ani, căci, toamna târziu, când nu se mai putea lucra, îi lăsa la vatră și îi rechemau în primăvara următoare, cu hainele lor de acasă. Era foamete și muncă istovitoare! Mai apoi, a venit întovărășirea și colectivizarea.

Moșu avea de-acuma doi boi, doi bivoli, o vacă și un cal cu șaretă, și toate, laolaltă cu utilajele agricole (inventarul agricol), trebuiau predate la colectiv.

Tata, soldat pe șantier

Refuzul și încăpățânarea de a renunța la agoniseala adunată după atâta muncă și atâția ani de economii și tras de la gură, l-au costat foarte mult: bătaie și amenințări... Fratele mai mic, elev la Liceul „Papiu Ilarian” din Târgu Mureș, a venit pe jos acasă cu șurgheul și perina în spate, fiind exmatriculat.

După mai multe arestări și deplasări la Târgu Mureș cu Duba Miliției, combinate cu bătaie și amenințări, într-un final, Moșu și încă vreo câțiva vecini cu care era, au semnat, acolo, în Dubă, acordul de a se înscrie în Colectiv. S-a deschis ușa din spate a dubei și pe rând, cu câte un picior în spate, au fost aruncați jos... După o vreme, bătuți și obosiți,

s-au trezit: erau murdari pe haine de balegă de vacă, pe terenul de fotbal din sat. Cine mai știe câte ture făcuseră cu ei pe hârtoape, până au cedat de frica întrevederii de la Târgu Mureș.... Dar pentru Moșu a fost fatal, pentru că la 45 de ani, de la bătăile și loviturile primite, a rămas cu pareze și traume. Nu a mai fost capabil să muncească, trăind și mișcându-se de colo-colo, cu mare greutate.

Trăiască Comunismul!...

Moșu, tâmplar fiind de meserie, așa încet, încet, cum a putut, mi-a făcut un căruț din lemn. Mi-amintesc cum mă trăgea cu căruțul și mă învăța să umblu de jur-împrejurul căruțului, ținându-mă de scânduri...

Pe peretele camerei în care viețuiam cu toții, eu fiind privilegiat o bucată de vreme, că aveam locul meu special în

Eu, la vârsta de 6 luni, cu ochii după fete!

leagăn (mai era o încăpere la intrare, Tinda, unde era soba, lada pentru cereale, lada de făină și slănină!) era agățat un ceas cu pendulă care mă fascina: zi și noapte, de acolo din leagăn îi urmăream cu privirea mișcarea pendulei, până când a observat mama și a oprit pendula... Mai am și acum bătrânul orologiu, pe un perete, în dormitor.

Ceasul cu pendulă și lampa de perete cu petrol

Este unul din puținele lucruri pe care le am de acasă, din sat, alături de o lampă de perete pe care o am de la Moșu. Din păcate, i-am spart sticla.

Amintiri de acolo, de După Deal, nu mai prea am, fiindcă la vârsta de 3 ani ne-am mutat în sat. Parcă văd cum se pregătea materialul pentru ridicat zidurile, în mijlocul ogrăzii: cu vitele se frământa pământul galben, amestecat cu paie și pleavă, lut adus cu carul de undeva, din buza dealului, deasupra fântânii „La Buna”!

**Casa bunicilor, de „După Deal”,
cu Moșu hrănind găinile**

Se făcea „clacă”, nașul meu era meșter-șef și ne mai ajutau câțiva bărbați din vecini.

În drum spre groapă, îmi plăcea să mă urc pe furiș în carul gol. Numai că la un moment dat am căzut din car, printre scânduri, și a trecut roata carului peste mâna mea! Mare noroc am avut că nu s-a rupt nimic; m-am ales doar cu încheietura mâinii umflată vreo săptămână, și cu interdicția totală la „căruțat” cu carul!

Într-o noapte, pe când ploua, eram în căsuța mică transformată mai târziu în stupină și mă uitam prin crăpătura ușii cu milă la vițelușa ce stătea afară în ploaie, legată de un pociumb în fața ușii... Biata de ea, s-a și îmbolnăvit de ameteală, un fel de epilepsie și a murit după un an.

Zidurile (mai bine zis, pereții) se făceau din pământ așezat cu furca și ca armătură din nuiele de răchită, iar în final, se rădeau, ca finisaj, cu hârlețul. În fiecare zi se putea zidi cel mult pe o înălțime de 1 metru și se lăsa câteva zile să se uște. S-a lucrat aproape toată vara, până am văzut acoperișul gata și buchetul de flori legat la coamă! Apoi s-au turnat în forme sute de cahale pentru fântână. Meșterul a început să sape și se ducea tot mai afund, iar tata scotea pământul cu o găleată legată cu o funie peste o cigă. La sfârșit, l-a scos și pe meșter... Mare minune mi s-a părut!

Când totul a fost gata, a zgâriat cu un cui pe coșul fântânii niște semne, pe care mult mai târziu le-am citit, silabisind: *Roiban Artimon și soția Eugenia, 1958...*

Și tot atunci, o întâmplare tragi-comică: Tata se căznea să dea nivelul la cofragul pentru coșul fântânii, cu bolobocul, și ceva tot nu-i ieșea bine... Eu, ajutor de meșter pe lângă el, iau toporișca și încerc să tai bolobocul, ca pe un lemn... Am lovit o dată, s-a întors pe altă latură... Din fericire, sticla cu bula de apă era protejată de o tablă...

Cu gentuța, la grădiniță

- No, acuma ți-o deres lucrarea, zice Mama râzând!

- Da' pentru asta am luat amândoi câte o șcatolfă după cap!

Îmi amintesc cu emoție de anii când am fost la grădiniță. În prima zi, când m-a lăsat acolo, am început să plâng și să bat cu pumnii și picioarele în ușa încuiată, pe care voiam să ies, să fug acasă. Apoi m-am obișnuit și chiar îmi plăcea! Am mai chiulit câteodată, mergeam cu vecinul și prietenul Lia, amândoi, da' ne ascundeam în lanul de floarea soarelui de lângă drum și stăteam acolo ore în șir, ronțăind semințe de floarea soarelui.

Ne mâncam și felia de pâine unsă cu magiun din gentuța de tablă, apoi o luam încet spre casă, mai zăbovind prin rât, până se făcea ora de mers acasă!

Rămâne de pomină și zâmbesc de fiecare dată când îmi amintesc de o întâmplare hazlie, petrecută la serbarea de sfârșit de grădiniță, din toamnă urmând să luăm în spate ghiozdanul de carton și să mergem la școală. Și cum vă spuneam, la serbare aveam de recitat o poezie, în care la un moment dat trebuia să simulez că scot din buzunarul pantalonilor un Abecedar...Poezia se încheia cam așa: *Îmi bag mâna-n buzunar / Și scot un Abecedar!* Numai că pantalonii erau cu vreo două numere mai mari, așa, ca să-mi fie buni mai mulți ani, legați cu o sfoară sus până pe sub brațe și erau un pic răsuciți. Și eu tot încercam să bag mâna în buzunar, să sugerez scoaterea Abecedarului, dar mâna nu intra nicicum, că era la șlițul pantalonului! Și cu mișcarea asta, mi-am făcut și numărul de scenetă comică, spre deliciul sătenilor și al vecinilor spectatori!

**Iconița care mi-a fascinat
copilăria**

Mi-aduc aminte, prin negura vremii, că eram copil și deasupra patului, la căpătâi, pe peretele încăperii în care viețuiam, singura de altfel, era agățată o iconiță: un înger frumos, cu aripi mari, albe, ajuta doi copilași să treacă o punte șubrezită de vreme, protejându-i și supraveghindu-i

îndeaproape. Adormeam cu privirea ațintită acolo, la lumina lămpii cu petrol, cu feștila trasă jos, sau uneori la lumina difuză din serile cu lună plină. Și îmi imaginam cum sunt ei, îngerii, trimișii lui Dumnezeu pe pământ, să ne poarte de grijă. Mama mea îmi spunea atunci că fiecare avem un înger păzitor care, zi și noapte, ne păzește de primejdii și ne veghează somnul.

Am crezut atunci și multă vreme am rămas cu credința că există și îngerul meu păzitor, care m-a urmat și m-a vegheat, de acolo din ceruri, toată viața... Dar acum, când părinții mei nu mai sunt, realizez că aici, pe pământ, îngerii mei păzitori au fost MAMA mea și TATĂL meu. Acum s-au mutat mai sus pe deal, în țintirim, mama într-o zi de 13 februarie, cu ger și multă zăpadă, tata, într-o zi de 1 mai, după ce la înmormântarea soțului surorii lui mai mari își văzuse toate neamurile. Poate emoția a fost prea mare și inima nu i-a mai rezistat...

Când am plecat din sat de acasă, la școală, mama mi-a spus: *Dragul mamei, să ții minte că omul e ca o frunză pe apă... și viața, viața e ca o poveste...!* Acum totul e doar o poveste. Dumnezeu să-i odihnească acolo sus, în ceruri!

Mama mea a fost colegă de clasă la școală cu poetul Ion Horea, din Petea de Câmpie și până la sfârșit, în clasa a șaptea au luat împreună premiul întâi... Dar ea a avut neșansa să-i moară devreme amândoi părinții, bunicii mei,

pe care nu i-am cunoscut. Și așa a rămas mamă și tată pentru cei trei frați mai mici.

A făcut tot ce i-a stat în putință să mă trimită la școală la oraș, „să mă fac domn”, om învățat, cu știință de carte, să fie plătită cu ea munca grea cu pământul, muncă atât de prost remunerată la Colectiv. Și așa, m-a dus la Școală și la Internat, la Luduș...

*Trebuie să-ți dorești să fii puternic.
Altfel nu vei ajunge niciodată așa!*

Friedrich Nietzsche

Capitolul 2

Viața la Internat

Mi-aduc aminte, după atâția ani, despărțirea de leagănul părintesc, revăd toamna arămie în care am plecat de acasă din sat. Nu prea înțelegeam ce se întâmplă, auzisem doar ceva discuții; mama susținea cu tărie, tata era mai reticent, zicea că mai bine e să rămân în sat la școală și apoi să aibă și el ajutor la lucru, să nu fie singur... Prin negura amintirilor aud parcă glasul mamei spunând:

**Eu, la 12 ani,
la Internat la Luduș**

- Dragu' mamei, să fii cuminte, să asculți de profesori și de pedagog, să înveți bine și să nu ne faci de rușine.

Îl văd apoi, pe tata, înmărmurit pe podețul din fața porții, fluturând din mână. Apoi căruța hodorogită a lui Mitru lui Gâscă, lăptarul, plină cu bidoane de lapte și un braț de otavă, pe care m-am cuibărit, în dricul căruței. Căruța care se îndepărta încet, cu fiecare zdruncinătură, ducând spre Lumea mare un copil, pe ultimul drum al copilăriei.

Peste noapte am dormit la neamurile mamei din Petea de Câmpie. De acolo, dimineața, cu încă vreo 10 băieți și fete, am pornit cu camionul Colectivului, un Molotov, către Luduș. Acolo, în satul mamei, la Petea de Câmpie, se punea preț mare pe învățatură și sătenii își trimiteau copiii la școală, la oraș. Nici mama mea nu voia să se lase mai prejos de neamurile ei.

Așa am început școala la Luduș și viața la internat: căciulă din blană de oaie, laibăr și sfeter de lână, pantaloni pană, din pănură, țesuță de mama la război. În picioare aveam bocanci cazoni, că eram prima generație fără opinci.

Cu prietenul Petru, din Iara

Restul e multă „învățătură” până la 26 de ani, când am obținut o diplomă care zicea că mă pot bucura „de toate drepturile conferite de lege”, adică aveam un serviciu. Nu-i pot uita pe pedagogii Franței, Gionii, Hathazy și mai ales pe Nicu Palaghie, cel care multora dintre noi ne-a modelat și creionat destinele...

Mi-am făcut și un prieten de prin comuna Iara, de undeva de pe la munte, Moldovan Petru. Era la liceu și el, speriat și năucit de fascinația orașului!

La început nu a fost deloc ușor. Acasă, în sat, toamna pe 15 septembrie toți elevii aveam în buzunar 50 de bănuți, căci venea un frizer din comună și, rând pe rând, ne tunde pe toți chilug. Așa eram și eu, acum, printre colegii orășeni, ca un berbecuț tuns și încet, încet, îmi dădeau coate, până am ajuns la coada clasei, aliniată în fața ușii de la intrare în școală. Când a intrat în clasă domnul diriginte Pireanu Nicolae, a observat că eram străin și m-a întrebat cine sunt și cum mă cheamă. M-am ridicat în picioare și am răspuns că mă cheamă Roiban Iov, cu accentul pe litera O din numele de familie, așa cum eram în sat, după ani buni de maghiarizare!

M-a întrebat mirat dacă sunt ungar și, când a aflat că sunt român, mi-a zis că pe mine mă cheamă Roiban, cu accentul pe litera A, și să țin minte asta, că sunt român. Domnul diriginte Pireanu era din Basarabia, din Moldova, de peste Prut, român hotărât, refugiat și stabilit la Luduș.

Apoi au urmat bășcăleala și câte o palmă după ceafă sau un picior în fund: „Țărănoiule!”

În pauze, alergam repede afară, în curte, și mă așezam cu spatele la gardul de beton, ce înconjura terenul de fotbal, vecin cu școala. Acolo eram în siguranță, prietenul meu, gardul, îmi asigura apărarea la spate, iar eu, din față, mă luptam disperat cu mâinile și, mai ales, cu picioarele...

Eu, cel mai bun din clasa a VII-a A

Dar, la sfârșit de an școlar, puiul de țaran, „Țărănoiul” a luat premiul III, răsturnând podiumul din ierarhia clasei. Surpriza a venit însă în anul următor. La sfârșit de an școlar, profesoara de limba română, doamna Micu Elena m-a ascultat la gramatică o oră întreagă, doar, doar, va reuși să-mi dea o notă mai mică! Sunase clopoțelul, anunțând recreația, și eu încă răspundeam. A fost nevoită să-mi treacă în

catalog nota 10. Și cu asta chiar că am încurcat toate socotelile; mă gândesc acum, cu compasiune, cu experiența de o viață, că bieții profesori or fi avut probleme serioase, căci o detronasem pe fiica Președintelui Judecătorei din oraș... Eram primul din clasa a VII-a A, am luat Premiul I. A fost unul dintre recordurile mele personale, dar am înțeles că gloria cere prea multe sacrificii și eforturi și am lăsat-o mai moale, preferând să am o medie de bursă și să fiu în grupul frunțaș al clasei!

Clasa a VII-a A, diriginte Domnul Nicolae Pireanu

Tot atunci s-a întâmplat ceva care m-a marcat, cred, pentru tot restul vieții... Eram la ora de limba română, era la rând ora de gramatică și eram la tablă, la răspuns. Tema lecției era despre „interjecție” și, ca întrebare finală, domnul profesor Pop Iosif îmi cere să-i dau un exemplu de

interjecție... Cu o oră mai înainte, învățasem despre *Fefelega* lui Ion Agârbiceanu, și, fără să stau să mă gândesc, răspund cu *Dii, mă Bator!* A fost scena zilei, sau poate a anului, că domnul profesor m-a felicitat pentru prezența de spirit și legătura cu tema lecției anterioare, a venit la mine și m-a sărutat pe frunte! A fost ceva deosebit pentru mine, pe lângă faptul că am primit nota 10... Sărutul acela pe frunte l-am purtat și l-am simțit mereu, pe unde am umblat la școală, prin lumea mare, mi-a dat încredere și puterea să depășesc orice obstacol. Domnul profesor mi-a dat încrederea că sunt cineva și sunt capabil să înving orice piedică! Acum suntem buni amici pe internet, mai discutăm diverse... Îi face plăcere să discute cu mine, zice că avem biografie asemănătoare, adică suntem la origini copii de plugari. I-am relatat întâmplarea...

Dacă s-ar fi întâmplat acum, în zilele noastre, cu siguranță ar fi fost acuzat de... pedofilie!

Am ajuns șeful clasei și domnul diriginte, printre altele, mi-a trasat sarcină să merg acasă la dumnealui și să-l trezesc, dacă nu venea la oră la clasă, că ațipea destul de des! Locuia peste drum de școală, dar colegii săreau ca roiul pe mine și nu mă lăsau să merg să-l trezesc, decât pe la jumătatea orei... Domnul diriginte sforăia în fotoliu, dar încet, cu grijă, îl trezeam...

În clasa a VI-a eram un băiețel timid și sfios, drăguț ca o fetiță, fetele de liceu mă drăgosteau și eram alintatul lor!

Cu colegul de bancă, Domokos

Aveam un coleg de internat, era prin clasa a XI -a la liceu, cu care aveam o relație de prietenie, recita poezii de dragoste de Eminescu și se dichisea și se parfuma tot timpul.

Într-o după-amiază, a venit în dormitor lângă mine în pat și m-a luat în brațe, recita cu patimă o poezie de

Eminescu și a început să mă sărute pe gât... Nu-mi dădeam seama ce se întâmplă, habar nu aveam eu, la anii ăia, ce mi se întâmpla, nu știam ce e, noroc că a intrat un coleg în dormitor și băiatul a coborât din pat și a plecat... Bineînțeles că mi-am notat problema în carnețel și, la următoarea întâlnire cu pedagogul Nicu Palaghie, am lămurit problema, în sensul că am înțeles și eu ce se întâmplase... Am evitat pe cât posibil să mai stau în preajma băiatului respectiv și, cu asta, s-a terminat experiența neplăcută... dar utilă pentru bagajul meu de cunoștințe, al omului în formare.

Îmi amintesc și de momentele în care mama, venind cu treburi la oraș, la dărăcit lâna sau vopsit, trecea pe la mine, la internat și îmi aducea plăcinte cu urdă și cu mărar,

că știa că îmi plăceau tare... Dar, când vedeam că se apropie ora plecării și știam că trebuie să mergă la autogară, fugeam și mă ascundeam. Nu suportam despărțirea, nu puteam accepta să rămân din nou singur, printre străini, și îmi era rușine să mă vadă colegii plângând!

M-am obișnuit greu, singur, dar dorința mamei de a mă face „domn” era mai presus de orice și eram dispus să fac orice sacrificiu, ca să le satisfac dorința, să aibă și ei un domn învățat în familie! Poate că și asta a fost motivul pentru care, mai târziu, în anii de liceu m-am apropiat de Domnica; ea se purta cu mine ca o mamă, ca o soră.

În clasa a VIII-a, a venit un coleg nou, Balea Iosif, Sîvu, l-am ajuns din urmă, că rămăsese repetent, nu-i prea plăcea cartea, se preocupa mai mult cu fotbalul pe la echipa din Divizia C, „Mureșul” Luduș, juniori. Într-o zi, am ajuns acasă pe la el și părinții (se trăgeau dintr-un sat vecin cu satul meu) m-au rugat să-l mai ajut la lecții și mai ales la teme, să reușească să termine și el 8 clase și să facă o meserie... Mama lui ne mai pregătea și câte o gustare sau un sandviș, ceea ce pentru mine era mană cerească. Ne uitam împreună cu tatăl lui la televizor, duminica, atunci când erau meciuri de fotbal, sau la vreun film...

*Cel mai bun mod de a te pregăti pentru viață
e să începi să trăiești!*

Elbert Hubbard

Capitolul 3

Munca la țară, în vacanțe

Cu prietenul Puiu, la Selector la magazie

Toate vacanțele le-am petrecut la muncă în agricultura la C.A.P.... La un moment dat, într-o discuție cu un prieten,

inginer agronom, îi spuneam că eu sunt mai bun inginer agronom, după experiență și practică, decât inginer mecanic, după cei 5 ani de facultate... Și nu de puține ori am și demonstrat asta!

Îmi amintesc începutul: la căpălit, la cucuruz, se lucra în echipă, cu toți vecinii din colțul de sat, de la „Buna”, femei și bărbați și noi, copiii de la 12 ani în sus. Luam de jos câte un rând și îl duceam până sus, la capăt, în vârful dealului. După ce ne-au explicat cum se taie buruiana și cum se face mușuroiul în jurul firului de cucuruz, am prins curaj și elan și totul era în regulă. După o vreme, am prins mișcarea și o luam înainte, noi, grupul de copii, iar la capăt făceam pauză și ne odihneam, până veneau și părinții. La întoarcere, pe rândurile căpălite deja, unul dintre colegi a găsit ceva ca un maiou... și era tare mândru, încercând să-l îmbrace. Dar, de fapt, s-a dovedit că erau chiloții tetra ai Nanei Rica, care din cauza căldurii se dezbrăcase “să se aerisească păsărica”..., dar i-a pierdut pe drum! A fost faza zilei, ne-am distrat nemaipomenit și, până seara, tot asta se povestea!

Peste o săptămână, tata era la cosit lucernă și, pe la 5 după amiază, mama mă trimite să-i duc ceva de mâncare, de ojână! Dimineața, când a plecat, am văzut că luase cu el două coase, dar nici nu am băgat serios de seamă... Ajung acolo, la loc, îi pregătesc mâncarea și tata mă invită să încerc să văd și eu cum merge coasa prin lucernă. Am început să

cosesc și, cu indicații, instrucțiuni și sfaturi pe parcurs, am cosit alături de tata până seara și am și terminat parcela. Dar mă ustureau palmele, în unele locuri aveam niște bășicuțe și mă dureau mâinile... Mama ne aștepta acasă cu plăcinte cu brânză și urdă, coapte pe lespede, de-abia reușea să ne asigure, alternativ, câte o plăcintă, că ne era tare foame, mai ales mie! Am mâncat unsprezece plăcinte, la început cu brânză, mai apoi ca desert, cu urdă și, la urmă, un pahar cu vin rece din fântână... Și asta a fost „botezul focului” pentru mine, la cosit!

A doua zi, tata m-a trezit dis-de-dimineată, pe la ora 5. Mă dureau groaznic toate, tot corpul, aveam febră musculară, iar palmele erau cuprinse de usturime... După un păhărel de țuică de prune, am îmbucat o felie de pită cu slănină și cu coasa, traista cu uneltele de bătut și ascuțit coasa și ulciorul cu apă am pornit la drum... Am avut noroc, era de cosit trifoi și era mai slăbuț și rar, dar ziua aceea a fost un chin: la fiecare mișcare, din cauza febrei musculare, parcă mă săgeta ceva prin corp, iar palmele, bășicile din palme începuseră să sângereze. Dar am strâns din dinți și, după câteva zile, încet, încet, am început să-mi revin.

Mare noroc a fost că m-a învățat tata atunci să cosesc. În următorul an, prin luna iunie, a fost o ploaie torențială, cu grindină, care a distrus complet toate culturile. În asemenea condiții, vreo 10-12 bărbați din sat au plecat la

muncă pe șantier. Plecau luna dimineața și se întorceau sâmbăta seara, uneori chiar la două săptămâni. Așa că toată munca de bărbat din gospodărie am preluat-o eu, la doar 14 ani! Cu cositul mă descurcam, dar mai era și încărcatul în car și adus acasă nutrețul. Așa că am început, cu prietenul și vecinul meu Nicu, al cărui tată era și el plecat, să învățăm cum se prind vacile la jug, cum se încarcă și descarcă carul cu fân, dar, mai ales, cum se fac și pun coarnele la colțuri și cum se „leagă”, să se așeze bine, nutrețul în car. Și la urmă, cum se pune sulul și cum se leagă funia, trecând-o prin cigă (scripete)... Am mai și pățit o nenorocire: drumul era rău, cu ogășii, și s-a răsturnat carul! Mare belea! A trebuit descărcat tot și încărcat de la început... Cooperativa „Sporul, munca-n zadar”, dar numai așa se învață...

Până prin clasa a VIII-a, la muncile agricole, la colectiv, noi, copiii, băiețandrii, eram repartizați alături de bătrâni, la clădit săcastrele de nutreț sau pe la magazia de cereale, la selector. Cu această ocazie, am auzit și am învățat foarte multe lucruri de la ei. Povesteau despre pățanii sau aventuri din tinerețe, diferite evenimente ce s-au întâmplat în sat, ori întâmplări de pe front, în timpul războaielor, de prin Galiția sau din prizonierat în Rusia. Noi, copiii, ascultam cu urechile ciulite și ne minunam de toate acele întâmplări. Doi dintre ei, Badea Pop Gheorghe, fost leat cu Moșu meu, și Badea Pelaghie Aurel făceau și serviciu de pază permanentă peste noapte la sediul C.A.P.-ului, unde

era, de altfel, și singurul post telefonic din sat, un telefon cu manivelă, la care puteai vorbi doar prin Centrală.

Bătrânii, colegii de muncă de la C.A.P.

De multe ori, seara, luam de acasă o sticlă de o fele cu vin și mergeam la sediu, îi omeneam cu un pahar de vin și le deschideam traista cu povești. Așa am scris, de fapt am cules, foarte mult folclor, obiceiuri, strigături și chiuituri la nunți, cântece cu diferite ocazii... Țin minte că o dată, spre seară, la încheierea zilei de lucru, i-am invitat acasă și i-am omenit cu un pahar de vin rece, dintr-o sticlă pusă în fântână cu o zi înainte. Foarte interesante și picante erau poveștile lui Badea Aurel, poreclit Burel, după numele satului, care fusese pe timpul războiului ordonanță la un colonel mai bătrân. Se ocupa de întreținerea ținutei colonelului, îngrijea și hrănea calul acestuia, dar o ajuta și pe doamnă la treburile casei și la cumpărături la piață. Dar cel mai interesant era când ne povestea de relațiile amoroase cu

doamna, încă destul de focoasă, dar care îl șantaja că îi spune colonelului, dacă nu vrea să se mai iubească cu ea. Colonelul avea și servitoare, o fată de la țară, tinerică și frumoasă, dar doamna era geloasă și îl ținea la distanță de ea pe Badea Aurel!

Casa, poiata și fânarul, coșul cu cucuruz și stupina din ogradă... Imaginile casei părintești!

Din păcate, așa cum cred că am mai spus, toate acele notițe ce le aveam scrise pe un caiet au ars odată cu toată colecția mea de jurnale și notițe din timpul școlii. Mare păcat! Acum, când am început să scriu o Monografie a satului în care m-am născut, Oroiu, mi-ar fi prins bine toate acele povești despre oamenii din sat și obiceiuri uitate de

multă vreme. De fapt, o mare ocazie am ratat și mai în urmă cu vreo cinci ani, când încă mai trăia Tatăl meu și a locuit aici la mine, la Sighișoara. Dar eu eram prea ocupat și îngrămadit cu problemele de la serviciu, atunci nici măcar nu-mi trecea prin minte că ar fi bine să scriu așa ceva!

Și așa, vacanță de vacanță, aproape 3 luni pe an, făceam practică în producție la C.A.P. În timpul studenției mergeam, în fiecare an, 3 săptămâni în tabără sau în cantonament la Orientare Sportivă. Și așa am ajuns la 26 de ani, când cel puțin în mare am terminat cu școala, aveam o diplomă de inginer mecanic și un serviciu, așa cum visase și își dorise din tot sufletul Mama mea. Și toate, de-atunci, au trecut ca un vis, viața mea s-a scurs ca o apă între două maluri: meseria mea și familia. Atunci mă simțeam matur, ca un măr copt, agățat de un ram și n-aș vrea să cad (nici măcar în brațele cuiva!). De acolo de sus mi-ar plăcea să-i pot oferi lumii ce m-a făcut, măcar o fărâmbă din mine. Să rămân în amintire ca o aromă de fructe tomnatice din poala bunicii. Dar n-a fost să fie așa... Îmbătrânind, mi-am dat seama că tot mai departe-i cerul promis de viață, visele și speranțele din anii de școală și că zilnic ne îmbătăm cu știri false, crezând că-i adevăr!

E atât de greu să cunoști oamenii; și când îi cunoști, urmează altă explorare, deschizând altă istorie. Dar n-ai prea mult timp să gândești, sunt atâtea dezamăgiri printre speranțe...

**În dreapta, clădirea veche, dormitorul băieților și cantina.
În stânga, tot ce a mai rămas... adică nimic!**

După mulți ani, am trecut prin Luduș, orașul copilăriei mele... În curtea școlii, pe locul unde au fost cândva cantina și internatul de băieți, erau doar bălării și iarbă tăvălită, „iarba pedepsită, de mână de om să nu fie cosită...”.

Gândul mă ducea departe, de câteva seri sufletul băntuia prin acele locuri... Aveam însă un sentiment bizar: totul s-a petrecut parcă într-o seară, demult, într-un loc ireal, al cărui locuitor himeric am fost și eu..., câțiva ani, câteva trimestre, câteva ceasuri... Cantina și dormitorul din internat, cu patul și puținele lucruri personale, glasul pedagogului, lustruitul pantofilor sau al bocancilor, cu stingerea și deșteptarea, aranjatul patului, cearceaful întins să sară banul, gimnastica de înviorare și spălatul la baie cu apă rece

ca gheața, dezbrăcați până la brâu, toate au rămas și ele într-o lume a fantomelor; acolo am trăit 7 ani! În urmă cu mai bine de 50 de ani plecam de acasă, pe un drum fără întoarcere...

Voi reveni cu gândul acolo, să revăd forfota din curtea școlii, aleile pe unde mă plimbam de mână cu fetele, îndrăgostiți, arătându-le Steaua Polară și furând câte un sărut... Și voi pleca apoi, tot așa, pe întuneric, pentru ca soarele din zori să nu destrame vraja și să nu-mi omoare sufletul răscolit de amintiri.

La momentul acela, atunci, demult, nu știam și nici nu ne-a spus nimeni... dar un lucru e sigur: mai frumoși și mai deștepți ca atunci nu vom mai fi niciodată...

Clasa a XII-a Real, într-o pauză, la ședință foto

La ora de dirigenție, sus pe deal, la iarbă verde

Și băieții, după o donare de sânge, variantă, în urma unui extemporal la matematică anunțat. Mie îmi era frică și am și „leșinat puțin”. Pe moment au scăpat și fetele, dar ora următoare ne-a prins!

*Iubirea nu e doar un zâmbet,
nu e doar o floare,
iubirea e un suflet rănit
și apoi vindecat de altul!*

Octavian Paler

Capitolul 4

Fostele iubiri

4.1. Mariana, blonda cu codițe

Prin clasa a VI-a, în trimestrul al doilea, am fost internat la spitalul pentru copii cu ceva probleme digestive. Erau o grămadă de copii acolo și ne jucam tot felul de jocuri. A doua zi a apărut și o colegă de clasă, Mariana, o blondă cu codițe și zâmbet provocator... Îmi amintesc că ne jucam de-a

v-ați-ascunselea și ne ascundeam după câte o perdea... o țineam în brațe și îi mângâiam sânii mici... Nu se ferea,

părea că îi place, dar nu avea nicio altă reacție! Am considerat, cu mintea de atunci, că încă nu e destul de coaptă pentru relații amoroase. Dar după o zi, două, bănuiesc că am fost observați de vreo asistentă cum ne hârjoneam, în vreme ce eram ascunși, așa că eu am fost transferat la spitalul de adulți. Acolo am nimerit în cameră cu un inginer, director la fabrica de zahăr și încă doi cetățeni, mai în vârstă, unul din Tăureni, iar celălalt din Roșiori. Am avut ocazia să văd cum se manifestă un domn, avea aparat de bărbierit electric, halat, papuci de casă și vorbea foarte elevat. Discuțiile dintre inginer și ceilalți doi au fost o adevărată picanterie pentru mine, stam și ascultam cu gura căscată ce povesteau, întâmplări de pe front sau relații amoroase. A fost un deliciu...

Dar să mă întorc la Mariana, care, prin clasa a VII-a, s-a îndrăgostit de mine, dar eu aveam alte preocupări. Aveam ambițiile mele, de a ocupa primul loc în ierarhia clasei, de a lua premiul întâi! De a demonstra că puiul de țăran e capabil să mute munții din loc dacă vrea!...

Mai păstrez o fotografie de la ea, așa blondă, cu codițe, zâmbet provocator și pupăcioasă... Pe verso scria:

*Dacă mereu te uiți la mine
Atât de dulce și duios,
De ce când treci pe lângă mine
Lași pleoapele în jos?!*

Nu-mi amintesc nici când mi-a dat-o și nici în ce împrejurări... atât doar, că nu ne-am revăzut decât după vreo 45 de ani, la întâlnirea pe care am organizat-o cu colegii de clasa a VIII-a A, promoția 1970, după ce ne-am regăsit pe rețelele de socializare... pe Facebook.

Glumind, i-am scris că i-aș face curte acum, să o mai iubesc și drăgostesc un pic, dar nu mai am bani de bilet!

4.2. Rodica, fata cu chip de păpușă

Colegul din clasa a VIII-a, Sâvu Balea, avea o soră mai mică decât mine, mititică, fâșneată și frumușică foc, Rodica. Încet, încet, ne-am împrietenit și am început să ieșim la plimbare pe stradă, prin centru sau la cofetăria care era foarte aproape. A fost frumos, era prima prietenie cu o fată de la oraș... Seara, când termina orele, că era de după-masa, o așteptam pe coridor, la ieșirea din sala de clasă și o conduceam până acasă, în fața porții, nu mai mult, pentru că nu cred că părinții ei bănuiau ceva... Era o fată foarte bună la învățătură, dar părinții erau un pic cam severi cu ea în problema asta!

A fost o primăvară frumoasă, de vis, îmi amintesc cu plăcere de primul an de liceu, dar a venit vacanța, ea se pregătea pentru examenul de admitere la liceu, iar eu am plecat acasă și, de-a doua zi, mi-am început activitatea de fiecare vară, în agricultură, la C.A.P. Oroiu... Peste vară, i-am mai scris scrisori, dar nu am primit niciun răspuns...

De abia așteptam să se termine vacanța, să revin la școală, la Luduș, să o întâlnesc! Dar am primit cu tristețe vestea că nu intrase la liceu, la examenul din vară, iar părinții făceau presiuni și o amenințau cu tot felul de pedepse.

Din păcate, nu a reușit nici la sesiunea din toamnă (ghinion, că altfel, era o elevă bună la învățătură!) și, într-un moment de disperare și rătăcire, s-a otrăvit cu ceva, parcă era „Verde de Paris”. Răsărit de soare, mai mândru și mai frumos ca altădată, te rog, adu-mi iubirea înapoi!

Dar pentru mine s-a terminat așa, trist, prima iubire... și primul nume... Rodica!

4.3. Ancuța, mon amour

Mi-aduc aminte că, la începutul clasei a X-a, toamna, în timpul practicii în agricultură, timp în care încă nu intrasem serios în manuale și studiu la meditații, am cunoscut o fată... Din păcate, nu-mi amintesc prea mult din toată povestea de dragoste... Am ales-o dintre toate fetele din internat, pentru sensibilitatea și gingășia ce reieșeau din comportamentul său... Eu eram cu ceva ani de internat la activ! Mă gândeam că va fi o companie plăcută și, prin prietenia aceea, vom învăța, vom experimenta amândoi „alfabetul iubirii”...

Celelalte fete, colegi venite de la țară, îmi păreau niște țărăncuțe speriate, timide și stângace, când încercam să le abordez... Așa a și fost, numai că, la un moment dat, m-am îndrăgostit (cred că i-am spus și „Te iubesc” sau doar i-am scris, ceea ce puținor fete le-am spus!) și, din momentul acela, am început să plutesc...

Ancuța era o companie deosebit de plăcută, cum nici nu mi-am imaginat, ne plimbam prin curtea școlii, ținând-o de mâna ei mică și catifelată, simțindu-i sufletul vibrând.

Cântam împreună melodii de muzică ușoară, în vogă atunci și, mai ales, „Frumoasele duminici”, interpretată de Marius Țeicu, Olimpia Panciu și Mihai Constantinescu; mai erau, de fapt, ieșirile la plimbare pe Deal, la Cabana „Salcâmul”... Acolo, toată lumea era a noastră, ne rostogoleam prin iarbă, prin pășunea plină de flori și ne trezeam îmbrățișați, sărutându-ne, un sărut dulce, cu gust de frăguțe și mirosea așa de frumos, ca florile de salcâm de pe deal!

Te iubesc, micuță Cio-Cio-San, miroși frumos ca florile de salcâm... Să nu-ți fie teamă cu mine, dragostea ce ți-o port e cea mai bună garanție că nu ți se poate întâmpla nimic rău! Hai să te învăț alfabetul iubirii, haide să-l învățăm împreună, un lucru e

clar, fără iubire nu mai suntem noi, nu mai suntem veseli și plini de viață și entuziasm... În final, cred că e o lege a firii, că fericirea o găsești doar în iubire. Povestește-mi despre tine, spune-mi ce vrei, minte-mă, dar minte-mă frumos, spune-mi că iubirea noastră va dăinui o viață... și chiar după moarte! Nu-i așa că e frumos aici, sus pe deal?

Cu Ancuța și chitara, la Brașov

Mai rămâi un pic lângă mine și spune-mi că fără iubire, fără să iubim nu mai suntem nimic...

Mai vreau să te sărut, nu te teme, ține-mă în brațe fără teamă, sărutul tău o să-mi dea curaj să învăț și mai bine și tu trebuie să te străduiești, să ai note cât mai bune... Peste câțiva ani visez că vom fi amândoi studenți și ne vom plimba prin parcul Copou la Iași, sărutându-ne lângă Teiul lui Eminescu... Hai, că s-a înserat, întârziem la cină, cred că tot budincă de orez sau macaroane cu brânză avem în meniu, dar ce mai contează, sărutările tale îmi țin și de foame! Vezi, fii atentă, acolo sus pe cer, în partea stângă, e Steaua Polară... Ooooo! De ce te-ai speriat? Am vrut doar să te păcălesc, să-ți distrag atenția și să îți mai fur o sărutare, așa, ca de sfârșit de plimbare și apoi ceea ce e de furat e mai bun! Da' chiar, ți-am spus vreodată că te iubesc?!

Dacă bine îmi amintesc, eram pe rând de serviciu în sala de mese și aranjam farfuriile, tacâmurile sau cămile pentru ceai pe mese. În sala de mese, fiecare aveam locul lui, care se respecta întocmai. Mă gândesc la o prostioară pe care am făcut-o într-o dimineață: pe locul pe care ședea Ancuța, sub cană am pus un bilețel pe care am scris „Te iubesc!” și am urmărit reacția ei în timpul mesei de dimineață, dar mi-am dat seama că am făcut o prostie: după ce a descoperit bilețelul sub cană, nu a mai băut ceai în acea dimineață și cred că nici nu a mâncat nimic. Mi-a părut tare rău și mă tocau remușcărilor că am făcut o treabă urâtă, dar dragostea, ce nu face...! Ancuța era o fată drăguță, parcă îmi

amintesc, îi ziceam Cio-Cio-San, văzusem un film de dragoste franțuzesc, *Taifun la Nagasaki*, cu Jean Marais și Danielle Darieux.

Sâmbăta sau duminica seara, la film, în club, la TV, stăteam pe ultimele scaune în spate, ținându-ne de mână și furând câte un sărut scurt, când se schimbau imaginile pe ecran... Apoi, la sfârșit, mai zăboveam un pic, să rămânem mai în urmă, o conduceam pe alee până la capătul gardului de beton (până acolo aveam consemn de la pedagogi!) și la despărțire, la pachet cu „Noapte bună”, mai erau și o îmbrățișare și un sărut... După care alergam vesel până la dormitor și mă cuibăream în pat, sub pătură, simțind încă îmbrățișarea și sărutul, adormind și visând clipe de iubire!

Ancuța, văzută prin obiectivul aparatului meu foto, Smena

Mai ieșeam câteodată la film în oraș, la Cinematograful „Flacăra”. Acolo aveam locurile preferate la balcon, prin ultimele rânduri. Mergeam la plimbare prin parc sau la cofetărie, la o prăjitură și un suc.

Dar în următorul trimestru, Ancuța a plecat din internat, făcea naveta zilnic de acasă, așa că nu ne mai

întâlneam. Poate au mai fost și ceva divergențe, câteva „contre”, dar ceea ce cu siguranță îmi amintesc și pot afirma e că a fost o prietenie frumoasă și elegantă! Așa cum eram și eu, dotat nativ și educat, șlefuit de pedagogul Nicu Palaghie, elegant, finuț și sensibil! (Scuzați lipsa de modestie!) Am rămas în memorie cu vocea și zâmbetul ei, conversația plăcută și elegantă, de la plimbările noastre. A fost întocmai așa cum iubești un înger, dar știi că are aripi și o să zboare!

Ne-am întâlnit mai rar, am mai scris scrisori, dar totul s-a terminat, ca tot ce e frumos pe lumea asta...

Nu-mi amintesc de toate scrisorile, doar de cea prin care îi ceream scrisorile mele. Eram militar în termen la Baia Mare (intenționeam să pregătesc, să scriu ceva autobiografic, „Viața la internat”. Dar, într-un moment de slăbiciune și rătăcire, am ars toată corespondența, notițe, jurnale personale din școala generală și liceu... Am regretat după aceea, dar era tardiv! Și cred că i le-am și restituit, tot prin poștă.

A fost o surpriză deosebită, când la terminarea liceului mi-a trimis o scrisoare și o promoție. Când i-am văzut chipul în cele câteva fotografii lipite pe promoție m-am topit. Tanchistul cu mâinile crăpate și bătătorite de șenila tancului, cu mirosul de praf de tun în nări, îmbătrânit prematur în carapacea uriașă de oțel, a redevenit romantic și melancolic... Clipele de altădată parcă au revenit și ne-am revăzut acolo sus, pe deal, îmbrățișați în iarbă... Am revăzut fetița de altădată ce se alinta, agățându-se de gâtul meu sau

cuibărită în brațele mele, seara târziu, pe bancă în curtea școlii, furând câte un pupic, sub teii înfloriți... Ori jucând șotron tocmai când trecea pe lângă noi profesoara de matematică și mai, mai, era să mă lase corigent în trimestrul ăla!

Dar zgomotul tancului și ordinele tăioase ale Comandantului de pluton m-au făcut să mă trezesc din visare și să revin la realitate....

Visele se risipesc, ca după somn, în pragul dimineții,

Iar eu încă mai stau și mă gândesc

La întâmplări trecute, din anii tinereții...

Și-mi dau cu seama, că încă te iubesc!

Seara, de fapt noaptea am fost planton, în schimbul II, adică schimb sovietic, aveai privilegiul să dormi de două ori! Așa că am avut tot timpul să mă gândesc la clipele frumoase de altădată. M-au năpădit amintirile. Amintirile sunt frumoase, dar rămân amintiri, nu-mi plac, amintirile vin atunci când nu mai există nimic și cuvântul *nimic* se autodefinește atât de bine și punctual...

Ce nu aș da să mai fiu câteva ore, câteva clipe școlar! Sâmbătă s-a împlinit anul de la ultimul clinchet de clopoțel și m-a găsit aici, la capătul lumii, la graniță; mi-ar fi

plăcut să fiu acolo, în curtea școlii în forfota și tumultul sutelor de glasuri... printre colegi, profesori, prieteni...

Încerc să fac o comparație între Eu, proaspătul absolvent, proaspătul „Bacalaureat” și tanchistul maturizat înainte de vreme, cu palmele bătătorite și scrijelite de șenile... S-a nimerit să fiu în poligon, în tanc, la instrucție... Am plâns în pumni, ca un copil, am plâns cu gândul la cei mai frumoși ani ai tinereții. În ecuația acestor ani ai fost și tu, în visările ce mă amețesc ai rămas și în amintire rămâi la fel: fetița cu plete lungi, castanii, din serile de dans cu care întâmpinam luna mai, în suflet cu speranțe...

Cio-Cio San, mon amour!

Cio-Cio-San, Mon Amour!

Fata pentru care am spus în șoaptă, sfios și nepriceput, în pragul înserării, primul „Te iubesc!”.

Mi-am amintit că la orele de limba rusă îl studiasem pe Pușkin și că am făcut și traduceri la câteva poezii de dragoste deosebit de frumoase, ca asta:

Alexandr Pușkin – Eu Te-am Iubit

*Eu te-am iubit și poate că iubirea
În suflet încă nu s-a stins de tot;
Dar nici neliniște și nici tristețe
Ea nu îți va mai da, așa socot.*

*Fără cuvinte te-am iubit, fără nădejde,
De gelozie, de sfială chinuit.
Dea Domnul să mai fii cândva iubită
Așa adânc, așa gingaș cum te-am iubit.*

E tot ce a mai rămas, e cenușa unei iubiri, care s-a derulat ardent, ca o torță!

4.4. Steluța, sărutul focos

Seara, după masa de cină mai aveam 35-45 de minute liber de voie, până la ultima repriză de meditație, înainte de culcare... O bună perioadă de vreme, în clasa a X-a, în trimestrul al III-lea, după cină, mă grăbeam să sar gardul, prin spatele clădirii, și, în pas alert, cam la 500 de metri, după băcănie și peste calea ferată, aproape

de barieră, mă aștepta acasă o fetiță...

Era tare îndrăgostită! Într-o zi în pauză, a simulat că o ia cu leșin și eu, cu colegul meu Gicu, care eram în echipa de prim-ajutor, așa cum eram instruiți, ne-am făcut mâinile scăunel și am dus-o pe brațe la cabinetul medical, dar pe toată durata deplasării s-a ținut cu mâinile de gâtul meu și îmi șoptea „te iubesc”! Recunosc că repriza de pupăceli și îmbrățișări focoase mă înnebunea, mai ales că de multe ori era acasă doar cu bunica ei, care picotea în bucătărie în fața sobei, numai că, din păcate, timpul trecea foarte repede și

trebuia, în fuga cea mai mare, să fac cale-ntoarsă la internat, că începea meditația!

Nu m-am gândit niciodată la lucruri urâte sau necuviincioase, ne drăgosteam, îmi era dragă, o țineam în brațe și ne sărutam cu foc, ne jucam de-a iubirea și era tare frumos... Cred că și acum, dacă aș mai ține-o în brațe, aș simți același fior plăcut care te face să tremuri ușor în senzația de plutire! Pe vremea aceea, după studiile aprofundate și analize literare ale unor opere la literatura română, aveam și porniri spre iubirea platonice! Studiul literaturii și analizele făcute la clasă ne sensibilizau, ne modelau sufletul și caracterul asemenea personajelor din operele literare *Enigma Otiliei*, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, *Mănăstirea din Parma* sau poezia de dragoste eminesciană.

Nu am mai revăzut-o de atunci și nici nu mai știu nimic de ea, de pe rețelele de socializare am aflat că e pe undeva prin Italia...

M-a contactat și abordat: *Aaa! Tu ești băiatul ăla drăguț, de care eram eu îndrăgostită! Să știi că am o căbănuță la Colibița, pe malul lacului. La vară vin acasă, în țară... Mi-ar plăcea să fii cu mine, să depănăm amintiri, să ne amintim de vremuri demult apuse...*

Dar, din păcate, rămâne o filă din dosarul personal, la capitolul „Foste iubiri”! O mică piedică în calea uitării!

4.5. Many, „Fata cu ochi ca mura”

Îmi amintesc de “Fata cu ochii ca mura”, Many, pe care am plimbat-o în anul III de Liceu, un an de zile. Am “agățat-o” întâmplător, eram de serviciu la debarasare la sala de mese și ea, care era elevă la Liceul nr. 2, la practică la muncile agricole de toamnă, a întârziat și a venit mai târziu la masa de amiază...

Fata cu ochi ca mura!

Pentru mine era ceva nou, pentru că, deși era în anul II de liceu, doar acum venise în internat. În anul I a stat în gazdă sau a făcut naveta...

I-am propus o întâlnire și o plimbare și așa a început totul! Eram îndrăgostiți și totul era o frumoasă poveste de dragoste, doi copii sinceri și dezinvolți în relația cu meandrele iubirii. Practic eram nedespărțiți, în pauzele de la

Primul sărut, de la primul drăguț!

meditație, seara la programul de televizor sau la plimbare prin curte, pe sub teii înfloriți. Dar cel mai frumos era duminica, frumoasele duminici, când porneam la plimbare sus pe deal, lângă Cabana Salcâmul... Acolo ni se părea că toată pajiștea plină cu flori e doar a noastră, era locul cunoscut foarte bine de mine, știam cărările și locurile unde se intra în curbă și era prilej de pupat! Ne întindeam pe iarba, cu fața spre cer și visam cu ochii deschiși. Îmi imaginam că eu ședeam pe un fotoliu, în casa noastră, și în fața mea o vedeam trebăluind la bucătărie pe ea, nevasta mea. Mă ridicam și o îmbrățișam, sărutând-o tandru după ureche, pe gât!

Mă preocupam serios și de ea să învețe, să evite corigențele, o mai ajutam la fizică și chimie (din păcate nu-i prea plăcea cartea, dar în schimb era o dulceață la pupăcit și îmbrățișări). Visam să mă fac inginer, iar ea să fie profesoară, îmi imaginam primul copil un "țigăncuș" brunet ca mamă-sa, alergând la joacă prin parc... A fost de câteva ori și tatăl ei la internat, deși nu l-am reținut bine, poate eram și eu tracasat și emoționat, ca să nu zic speriat (știam că nu are mamă de la o vârstă foarte fragedă) și m-a rugat să o țin din scurt să învețe. Să o verific și să o ascult, ceea ce am și făcut de multe ori și am scăpat-o de corigențe (deși mârâia și protesta "în front", iar eu o amenințam că nu o mai sărut, deși nici eu nu credeam!).

Îmi amintesc, în vacanța de vară, i-am făcut o vizită, acasă în sat la Noșlac. Am început cu o scenă hazlie: trebuia să trecem Mureșul cu o barcă sau un pod plutitor, plin de tot felul de oameni. (Era și tatăl ei, dar nu l-am mai recunoscut!) La coborâre pe malul celălalt, după vreo sută de metri, mă abordează un domn și, văzând că sunt străin de locuri, mă întreabă unde merg. Ce să mai povestesc? Era tatăl fetei! Am discutat acasă, dar vă dați seama ce emoție era pe mine. Eram și marcat de o hotărâre pe care o luasem cu câteva săptămâni în urmă: plimbările și pupăcelile îmi luau ceva timp și am cam neglijat învățătura.

Îi promisesem mamei că o să mă fac inginer. Nu o prea încânta ideea, și-ar fi dorit învățător, profesor, inginer agronom, zootehnist, medic veterinar sau orice altă meserie, să mă întorc acasă în sat lângă ei, să aibă și ei pe cineva să-i ajute... Dar eu fugeam de noroaie, de glodul de pe drum și de cizmele de cauciuc ca Dracu' de tămâie!

Îmi amintesc cu nostalgie cum în clasele mici mergeam la școală cu cătărigile, că pe "drumul țării" nu găseai nici măcar o piatră să arunci după un câine, era doar pământ, care atunci când ploua se transforma într-un glod din care cu mare greutate îți puteai smulge picioarele. În jurul clădirii, școlii, rezemate de pereți erau zeci de perechi de cătărigi, "parcate" acolo până la sfârșitul orelor!

Dar nu mă prea puteam lăuda cu matematica... Am hotărât să întrerupem relațiile de dragoste și să ne apucăm

amândoi de învățat serios și să reluăm iubirea după 2-3 ani... Cu gândul ăsta am fost la ea, dar nu i-am spus nimic, de fapt nu am avut curajul să-i spun. Pe la ora 13.00 tatăl ei a plecat la serviciu, așa că am rămas singuri...

Ne-am îmbrățișat și sărutat, flămânzi după atâta vreme de când nu ne-am mai văzut. O doream și ne doream, mi-aș fi dorit să facem dragoste, dar parcă eram paralizat, amețit, fără nicio reacție... Nici nu mai știu cum a trecut vremea și s-a făcut seară... și trebuia să mergem la gară, că venea trenul. Am alergat până la gară, că era cât pe ce să pierd trenul către Luduș. Din Luduș, mi-am luat bicicleta de la mătușa Marie, mi-am luat la revedere și am pornit la drum, deși se întunecase de-a binelea și aveam vreo 35 de km de drum de parcurs. Noroc că drumul era asfaltat, aveam lumină, far cu dinam și, cu ea în gând, continuând să povestesc și să-mi imaginez că o am în brațe, pe rudă la bicicletă, am ajuns repede în satul de peste deal. De acolo am luat-o pe jos, era trecut de miezul nopții și pe la coama dealului era o turmă, o stână de oi... M-au simțit câinii și s-au dat la mine, dar nu-mi era frică de câini și încet, încet m-am depărtat și am trecut dealul către casă. La vale a mers repede, am ajuns acasă

**Iubirea dintr-un an de
liceu! Și tumultul
de-o vară!**

și mama mă aștepta îngrijorată. S-a bucurat că m-a văzut teafăr, o îngrijora totdeauna pericolul de a fi bătut de alți băieți, potențenți la fete!

După întoarcerea acasă, la câteva zile i-am scris o scrisoare, o scrisoare de adio "mascat"! Cred că ar fi putut concura la competiția "Cea mai frumoasă scrisoare de dragoste". Din păcate nu o mai am, copia ei fiind printre maculatura arsă. Iar scrisoarea ei, pe care o păstra dosită, cu toate amintirile de la mine, a fost aruncată în foc de sora ei. A și certat-o, cum se poate, femeie măritată, să mai păstreze așa ceva!

Dar a venit toamna, cu 15 septembrie și începutul școlii și mi-am luat inima în dinți și i-am spus ce gândeam... O țineam în brațe și simțeam cum suspină, în timp ce eu parcă mă înecam, în timp ce încercam să vorbesc! Nu a comentat nimic, doar o notă de tristețe și o lacrimă la colțul ochilor negri ca mura...

**Să mă aștepți, să fim
alături pe linia de
sosire!**

La despărțire, i-am pus în palmă un bănuț de alamă, din cei doi pe care-i aveam moștenire de la Moșu, erau niște bani vechi, un fel de „pițule"! Unul i-am spus că îl păstrez eu, așteptând să treacă timpul după care puteam relua povestea de dragoste... „Bănuțul ăsta – i-am spus –, e ca un buchet

de ghiocei agățați după ureche, la tâmples..., are în el liniștea zăpezii..., e un gând curat, un gând bun, va fi alături de tine întotdeauna. Să-l păstrezi cu mare grijă și drag, să mă aștepți, o să aștept și eu și într-o zi vom fi iar împreună!”

În seara aia am scris o poezie, care am crezut atunci că poate oglindi ceea ce era atunci în sufletul meu...

Autumnală

*Va mai veni o toamnă,
Să-ți despoaie trupul de mine,
Toamna începuturilor,
Să-ți dezbrace trupul de amintiri...
Anotimpul venirilor tale bate la ușă.
Tu nu mai veni,
Cu un zâmbet, mi-ai ucide
Liniștea din suflet,
Obosit și bătrân
Eu ce-aș mai iubi?!*

În săptămânile următoare, o întâmplare hazlie, la spălător, unul dintre colegi, Emil Podar, mă întrebă zâmbind:

- Ce să-ți dau să mi-o lași mie pe Many, că îmi place de ea și văd că tu ai părăsit-o?...

Și răspunsul, tot zâmbind:

- Un coniac, la Braseria "Carpați"!

După câteva săptămâni i-am văzut împreună (am fost șocat, eram convins că o să mă aștepte, convins că nu va putea trăda dragostea noastră, așa cum așteptau fetele feciorii plecați la armată, să se întoarcă în sat). Nu am avut niciun fel de altă reacție, mi-a căzut greu, am simțit o durere surdă, ca un cuțit băgat cu tăișul în inimă, dar mi-am urmat drumul și eram împăcat și liniștit că am luat cea mai bună hotărâre și că am făcut ceea ce trebuia... De fapt, de mai multe ori în viață am fost obligat să iau hotărâri tranșante! Simțeam atunci nevoia de a mă autopedepsi, trăiam un sentiment de autoflagelare!

Eu am continuat să învăț din răputeri, să recuperez lipsurile de la matematică, ajutat și de colega de clasă Domnica. La un moment dat, la un extemporal, am luat nota 10 și profesoara, care mă surprinsese jucând șotron și plimbând fete, prin curtea școlii, a exclamat:

- *Ei, vezi tu, măi Roiban, că se poate!*

La terminarea liceului, Many, "Fata cu ochii ca mura", mi-a trimis o Promoție cu mai multe fotografii... (nu am aflat niciodată de unde avea adresa mea de la Unitatea militară!); eu eram militar în termen la Baia Mare, dar scrisoarea venea parcă din altă lume. "Ah, Iovule, îți mai aduci aminte oare de mine, după atâta vreme?" I-am scris și eu și i-am mulțumit pentru Promoție și fotografii... Dar nu pot să uit ce i-am scris, ce era atunci în capul meu de tanchist, cu fața, mâinile și sufletul tăbăcite de exercițiile din

Tancodrom: *“Da, îmi amintesc..., dar acum nu te-aș mai ierta, așa cum am făcut-o în vara în care te-am vizitat acasă, în sat, la Noșlac... Te-aș răstigni pe turela tancului și mi-aș dezlănțui toate pornirile atavice”...*

Dar ce mai conta, eram doar un soldat, departe, la marginea țării, aproape de graniță, care avea la îndemână exact 60 de minute să ajungă cu bolidul de fier la granița cu Rusia și să fie gata pentru deschiderea focului! Un soldat bătrân, maturizat înainte de vreme, numărând zilnic câte căni de ceai mai are de băut până la liberare, câte zile au mai rămas, adică A.M.R. și frecventul “Hai LIBI”!

**Tanchistul de la
granița cu U.R.S.S.!**

Mai târziu am aflat, după câțiva ani, că s-au căsătorit și au format o familie frumoasă... Au două fete... și și-au construit o casă, acasă, în sat, aproape de tatăl ei...

Nu i-am mai văzut de la terminarea liceului, la niciuna din întâlnirile clasei nu au participat... Tot în glumă, ziceam, le spuneam colegilor că Milu, colegul nostru, nu vine, să nu o mai văd pe Many, fosta mea iubită, actuala lui soție... Sau pentru că nu mi-a mai făcut cinste coniacul promis și se simțea dator! Glumesc!...

Acum, cu rețelele de socializare, ne-am regăsit, am apărut în viața ei, după mai bine de 40 de ani, așa, ca o himeră, într-o zi, răscolind amintiri... când mă gândesc că totul s-a petrecut parcă într-o seară, într-un loc ireal, ca dintr-un vis, trecând pe acolo, ținându-ne de mână și furând câte un sărut, cu mirosul de flori de tei și salcâm din curtea școlii sau sus pe deal, sau cu profesoara de matematică, certându-mă că plimb fetele și joc șotron cu ele în curtea școlii, în loc să învăț. Colegul și prietenul meu Milu (Poduț), actualul ei soț, refuză categoric să vorbească cu colegii de clasă și prietenii... și implicit cu mine. S-a izolat în cochilia lui și de acolo nu vrea să iasă. Nici când vorbesc la telefon cu ea și el este pe aproape, nu vrea să comunice cu mine. Am înțeles că a avut și are grave probleme de sănătate... dar acum, la vârsta asta, care dintre noi mai e sănătos?!

Le-am propus să ne întâlnim... Am crezut că după atâta vreme ne vom putea întâlni toți 4 la o cafea și o discuție, ca între vechi prieteni... Dar, din păcate, am înțeles că nu se poate! Și nu doresc, doamne ferește, să încurc lucruri, într-o lume și așa prea încurcată!

Restul rămân amintiri și, de fapt, așa cum spune Ecleeziastul în Biblie, "totul e deșertăciune". Din păcate, "Fata cu ochii ca mura" a plecat de curând din această lume, după o boală grea și perfidă... Dumnezeu a iubit-o mai mult și a luat-o acolo sus, în ceruri, să o scape de suferință.

Nu am apucat să-i mai scriu, să-i spun ce simt acum, după aproape 45 de ani... Acum, oricum, nu mai am cui să trimit... dincolo nu sunt poștași și socot că nici telefonul nu are ton, dar simt nevoia să citească cineva aceste amintiri, gândind, utopic, că așa vor ajunge și la ea...! La urma urmei, ce mai puteam să-i scriu acum, după o căruță de ani, bătrân și bolnav, cu toamna vieții urmărindu-mă ca o umbră? Eventual să-i trimit un plic, cu o coală goală, fără niciun cuvânt, să-și imagineze ceea ce și-ar dori să citească... să știe despre mine... Pentru că totul rămâne o amintire, din vremea când visam că va fi soția mea și vom trăi, ca în povești, până la adânci bătrâneți. Mi-aș fi dorit să pot fi, măcar o noapte, un felinar la geamul ei, să-i luminez somnul presărat cu vise și să-i cânt așa, ca mai demult... Aș fi vrut să pot ajunge la ea, seara târziu, după asfințit, să o mai sărut, păcălind-o, arătându-i pe cer Steaua Polară... Să înțeleagă că nu e de ajuns să fii iubită, așa cum Soarele este așteptat și iubit în zori de zi de o lume întreagă, dacă nu ai simțit măcar o dată un sărut pătimaș sub clar de lună, să te uiți vrăjită, prelung la raza lunii și sărutul să te-mbete...

Să mă iubească din nou ca-n prima seară și beat de sărutul ei să mă trezesc din visare, jucându-mă cu părul ei, negru ca pana corbului, ca-n anul acela de liceu...

Aș vrea să-i mai pot spune că o iubesc și că mi-e dragă, dar totul pare o amintire din vremuri foarte

îndepărtate... și oricum, cui i-ar mai păsa de dorul și amintirile mele?...

Mi-ar plăcea să mă iubească încă o dată, ca pe soldatul bătrân, cu miros de praf de pușcă și tun în nări și în suflet, cu gândul doar la liberare, să mă iubească precum iubește marea o rază de soare, ce săgetează orizontul la asfințit, dus cu gândul departe, la depărtarea care ne desparte de atâta vreme... Poate că ne vom întâlni în cer, cândva, rătăcind printre aștri...

Dacă o să-mi fie dor de ea, mă voi întoarce în trecut, călător prin vis, să o îmbrățișez, bolnav de dorul ei, ca pe vremea "frumoaselor duminici", acolo sus pe deal, și, dacă ne-om întâlni în cer, tot ca în trecut, vom cutreiera amândoi de mână spre orizonturi, în spațiul efemer, să regăsim fiorul și vraja primului sărut!

Așa i-aș fi scris..., dar rămân la varianta cu plicul conținând o coală de hârtie goală, fără vreun cuvânt, că, oricum, totul e zădărnice și deșertăciune curată!

4.6. Hajny, bună dimineța la Gurghiu

E iarnă, se apropie Crăciunul și Anul Nou, sărbătorile de iarnă... Răsfoind albumul „Fostele iubiri”, gândul mă duce la o vacanță de iarnă, din clasa a XI-a, la Gurghiu, amintire de-o iubire, dragoste la prima vedere. Era din Târgu Mureș, ungueroaică. O chema Hajny, Hajnalka, îmi spunea că în traducere înseamnă *Bună dimineța!* Foarte

puțini eram elevi de liceu, de la Târgu Mureș și Luduș, majoritatea fiind din clasele a V-VIII-a. Aveam ca însoțitori din Luduș doi profesori, unul tânăr, care foarte repede s-a cuplat cu o colegă din clasa a XII-a de la Luduș și unul însoțit de băiețelul de vreo 7-8 ani. Aveam în fiecare zi diferite activități și excursii prin împrejurimi, era o iarnă frumoasă, cu multă zăpadă, nu prea geroasă. Încă din prima seară s-a organizat serată de dans, muzică și veselie. Așa am cunoscut-o pe Hajny, era și ea în clasa a XI-a, dar părea foarte versată și maturizată... Am dansat toată seara cu ea și,

la despărțire, mi-a spus că ea o să fie „bolnavă” și rămâne în dormitor, după ce pleacă toată trupa în drumeție mă așteaptă la ea pe la ora 9! A doua zi, de dimineață, am plecat să vizităm Parcul dendrologic, dar pe la 10 m-am făcut pierdut și am ajuns la Internatul Liceului Silvic unde eram cazați... Am intrat tiptil în dormitor... Hajny mă aștepta. A fost o partidă de amor pe care n-o pot uita. Era profesionistă, a condus totul impecabil, cu tot tacâmul, de la prezervativ până la sfârșit, a insistat să mai rămân să o țin în brațe, să o sărut și să o mângâi încet, încet! Să insist cu sărutările pe sâni și pe gât... După masă, am ieșit la plimbare prin comună, am tot mers vreo 5 km, peisajul de iarnă

**Iubirea e la fel, chiar și
biconfesională!**

era foarte frumos, iar fetei îi plăceau pupăturile..! Seara am avut o discuție cu domnul profesor, observase că am dispărut, dar i-am explicat despre ce e vorba, ca între bărbați! Domnul profesor era cuplat cu o colegă din clasa a XII-a de la noi de la Luduș, știam asta de mai mult timp, dar era cu el și băiețelul și nu putea face nimic! Așa că m-a rugat ca a doua zi să mă ocup eu cu prietena mea de băiat,

în timp ce el va lipsi câteva ore... Și cam așa s-au derulat lucrurile până la sfârșit, ne suplineam reciproc și totul era perfect. Trebuia să mă port galant și cu cele două colege de cameră și prietene cu Hajny, treceam pe la cofetărie cu toții la o prăjitură și seara dansam împreună.

Ca o paranteză, după petrecerea cu ocazia Banchetului, la sfârșit am ieșit împreună cu Domnica, pe la ora 4 dimineața, să mergem la Internat. Domnul profesor, amețit bine, că le cam trăgea la măsea, era afară...și mă întrebă: *Mă, ai f--o și pe asta?!* Am trecut fără replică, dar Domnica nu înțelegea rostul întrebării! Ce însemnau și ce rost aveau vorbele alea?! După mulți ani, i-am explicat.

Timpul a trecut foarte repede, la plecare am rezolvat cu domnul profesor ca eu să plec cu autobuzul celor din Târgu Mureș, împreună cu Hajny. Am coborât în Târgu Mureș și am ajuns acasă la ea.

Am înțeles că nu avea tată, mama și frații ei, vreo 3, făceau pregătiri, liste de cumpărături pentru Revelionul de a doua zi... Se vorbea ungurește și eu nu înțelegeam nimic, doar când a fost vorba de vin și țuică am

**Fericirea are ochii tăi,
ca Zorelele!**

înțeles ceva! M-a condus până la autogară, la autobuzul cu care trebuia să ajung acasă în sat. Îmbrățișări, sărutări și promisiunea că seara de Revelion vin la ea, să petrecem împreună. Pe autobus, la înghesuială, dau de verișoara mea de la Petea, venea de la Sighișoara, unde era la Școala profesională, la MIU... "E frumoasă gagica ta", mi-a spus verișoara mea, afirmație din care am dedus că observase scena despărțirii! Dar, ajuns acasă, totul s-a sfârșit. Revelionul l-am petrecut în clădirea școlii din sat, într-o sală de clasă, împreună cu elevi, studenți, profesori și învățători mai tineri din sat. Am avut și un televizor alb-negru, așa că am urmărit și programul special de Revelion și am mai și dansat cu fetele din gașca prezentă. Nicum nu am primit acordul mamei de a petrece Revelionul la Târgu Mureș, printre unguri. În concepția ei, nu era nicio șansă să scap netăiat, neciopârțit de acolo! După vacanță, de la Luduș, i-am scris lui Hajny; mi-a răspuns, era supărată că de Revelion a fost fără pereche. I-am trimis câteva fotografii făcute împreună și apoi totul s-a stins... Am avut ceva probleme, trebuiau justificate plimbările de la Gurghiu față de Many! (O colegă „binevoitoare” i-a povestit cu lux de amănunte de Hajny, de timpul vacanței!) Eu am fost discret în privința profesorului tânăr; de fapt, colega era „cuplată” la Luduș cu alt profesor! Iar în privința celui alt, cu copilul, nici nu se punea problema, mai ales că soția lui ne era profesoară. Dar e o poveste din Cufărul cu amintiri, amintiri care fac parte din viața mea... Orice aș face, nu se pot uita!

4.7. Doina, fata din Suceava

Se spune că fotografia face cât o mie de cuvinte! Dar amintiri, câte poate cuprinde în ea?! Amintiri din timpul studenției, după primul an, când Domnica a plecat la Turda... Eram în anul II de Facultate, în toamnă, la început și, pe rând, prin rotație, eram programați de serviciu pe bloc alimentară la cantina studențească. Pentru ca lucrurile să se desfășoare mai bine, se cupla o

grupă de la Facultatea de Mecanică cu una de la Textile... Așa am cunoscut-o pe Doina, curățând tăvi și debarasând la bandă veselă și tacâmuri. Din prima seară, după terminarea programului am ieșit la plimbare pe malul Bahluiului. Era vorbăreț, sfătoasă și foarte drăguță... La despărțire, în fața căminului, ne-am pupat!

În zilele următoare ne-am mai întâlnit, ne plimbam pe malul Bahluiului sau mergeam în Parcul Copou. Am depistat o bancă mai dosită și ne-am așezat... S-a aruncat în brațele mele, m-a sărutat și a început să plângă... Și mi-a

povestit că a părăsit-o prietenul ei de la Suceava, după ce, încă din timpul liceului, avuse relații amoroase cu el! M-am blocat, nu înțelegeam ce se întâmplă... Parcă mă apucase un fel de milă față de sărmana fată, sedusă și abandonată, cum spuneam noi, tradus în chineză: *Cioc, cioc, ciao!* Nu ne-am mai văzut o vreme, dar după vreo 2-3 săptămâni m-a căutat la cămin și am ieșit la plimbare prin complex. Se făcuse seară, am fost și la cină împreună, la cantină, apoi ne-am așezat pe o bancă în parcul de lângă cantină. Și-a dat jos pantalonii și s-a așezat peste mine, în brațele mele, să mă joc cu păsărica ei! M-a luat prin surprindere, dar m-am trezit și cu bluza descheiată și cu sânii pe nas! Ce mai, am făcut-o, dar fără protecție, așa, luați de val, ca niște pisici în călduri... Am condus-o la cămin și m-am grăbit să ajung cât mai repede în cameră. Pe hol era plin, se juca finala Campionatului Mondial de fotbal, da' mie numa' de fotbal nu-mi ardea atunci, eram speriat ca un iepuraș fugărit de vânători... M-am strecurat printre colegi și am ajuns în cameră. Mă mistuia gândul că are vreo boală venerică și aveam deja senzația de usturime. Așa că am intrat la duș și am trecut la spălări cu oțet și spirt... A doua zi m-am prezentat la doctor la Dermatologie, i-am explicat doamnei doctor ce s-a întâmplat, că bănuiesc că are sifilis. M-a consultat și m-a întrebat:

- *O iubești?*

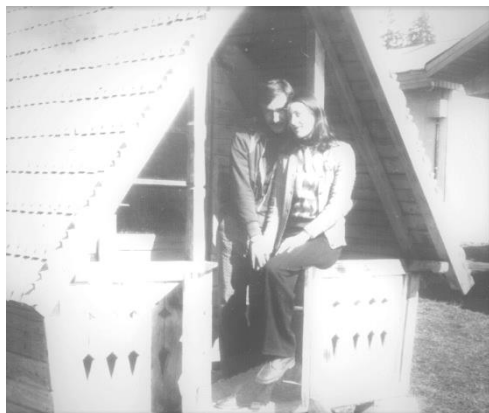
- *Da, am răspuns!*

- Du-te liniștit, că nu ai nimic, pentru orice eventualitate îți fac o injecție, iar dacă peste câteva zile simți ceva deosebit să vii la mine!

Mi-a făcut o injecție, așa durere nu am mai simțit de când mă știu eu, dar eram bucuros că totul e bine.

Peste două săptămâni aveam programată o expediție cu echipa de la Orientare Sportivă. Am luat-o și pe ea cu noi... Am plecat echipați de munte și zăpadă, fete și băieți, împreună cu antrenorii, cu trenul până la Câmpulung Moldovenesc, am ajuns spre seară și am luat-o pe poteci de

munte spre vârful Rarău. Am ajuns în jurul orei 23, aproape de miezul nopții, am mâncat ceva și ne-am cazat. Erau camere mari, băieții și fetele stând în camere diferite. Dar nu am avut răbdare până a doua zi, de mult timp visam să

**La căsuța cu cerdac,
la Vatra Dornei**

urcăm pe Pietrele Doamnei. Așa că patru băieți am ieșit, fără să observe antrenorii, echipați cu coarde și am început escaladarea. Era lună plină, se vedea totul ca ziua, am ajuns destul de repede sus. Dar la coborâre a fost o nenorocire. Nu m-am gândit niciodată că e mult mai greu să cobori,

decât să urci pe stânci. Cu mare greutate, ajutându-ne unul pe altul, am coborât și am ajuns la cabană pe la ora 2. Doina mă aștepta, era îngrijorată că o să pățesc ceva, deși nu îi spusese exact despre ce e vorba. Dormitoarele erau la mansardă, am luat păturile și ne-am întins pe covor pe hol, lângă horn, unde era foarte cald. Și așa am dormit amândoi îmbrățișați până dimineața.

A doua zi, după micul dejun, am început probele de antrenament pentru competițiile de Orientare sportivă. Aprinderea focului, cu materiale din zonă, întinderea și montarea cortului, acordarea primului ajutor... Cu focul a fost simplu, că toți aveam în rucsac pregătite câte o mână de surcele uscate, așa că am trecut cu bine probele. Am mai făcut și o escaladare pe Pietrele Doamnei, dar a fost mai ușor decât cu o seară înainte, cu toate că aveam un pic de febră musculară.

După masa de prânz, am pornit, în șir indian spre Vârful Giupalău. Doamna Luminița, antrenoarea, mergea în față, iar antrenorul Radu Budei

**Sus, pe Crucea Giupalăului,
cu tine, pe acoperișul Lumii!**

era la urmă. Era zăpadă foarte mare, aproape până la brâu, făceam cu schimbul cu cei care erau în față și făceau cărarea. A fost foarte greu drumul, deși era soare și cald. Am înotat foarte greu prin stratul gros de zăpadă. Am ajuns pe vârful Giurnalău, sus la cruce. Ne-am dezbrăcat la bust, era așa de cald, că puteai face plajă, și am pus zăpadă în căni să se topească, să avem apă de băut. Și ciorapii s-au uscat întinși pe piatră la soare.

A fost într-adevăr o probă de duranță pentru noi, cei din echipă, iar ceilalți, excursioniștii însoțitori, prieteni și prietene, erau frânți de oboseală, de-abia i-am cărat noi aproape pe brațe până sus.

Dar după câteva ore de popas și odihnă, ne-am pornit la vale, cu reper Vatra Dornei! La coborâre a fost mult mai ușor, parcă picioarele mergeau singure. A fost un traseu interesant, am întâlnit pe drum case izolate, locuite, cu animale și păsări de curte, oameni izolați acolo în pustietate. Spre seară, am ajuns la Vatra Dornei, din partea de deasupra pârtiei de schi. Numai că nu eram echipați, nu aveam schiuri și nici nu știam schia mulți dintre noi. Am coborât pe pârtie și am urcat pe versantul opus unde aveam rezervată cazare la Motelul Dorna. Acolo am fost întâmpinați cu o porție de tochtură grozavă, așa ceva cred că nu am mai mâncat niciodată, sau poate doar am rămas cu impresia din cauza foamei de lup ce o aveam după drumul istovitor.

Seara, Doina a insistat să dormim tot pe hol lângă horn, pe podea. Mi-aduc aminte că îmi șoptea la ureche: „*Ti iubiesc, puiulie di ardilean!*”

A doua zi am vizitat stațiunea și pe la ora 11 am plecat din gară cu trenul spre Iași. A fost și rămâne o amintire plăcută, legată de activitatea mea la Clubul de Orientare Sportivă, de care toți ziceau că alergăm de nebuni prin pădure!

**Soldat cu grad de
substudent!**

Dar ne mențineam o condiție fizică foarte bună. Făceam excursii la concursuri în țară și în luna în care aveam norocul să ne clasăm în primii șase, aveam și o legitimație pentru cantină, așa că ne puteam vinde cartela!

Apoi au urmat cursuri, seminarii, lucrări de laborator. Era cald afară și pe înserat coboram până aproape de albia Bahluiului, ne culcam în iarbă și povesteam. Ea îmi povestea de iubitul ei, cu care spera să se împace, iar eu îi spuneam că acasă mă așteaptă o fată pe care o iubesc și că sunt ca și al ei! Mai făceam din când în când câte o partidă de sex, așa, mai mult de necesitate! M-am mai plimbat o vreme cu Doina, da' mai răuț. Ea avea probleme serioase cu examene restante, așa că am întrerupt relațiile. Speram din tot

sufletul că Domnica mă așteaptă acasă, în Ardeal, deși îi scrisesem că nu trebuie să mă aștepte, se poate mărita, că eu mai am încă mulți ani până termin facultatea. Am o viață agitată, dar îmi place așa, condimentată, asemeni unei supe, cu sare și piper! Deși, în adâncul sufletului meu, îmi doream să mă aștepte și să fie doar a mea...

4.8. Anișoara, bănățeanca de la Sângeorz-Băi

În fiecare vacanță de vară am primit de la UASCR, prin Decanat, bilet de tratament în stațiune, pentru probleme digestive. Am fost de trei ori la Sângeorz-Băi și de două ori la Slănic Moldova.

Atunci, acolo, am observat și analizat comportamentul uman în stațiuni, concluzionând cam așa: pădurea îi unește și gara îi desparte! Urmăream scenele zilnic, la sosirea autobuzului și observam de la masă cum încet, încet se lipeau după doar câteva zile... Apoi, la plimbare, la cinema, excursii! Și la cameră! Apoi am înțeles că e un fenomen care se întâmplă așa de când e lumea!

Așa am cunoscut și eu, într-o zi, din întâmplare, la masă, o fată din Banat. Era împreună cu mama ei și cu o vecină și eu am fost al patrulea care a ocupat locul la masă. Dar, după discuții la masă, am făcut cunoștință, adică ne-am

prezentat, apoi am ieșit la plimbare prin stațiune până la capăt, la Izvoare. Am rămas mai în urmă puțin cu fata și am povestit fiecare despre el. A doua zi ne-am întâlnit iarăși, ne-am plimbat și am fost împreună la masă.

Seara, doamna, vecina, ne-a invitat la restaurant, de fapt era o terasă, unde am povestit, am mâncat mici și am băut bere. A fost o atmosferă foarte plăcută. A fost și o mică discuție mai aprinsă, eu am insistat să-mi plătesc consumația, dar doamna mi-a spus să-mi păstrez banii, că sunt student și oricum ea are bani mai mulți ca mine! Așa că i-am mulțumit și i-am spus „sărut mâna”!

În zilele următoare m-am întâlnit cu fata și ne-am plimbat, ba într-o zi chiar am făcut o excursie peste dealurile din apropiere, am cules flori, am făcut fotografii... și ne-am mai și pupat... întârziind și la masă... Seara mergeam și la discotecă, era tare încântată, mi-a spus că ea nu a mai fost la dans până atunci și era impresionată de atmosfera tinerescă creată. Majoritatea eram studenți, obișnuți cu discotecile. Un lucru era clar, fata se îndrăgostise nebunește și era în culmea fericirii. Dar cu câteva zile înainte de sfârșitul sejurului, ne-am întâlnit în parc și ne-am așezat pe o bancă. Fata a început să plângă, mama ei încerca să o liniștească, am înțeles că avea o problemă pe care o discutaseră mai înainte. Am înțeles mai apoi că fata îi spusese mamei că mă iubește și vrea să se căsătorească cu mine, nu

mai poate trăi fără mine, să facă ceva, să mă ducă și pe mine acolo, în Banat!

**Te vreau
lângă mine!
Hai cu mine la
Timișoara!**

Doamna
încerca să o li-
niștească, îi spu-

nea că eu mai am încă mulți ani de învățat până termin facultatea (eram prin anul II), că e tânără și o să mai găsească băieți drăguți și acolo, acasă, pe la ei, și că, oricum, o să ne despărțim peste câteva zile! La plecarea din Stațiune, la despărțire, mi-a cerut adresa. I-am dat adresa de la căminul studentesc din Iași... După câteva săptămâni, mi-a trimis o scrisoare și o pereche de blugi originali, cumpărați de pe la sârbi. Dar din păcate nu-mi erau buni, nu mă cuprindeau, așa că i-am vândut unui coleg și i-am trimis banii și câteva fotografii pe care le-am făcut cu ea în Stațiune. Mi-a mai scris, dar nu i-am mai răspuns, era ceva fără rost și oricum se terminase totul... Așa cum spuneam la început, gara ne-a despărțit! Mai puțin prima parte, cu întâlnirea și pădurea, asta nu s-a întâmplat și chiar cred că mi-ar fi părut rău dacă din întâmplare se ajungea și acolo, aș fi avut pe conștiință un suflet curat, inocent și nevinovat!

4.9. Emilia, iubire de-o zi

Mă tot uit la o fotografie și nu pot înțelege ce s-a întâmplat de fapt, atunci, în ziua aceea, ce a fost în capul meu, așa pe nepregătite, luat de val! Îmbrăcat în costumație de blugiși, saboți italienești cu talpă de lemn și toc și cu mustață și plete ca un mușchetar!

Am fost invitat la ziua de naștere a unui prieten ardelean, căsătorit, care locuia în căminul de nefamiliști. M-am prezentat cu o sticlă de vin de regiune, Murfatlar roze, cumpărat de la alimentară din Bucșinescu. Erau el și soția, o pereche care am înțeles că erau vecinii lor și o fată blondă, despre care am aflat că e din Sânpaul, în ultimul an la Subingineri Construcții Civile și Industriale. Era clar, era perechea mea... Am mâncat, am băut, am dansat, ne-am simțit foarte bine. Blonda, Emilia, se lipise de mine, mi-a spus că știe de mine, că suntem din localități apropiate (era de loc din Sânpaul, peste două dealuri de satul meu, Oroiu

City!) și că îi place de mult de mine, că mai vorbise cu prietenul meu, dar nu a avut curajul să-l roage să ne aranjeze o întâlnire. Ea termina în câteva luni facultatea, urma să fie pe picioarele ei, cu salariu și locuință, lucrând în construcții. Avea o meserie și voia să-și întemeieze o familie, să facă copii și să se bucure de viață împreună cu soțul ei.

Am mai dansat până târziu, vecinii s-au scuzat că au ceva treburi, iar gazdele, prietenul meu cu soția, s-au evaporat... Am rămas singuri, a stins lumina și am continuat să dansăm lipiți unul de altul, dar încet, încet, am ajuns în pat, la jumuleală și, până la urmă, am făcut dragoste. Îmi zicea că vrea să ne căsătorim, să facem un copil, urma să ia repartiție la Iași și puteam fi împreună până terminam și eu. Apoi am fi mers acasă în Ardeal. Eram un pic amețit, dar am avut prezența de spirit să folosesc, la final, marșarierul... Asta a supărat-o foarte tare, mi-a reproșat că sunt neserios, ea mă iubește tare mult și eu nu simt nimic pentru ea...

M-am dus la baie să mă spăl și când m-am întors în cameră am găsit-o plângând. M-am îmbrăcat, am sărutat-o pe frunte și am plecat fără să mai spun nimic. Ce-o fi fost de capul meu atunci și cum s-au întâmplat toate astea e greu să îmi explic!

După foarte mulți ani, lucram în Primărie, eram șeful Direcției Gospodărie Comunală și așteptam un proiectant de la Cluj pentru a evalua și negocia executarea unor lucrări stradale. În momentul în care a intrat pe ușă m-am blocat,

nu mă mai puteam ridica de pe scaun: semăna leit cu Emilia, fata de la Iași. Poate încă mă simțeam vinovat, sau cine știe... Din fericire, s-a prezentat și am înțeles că e altă persoană... Dar amintirea dragostei de o zi a rămas și figura mea de mușchetar persistă pe retină, deși pare doar o poveste!

4.10. Unica...

singura care a putut da vieții mele sens

Mă gândesc la ce mi-au hărăzit, ursitoarele, că o să am noroc în iubire. Cea mai norocoasă zi din viața mea a fost atunci când am cunoscut-o pe soția mea, fata cu ochi mici și oblici, de chinezoaică, deși m-am luptat cu o lume întreagă ce-mi era potrivnică. Eu, băiat drăguț, învățat, de neam bun, să iau de

nevastă o fată săracă, de la Casa de copii... Dar mi-am urmat glasul inimii și am jucat totul pe o carte! Ursitoarele ziceau că o să am noroc în dragoste... A fost cartea mea norocoasă! Ea a fost unica, unica ce a putut da vieții mele sens, unica pe care mi-am dorit-o să fie mama copiilor mei!

Povestea e una deosebit de imprezvizibilă, deși, la început, în anul I de liceu, la o întrunire m-a refuzat la dans,

nu mai știu din ce motive. Și atunci mi-am jurat că niciodată nu voi mai dansa cu ea!

Eram colegi de clasă, ba chiar și colegi de bancă o scurtă perioadă, am uitat de incidentul cu invitația la dans; am rămas prieteni buni, mă ajuta cu o cămașă spălată și călcată, sau cu vreo problemă mai dificilă la matematică. Eu mă mai revanșam la fizică, unde mă pricepeam mai bine (în toți anii de liceu am câștigat olimpiada la Fizică, faza pe oraș; din păcate, la Tg. Mureș, în concurență cu elevi de la liceele speciale din Târgu Mureș, "Papiu Ilarian" și "Unirea", am fost slăbuț. Mai eram bun și la literatură, umblam și pe la Cenaclul Literar cu colegii de la Umană, îndrumați de domnul profesor Pop Iosif, dar ca să mă fac inginer, musai trebuia să cuplez fizica cu matematica!).

Eram în perioada în care îi propusesem prietenei Many, "Fata cu ochii ca mura", să facem o pauză de 2-3 ani, să ne realizăm visele, eu să ajung inginer, iar ea profesoară. M-am pus serios cu "burta pe carte" și aproape tot timpul era alocat studiului, mai ales la Matematică și Fizică, obiecte care se cereau la examen la Politehnică...

Petreceam foarte mult timp împreună, pregătindu-ne pentru examenul de Bacalaureat și, la un moment dat, mi-am dat seama că fata pe care o caut eu, fata care trebuie să îndeplinească cerințele pe care mi le doream eu, calitățile pe care trebuia să le aibă soția mea, este chiar lângă mine!

**De ce mi-e bine
cu tine!?**

De ziua Unirii, pe 24 ianuarie, s-a organizat la internat o serată, o întrunire... cum o numeam noi în exprimarea curentă. Am invitat-o la dans: "Vrei să dansezi cu mine? Îmi place să te simt aproape, îmi place să te țin în brațe, să te îmbrățișez... miroși frumos, ca florile de lămâiță!". Am dansat împreună aproape toată seara și simțeam bucuria din sufletul ei.

La sfârșit, după seara de dans, am condus-o pe alee, de mână, până la colțul gardului de beton (până acolo aveam aprobare și consemn de la pedagogi!).

La despărțire, la pachet cu "noapte bună", a mai fost și un sărut... Primul sărut, dulce și catifelat, ca o frăguță, pecetea iubirii! Dar cu toate astea, nu ne-am pierdut elanul și sârguința de a învăța, dimpotrivă, parcă eram și mai motivat să învăț să ajungem amândoi studenți.

**Proaspăt bacalaureat! Mai frumos și mai deștept
ca acum, nu voi mai fi niciodată!**

Cele câteva luni de liceu au trecut fără să ne dăm seama, ne-am trezit în ultima zi de școală, am fost la plimbare pe deal, am întârziat la masa de seară, dar bucătăreasa, Tanti Maria, ne-a ținut la cald macaroanele cu brânză. Mâncam și plângeam amândoi... A reușit să-mi țină loc de mamă, să-mi țină loc de soră, s-a dovedit a fi prietenul cel mai bun și mai credincios. Și am înțeles că ea mă iubea de mult timp, în tăcere, fără nicio nădejde, nici nu se aștepta și nu spera că o voi accepta pe ea... Cu atât mai mult, dragostea ei sinceră și curată m-au făcut să o iubesc și să mă simt în preajma ei un om împlinit!

Au mai fost și petrecerea de sfârșit de liceu, banchetul, la braseria "Carpați" și un minibanchet de adio, la cabana "Salcâmul" și de acolo ne-am împărășiat prin lumea mare cu toții!

Am chiulit de la ora de Istorie, acum e o filă din istoria noastră!

Nu am intrat la facultate, am dat examen de admitere la Timișoara, știam că diplomele de acolo sunt recunoscute în R. F. Germania, că mă bătea un gând ascuns...

După rezultatul de la Bacalaureat eram curajos și încrezător, m-am înscris la Electronică și Telecomunicații, cea mai bună Secție din Politehnica Timișoara..., dar ultima medie a fost 8,33, iar eu, cu 6,90, am picat. Ghinion, cu media asta intram la oricare altă Secție din Politehnică...

Miroși frumos, ca florile de salcâm!

Toamna, Domnica a plecat la Iași la facultate, eu mai căutam o șansă, o sesiune de examene pentru locurile rămase vacante din vară... Dar erau locuri puține și concurență foarte mare, deci șanse mici de reușită! M-am înscris totuși la Institutul

Pedagogic din Târgu Mureș, la secția Matematică-Fizică, mai mult ca o experiență... Nu-mi surâdea deloc ideea de a mă trezi profesor la o școală la țară, cu noroaie și cizme de gumă... Am intrat pe un loc destul de bun după probele scrise (era mult mai ușor decât la Politehnică!), dar după

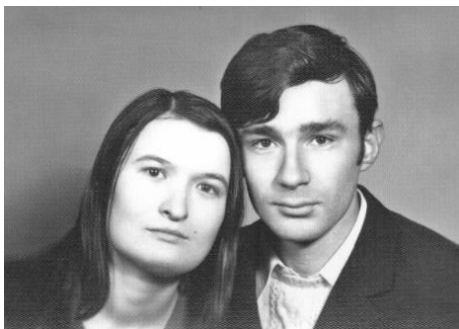
proba orală, fără nicio tragere de inimă, am căzut sub linie, fără niciun regret!

**Ultima întâlnire cu colegii de clasă.
Minibanchetul la Cabana "Salcâmul"**

Am primit Ordinul de încorporare și, pe 20 octombrie, m-am prezentat cu valiza la Comisariat. Îmi amintesc că mă simțeam rău, cu o seară înainte a fost petrecerea de plecare la Cătănie, am mai și băut, eram și obosit, că petrecerea a ținut până dimineața și am fost condus de feciori, direct, până la Stația de autobus.

Așa ne-am despărțit, eu la Armată, ea la Facultate! Ne scriam săptămânal câte o scrisoare.

Mi-a fost dor de tine!

Într-o zi, m-a căutat la poartă, dar eram în poligon la trageri cu tancul. M-a așteptat câteva ore bune la poartă, dar degeaba. Se făcuse ora de plecare a trenului către casă. Venise de la Iași în vacanță și făcuse un mic ocol, ca să mă vadă; avea o colegă de lângă Baia Mare. Am ajuns târziu, dar când am aflat că mă căutase am sărit gardul și am alergat în gară, căutând prin vagoane, dar a mai fost doar timp de o scurtă îmbrățișare, căci locomotiva șuiera plecare. A fost un scurt rezumat al filmului tare drag mie, "Fata Morgana"! La liberare am insistat îndelung, am stăruit pe lângă comandantul de Companie ca pe foaia de drum spre casă să scrie la destinație: Iași. Era primul gând, prima dorință să o îmbrățișez. Era o iarnă rece, cu multă zăpadă și alunecuș, și eu eram în ținută de vară, cu hainele cu care m-am încorporat în luna octombrie 1974.

Am coborât zgribulit din tren și, în fugă, am urcat în primul tramvai, parcă era un pic mai cald! Am coborât în Piața Unirii și am intrat repede la cofetăria "Amandina". O țin minte și acum ca primul meu refugiu la Iași, unde am stat mai bine de o oră și am băut vreo două ceaiuri ca să mă dezmoțesc cât de cât. Apoi am făcut planul de bătaie: habar nu aveam unde mă aflu și nu știam unde trebuie să ajung, aveam doar un plic, ultima scrisoare, la care, la expeditor, era adresa ei de la Căminul Studențesc. M-am apropiat de un grup de tineri, bănuiesc că erau chiar studenți, și în câteva vorbe mi-au explicat drumul și cum ajung acolo.

Și așa ne-am întâlnit, după multă așteptare și dor, am umblat prin oraș, am trecut și pe la un studio foto și am făcut o fotografie, iar seara, cu trenul de Ardeal, am plecat spre casă, cu dorința revederii, deși în mintea mea încă mocnea ideea cu Politehnica de la Timișoara ale cărei diplome erau recunoscute în R. F. Germania...

Ajuns acasă, am început să învăț zi și noapte, mai ales noaptea, când era liniște și toată lumea dormea. Mai învățam și în perioada în care am păstorit oile, până pe data de 28 aprilie, când au fost preluate de păcurarul titular și duse pe coastă la strungă!

Înainte cu vreo 10 zile de examenul de admitere, care urma să fie pe data de 10 iulie, am mai scris câteva scrisori, am mai dat telefoane la Cluj, Iași și Timișoara să mă interesez de numărul locurilor la diferite secții, dar informațiile erau foarte contradictorii. În ziua în care am plecat spre examenul de admitere la facultate, am stat în parcul Central în Târgu Mureș, nehotărât, câteva ore. Într-un final, am dat cu banul și a ieșit Iașiul! M-am bucurat, acolo era Domnica... A urmat din nou aventura cu alegerea secției pentru înscriere. M-aș fi dus tot pe Electronică și Calculatoare, dar din nou riscam să nu am o medie suficient de mare care să-mi permită să ocup un loc. Într-un final, m-am oprit la Facultatea de Mecanică, la o secție mai nou înființată, Mașini-Unelte. Era clar, primeam repartiție doar într-un oraș, deci adio cizme de gumă și noroaie, asfalt până la bloc

și în fiecare dimineață sticla de lapte lângă ușa apartamentului... Și am intrat, al 19-lea dintr-un șir de 95 de admiși. De data asta, cu media obținută intram și la Electronică și Telecomunicații, dar nu am mai avut curajul și nu am mai vrut să risc. Eram fericit, mi-am atins țelul și urma un an împreună cu Domnica. Ce puteam să-mi doresc mai mult?!

În anii ce au urmat, am simțit, după felul în care au decurs relațiile, că a fost pentru mine și mama, și soră... Poate și faptul că am fost plecat de mic copil de acasă și lipsa mamei am simțit-o mereu, până ce m-am resemnat și m-am obișnuit cu gândul că asta e destinul meu. Cu sora mea, mai mică cu cinci ani, am avut o relație destul de distantă, poate dată de diferența de vârstă și, cu siguranță, de diferența de caracter și configurație a sufletului...

Cu Domnica am fost împreună un an, învățam și ne iubeam în pauzele dintre studiu, conștienți fiecare că, dacă nu obținem medie de bursă, plecăm acasă la C.A.P.! Dar era deosebit de frumos să te plimbi pe malul Bahluiului sau prin Parcul Copou, pe lângă Teiul lui Eminescu, de mână cu fata pe care o iubești și căreia i-ai dus atâta dorul!

Cu examenele nu a fost deloc ușor, până m-am obișnuit cu noul stil de studiu, de luat notițe la cursuri și la seminarii. Și iarăși a venit despărțirea și am rămas singur... Mai erau de traversat încă 4 ani... Domnica a plecat la Turda, la locul de muncă, acolo primise repartiție.

Din când în când mai făceam câte o escapadă la Turda, unde cutreieram împrejurimile în excursii și drumeții. După anul II, mă bătea gândul să mă transfer la Cluj și să ne căsătorim, mai ales că ea insista să facem un copil, să nu fie singură! Dar, în concepția mea, trebuia să crească copilul împreună cu amândoi părinții (aveam experiența unora dintre colegi, la care copiii, crescuți de bunici, li se adresau cu *tanti* sau *nenea!*)

Până la urmă am renunțat și la ideea transferului la Cluj. Facultatea de la Iași era net superioară celei din Cluj, ca profesori și tradiție, și, mai mult, aveam deja prieteni, cu care ne ajutam tot timpul la lucrări, proiecte și lucrări de laborator. Rămânând la Iași, aveam garanția că peste 3 ani voi fi inginer, iar visul și dorința mamei vor fi pe deplin împlinite!

Îmi amintesc cu drag de excursiile pe care le făceam, în doi, la Cheile Turzii sau la Cabana Buru. Într-o iarnă, am fost în excursie, organizată de Organizația U.T.C. din Fabrică, cu autobusul la Stațiunea Băișoara... A fost deosebit de frumos, deși nu schiam și nu aveam echipament corespunzător, am fost și pe pârție, dar eram doar "paltonari", nu știam cu ce se mănâncă sportul ăla!

În blocul de nefamiliști, Domnica avea o vecină, divorțată, cu o fetiță drăguță foc, Lavinia. S-a atașat de mine, poate și din cauza lipsei tatălui, și eram nedespărțiți peste tot, când eram în deplasare la Turda!

Într-una din zile, l-am vizitat pe un fost coleg de clasă și prieten din liceu, la Cluj, Ilie Rad, unde era și el încă student la facultatea de Litere. Am depănat amintiri câteva ore bune, dar în timpul ăsta am mai și gustat câte un pahar de țuică de prune, așa că ne-am cam cherchelit!

Cu greu, m-am descurcat și am găsit drumul de la Cluj la Turda. A fost o adevărată aventură! La cămin, Lavinia, fetița, mă aștepta, dar eu am intrat și m-am trântit direct în pat! S-a dus la mamă-sa și i-a spus că nenea Iovu stă în pat și râde! Mă distram, simțind gradul de ebrietate în care eram!

În anul II de facultate, pe data de 4 septembrie am plecat cu valiza spre Iași, dar am făcut o escală de mai bine de o săptămână la Turda (le-am scris colegilor de cameră, așa că mi-au scos cazarmamentul și au rezolvat cu cazarea la cămin și m-au "acoperit" puțin la primele Cursuri...).

Am hotărât cu Domnica să facem o excursie în Munții Apuseni!. Așa că ne-am suit în Mocăniță și la drum! Până la Abrud, Valea Arieșului a fost o splendoare, trenul mergea încet, cu viteza melcului și multe halte... Numai bine să poți admira liniștit peisajul. La Abrud am avut probleme cu cazarea, tipul de la recepția hotelului Detunata nu voia nici în ruptul capului să ne dea o cameră împreună... că așa erau dispozițiile atunci. Chestie de buletine și nume, dar după mai multe negocieri și cincispe lei puși în buletin, s-a rezolvat!

A doua zi, dis-de-dimineață, am luat autobusul spre Câmpeni și, pe la amiază, eram la Beiuș. Am trecut prin piață și ne-am burdușit rucsacurile cu roșii, ardei, castraveți și ceapă. O tăbliță cu mersul autobuzelor ne spunea că peste vreo patru ore am putea pleca spre Peștera Meziad, primul obiectiv din excursie (aveam o hartă turistică cu trasee marcate, eram bine documentat!) Așa că am hotărât să o luăm apostolicește, pe jos, până la Meziad, dar parcă se tot îndepărta locația peșterii. Mai întrebam câte un drumet, întâlnit în cale, care ne răspundea că e coala după deal, preț de un ceas de mers. Am ajuns cumva în sat, dar numai satul se înșira pe șase kilometri și, la capăt, era Peștera Meziad... Dar dacă am intrat în joc, am mers până la capăt. Aproape când mai era vreun kilometru ne-a depășit și autobusul! Am iuțit pasul, că se anunța o ploaie serioasă, cu tunete și fulgere. Am ajuns la cabană la timp, că a și început prăpădul, dar eram la adăpost și ne pregăteam de odihnă... Și am făcut repede control la rucsac, că aveam o foame de lup!

A doua zi dimineața am auzit bătăi în ușă, cabanierul ne invita să vizităm Peștera... A fost o minunăție! La ieșire, am profitat de un grup de turiști și ne-am lipit de ei, negociind cu șoferul. Domnica a stat pe un colț de scaun, iar eu pe o găleată cu fundul în sus, oferită de șofer... Și așa am ajuns la Stâna-de-Vale. Ne-am cazat într-o cameră mare, cu priciuri, dar aveam și televizor, așa că am mai aflat ceva știri, ce se mai întâmplase în lume în ultima vreme și a mai

fost și un meci de fotbal... O atmosferă deosebit de plăcută! Acolo, la restaurant, am găsit un grătar și am luat și la pachet câte o porție, că a doua zi porneam la drum, pe pedes... și drumul era lung și greu, pe poteci de munte. A doua zi a fost o zi frumoasă, cu mici semne de întrebare, că unele indicatoare erau răsucite în altă direcție de unii "glumeți", dar noroc cu harta și, mai ales, cu busola mea din dotare, așa că am mers pe drumul bun și spre seară eram la cabana Padiș! Aici a fost interesant, cu multe obiective turistice (Cetățile Ponorului, Valea Galbenei, Focul Viu, multe peșteri...) așa că în fiecare zi făceam câte un traseu. Ne-am cuplat cu trei studenți din Cluj, un băiat și două fete, și cu un inginer geolog, venit din București în delegație; cu ocazia asta profita de prilejul de a vizita Munții Apuseni. Împreună, cu experiența inginerului, am îndrăznit să intrăm prin toate peșterile și avenele (dotați cu lanterne și corzi de cățărare!). La Padiș am stat cinci zile, în fiecare zi câte un traseu, momente de o deosebită frumusețe.

Dar călătorului îi stă bine cu drumul, așa că hai spre Scărișoara...

Pe drum, pe o culme, am simțit cum ne învăluie niște nori, ca o ceață groasă, aș numi-o "ploaie orizontală", dar, după ce s-a luminat, eram uzi learcă... Ne-a plouat direct din nor! Ne-am schimbat hainele cu altele uscate din rucsac (erau într-o pungă de plastic), cele ude le-am atârnat de cadrul rucsacului la uscat și am pornit mai departe... Pe

traseu, am ajuns din urmă un turist, era un "bătrânel", asistentul profesorului Marcian Bleahu de la facultatea de Protecția Mediului din București, om cu experiență prin Apuseni. Pe drum se saluta cu mocanii întâlniți la lucru în pădure. Așa am ajuns la cunoștințe mai vechi de-ale lui, în cătunul Casa de Piatră. Ne-au primit cu mare ospitalitate, ne-au pregătit repede, că ne vedeau flămânzi și oboșiți după atâta drum de mers pe jos, o masă cu mămăligă cu brânză și smântână și papară cu slănină... Douăzeci și cinci de lei ne-a costat, bani cu care nepotul gazdei a și alergat repede la cooperativă să cumpere sare, chibrituri, petrol și alte lucruri necesare acolo, în pustietatea lor. Cu ocazia asta am vizitat și peștera de la Vârtop, deși încă nu era deschisă publicului... Splendid! Noaptea am dormit în fânar, pe fân proaspăt cosit, cu miros de trifoi sălbatic și coada șoricelului!

Ultima descindere a fost Scărișoara, am vizitat Ghețarul și împrejurimile. Seara, de la gospodăria din apropiere, am primit o cratiță cu lapte fiert, dar, surpriză, a doua zi dimineața, era 19 septembrie, afară se așternuse un strat de douăzeci de centimetri de zăpadă! Ne-am mai încălzit un pic cu laptele fierbinte, adus de bătrânică din vecini, și, după masa de dimineață, am luat-o la vale, spre Arieșeni. După vreo patru-cinci ore am ajuns iarăși la civilizație. Am luat autobuzul până la Turda și cu asta a luat

sfârșit expediția Munții Apuseni. Și peste încă trei zile eram student, la zi, cu toate îndeletnicirile curente.

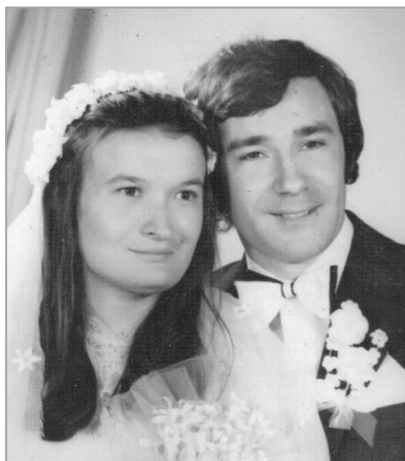
A urmat o perioadă lungă aproape 4 ani, în care am fost departe unul de celălalt. Am mai plimbat prin Copou sau pe malul Bahluiului câte o fată, am mai fost prin excursii, am mai testat diferite variante și partide, dar, în final, la "concursul de dosare" a câștigat ea, Unica... Unica ce a putut da vieții mele sens și, uite așa, colega de clasă a devenit colega mea de cameră!

Și pentru umărul cald de prietenă, pe care-am visat, pentru primul sărut, feciorelnic și curat, îi mulțumesc, pentru tot ce mi-a dat, pentru tot ce mi-a luat, o iubesc și mi-am dorit să fie mama copiilor mei! În preajma ei m-am simțit dintotdeauna și mă simt un om împlinit!

Cea mai frumoasă zi din viața noastră. Nimeni și nimic nu ne va despărți!

**5 Martie 1981,
am spus „Da”
în fața Ofițerului
de Stare Civilă!**

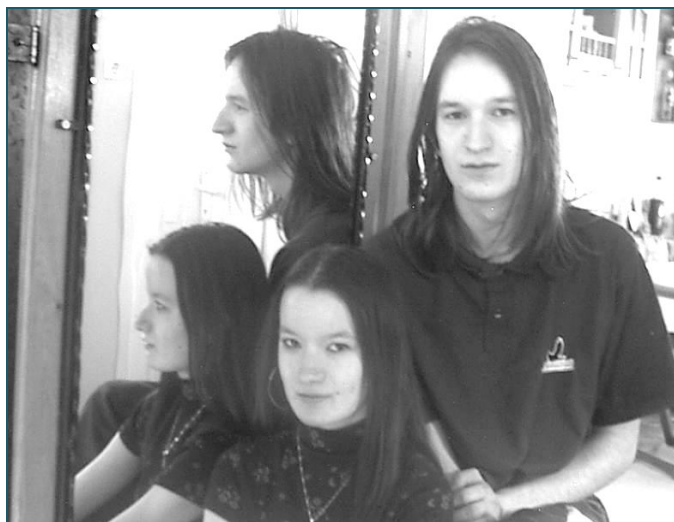

Mi-a inspirat curaj și încredere în viață. Mi-a făcut doi copii frumoși și sănătoși, Adi și Ioana, a fost și a rămas prietenul meu cel mai bun! Și de câte ori am

ocazia, îi spun câteva stihuri, așa cum simt din toată inima:

*Chiar dacă câteodată lângă tine
Am fost trist și rătăcit
Și n-am putut să-ți spun mereu
Că te iubesc, că te-am iubit,
Să știi că pentru mine
Ai fost și vei rămâne tot ce mi-am dorit!*

**Copiii noștri Adi și Ioana și nepoțelul Edi, din partea fetei,
acum elev în clasa I, bucuria sufletului nostru.**

Ei sunt averea noastră cea mai de preț!

Cred că nu aș suporta să rămân singur, fără colega mea, prefer să plec de pe lumea asta înaintea ei. A devenit de atâția ani o rutină, e ca un drog, e ceva indispensabil... E ca aerul pentru mine, e sufletul meu, e tot ce am mai de preț pe Lumea asta!

După revoluție ne-am hotărât și am început să ne construim o casă. Am muncit mult, amândoi... Dar e așa cum am visat-o, cu fântână cu roată în curte, câțel și pisică, grădință cu flori și grădină cu pomi, legume și zarzavaturi...

Colega de clasă din liceu și actuala colegă de cameră!

Rămâi cu mine

*Mai stai cu mine măcar o toamnă,
Pân' ce ninsoarea va-ncepe să cearnă,
Mai stai cu mine, măcar o dimineață,
Mai rămâi lângă mine, măcar cât o viață!*

Și, în fața casei, am amenajat un curs de apă, care îmi amintește de fântâna din sat, din care neîncetat curge apă, veșnic rece și limpede... Susurul firului de apă, ciripitul păsărilor și câte un lătrat singuratic îmi amintesc de fântâna cu ciutură de acasă, din sat, *la Buna*, cea cu apă veșnic limpede și bună și firul de papură, adus cu ceva ani în urmă, de pe râț, de acolo de acasă din sat, e tot ce a rămas... Restul se pierde în negura vremii...

Pomii de pe stradă, când sunt înfloriți, sunt în toată splendoarea... Mi-s dragi ca și copiii... În urmă cu vreo 20 de ani, când i-am plantat, mă gândeam că tinerii care se vor bucura de parfumul florilor și de fructe, l-or pomeni pe bătrânul care i-a pus... Aproape că sunt pe acolo... Dar mi-ar plăcea să mă pot bucura de ei și eu măcar încă 20 de ani!

Așteptăm să crape mugurii, să dea frunza și să altoim pomi cu poame ce mai au arome din grădina bunicilor.

Merge cu frânturi de viață, tragi aer în piept și stingi lumina. Va fi o noapte și mai apoi o zi, un zbor în minus, poate o cădere în plus... Ce mai contează? Totul e renașterea din propria cenușă...

Cu frânturi de dragoste poți învinge o lume întreagă! Și deja avem aproape douăzeci de ani de când locuim la casă. Copiii au crescut, s-au căsătorit și sunt așezați la casele lor. Avem și un nepoțel, bucuria sufletului nostru, care ne vizitează de câte ori are ocazia la Sighișoara. Mă consider un om împlinit: cu fata asta săracă, dar foarte valoroasă, am făcut „avere”, adică avem o casă, mașină și nu ne mai dorim decât sănătate!

*Ce ar fi viața dacă nu am avea
curajul să riscăm ceva?*

Vincent Van Gogh

Capitolul 5

Aventuri periculoase

Eram în ultima lună de liceu... și câțiva colegi aveau probleme deosebit de grave, amenințați cu corigențe sau din cauza nenumăratelor absențe, riscau să nu se poată prezenta la examenul de bacalaureat. Se discuta în pauzele de la orele de meditație și mai ales seara în dormitor, înainte de culcare, ce e de făcut. Era teama de părinți, teama de a repeta clasa, sau cine știe?! Era, cum vă spuneam, o situație tragică. Am discutat cu câțiva dintre cei în cauză în particular și le-am propus un plan. Acum, când mă gândesc, parcă mă apucă frica..., da' atunci, cum tocmai dădusem teza la matematică, doi colegi cu probleme nu scriseseră mai nimic la teză: erau siguri corigenți pe toamnă. Am discutat cu ei și cu încă alți doi, prieteni buni și băieți de încredere.

Nu-mi mai amintesc cum și cât am plănuit, dar, într-o zi, am lăsat geamul de la WC, de la parter, apropiat, și seara, după ora stingerii, am acționat: doi colegi l-au ținut de povești la o bere și câteva țigări pe paznic, nenea Tămășoiu, iar eu cu cei doi am intrat pe geam în clădirea școlii... Dar nu a fost chiar simplu, că după ce pe mine și pe al doilea ne-au împins de-a bușilea peste geam, al treilea nu mai putea să urce și să intre! Noroc că mi-a venit ideea și alături era deschisă ușa la laboratorul de Fizică, de unde am luat un scaun înalt, foarte potrivit pentru acțiunea noastră, și i l-am aruncat afară colegului... Da' a fost nevoie să mai aducem unul, pe care m-am urcat și am reușit să-l trag înăuntru. A urmat epopeea urcării pe scări, căutatul prin sertare în cancelarie până am găsit caietele de teză.

Aveam o lanternă mică, dar o foloseam cu foarte mare precauție. Le-am dictat pe rând la fiecare rezolvarea problemelor, scriind amestecat, printre rânduri, și apoi, mai la sfârșit, pe burtă, la lumina lanternei, acoperiți cu sacoul de la uniformă și un halat găsit în cancelarie... Am avut grijă să nu le spun tot, că unul a luat nota 7 și celălalt 6, dar erau salvați!

La întoarcere, a fost mai simplu, doar că scaunul de afară am reșit să-l ducem la loc în laborator, dar cel din WC a rămas acolo. Bănuiesc că dimineața femeia de serviciu l-o fi dus la locul lui.

Trupa Beatles, rock and roll

Ne-am furișat tiptil în dormitor, dar am adormit doar spre zi. Dar deșteptarea și gimnastica de înviorare urmată de spălatul cu apă rece până la brâu ne-au făcut să uităm de aventura nopții...

Cu un an înainte, spre sfârșitul clasei a XI-a, am intrat singur pe geam, buricat de un coleg: trebuia să ajung la catalog să fac niște cercuri, care însemnau motivarea absențelor pe care le avea adunate „fără număr”! La final, am ieșit prin față, că era yală, o studiasem cu câteva zile înainte, o yală pe care am închis-o foarte ușor... Bineînțeles că și de data asta, pentru siguranță, doi colegi de clasă l-au întreținut și ținut de vorbă pe nenea paznicul... Nu știu ce a fost atunci în capul meu, eu eram elev bun la învățătură, îmi ziceam că nu pot păți nimic dacă ne prinde și voiam cu tot dinadinsul să-mi salvez colegii... Acum, parcă gândesc altfel și mi-ar fi frică să fac așa ceva... Mi se pare prea riscant și periculos! Puteam să fiu exmatriculat, să am scăzută nota la purtare sau cine știe! Riscam să ratez examenul de Bacalaureat, să repet anul... Ar fi fost o catastrofă... Dar poate tot tinerețea e responsabilă și pentru asta!

A fost un act de bravură...

*La răscruce de viață nu
există indicatoare!*

Charlie Chaplin

Capitolul 6

Buzunarul fără fund

Aveam un coleg cleptoman... Îmi aduc aminte câteva faze, în care am rămas perplex. Era primăvară și trebuia să ne cumpărăm teniși, pentru sport, chit că îi mai purtam și extra, să mai scutim uzura pantofilor. Mergem la magazinul de încălțăminte, aglomerație mare, era și zi de piață și țărani de prin împrejurimi veniseră la oraș pentru cumpărăturile de primăvară. De obicei, se cumpărau teniși și sandale de gumă, că erau foarte bune dimineața când era rouă și tenișii se udau. Se dădea cutia cu încălțăminte, te așezai pe un scăunel și încercai... Dacă nu era potrivit numărul, restituiai cutia și mai cereai una cu număr diferit sau, pur și simplu, o predai și plecai. Colegul s-a așezat frumușel pe

scaun, a încălțat tenișii noi, cei vechi i-a pus în cutie, a predat cutia și a plecat!

Sau alta: eram la bodega „Creața”, la una mică, de obicei o țuică bătrână sau Șliboviță, cu mai mulți colegi. Mai aveam și eu de acasă o fele de țuică de prune, comandasem o sticlă de vin de regiune, ca să avem și de la bodegă consumație! După ce am turnat în pahare și am împărțit țuica frățește, am început să degustăm și să povestim care mai de care câte ceva. Am terminat țuica și am desfăcut dopul de la sticla de vin, continuând ritualul, dar noi tot beam vin, povesteam și ne distram de minune, dar vinul nu se mai termina, precum zice în Biblie că s-a întâmplat la nunta din Cana Galileii... Ce se întâmplase?! Colegul nostru ședea cu spatele la perete, unde erau depozitate câteva lăzi pline cu sticle... după ce am ieșit și am plecat spre internat, am înțeles că sticla de vin golită se tot înlocuia cu una plină, sustrasă foarte tacticos pe la spate, din ladă! Atunci am început să înțeleg cum de unii dintre colegi erau bine afumați și se deplasau cu deficit de stabilitate, dar am dormit bine noaptea, neîntorși, iar dimineața eram ca noi!

Ce să vă mai povestesc? Se întrerupsese curentul în dormitoare și nu se găsea cine să repare instalația electrică. Am uitat să vă spun, colegul avea o scurteică de fâș, cu fundul buzunarelor tăiat, așa că acolo, cum zicea el, încăpea un magazin întreg. După vreo oră și ceva, apare în dormitor colegul și începe să golească din buzunare zeci de

lumânări.. Le-am aprins și dormitorul era luminat ca în seara de Florii la Cimitir; apoi sticlute cu parfum, pastă de dinți, săpun...

Mai târziu am aflat că intrase Miliția pe fir, dar avea cunoștințe și relații în conducerea liceului și s-a mușmalizat totul și a rămas o poveste!

*Ceea ce nu trăim la timp,
nu mai trăim niciodată!*

Octavian Paler

Capitolul 7

Omul care mi-a modelat destinul

Pe Nicu Palaghie, pedagogul, l-am cunoscut încă de pe vremea când era administrator la liceu... Eram prin clasa a VI-a. Vine la sala de meditație și-i cere pedagogului de atunci câțiva băieți (pălmași!) să ajute la descărcat ceva materiale, rechizite pentru școală. Bineînțeles că "prin tragere la sorti" am nimerit în echipă doar cei mici din clasele a V-VIII-a! Acolo, auzindu-mă vorbind, mă întrebă:

- De unde ești de loc?

Îmi sesizase dialectul din sat, pe care încă nu reușisem să-l șlefuiesc...

- *Din Band, răspund eu...*
- *Bine, bine, da' du-te mai cătră casă!*
- *Da, sunt din Oroi...*
- *Aaaaa, am înțeles... Oroi City!*

El era dintr-un sat vecin, din Grebeniș și în satul de lângă noi, Petea, avea prieteni pe care îi vizita des... Apoi, peste un an, a devenit pedagogul nostru... A fost pentru noi mai mult ca un părinte, de la învățatul folosirii corecte a furculiței și a cuțitului (acasă noi mâncam cu mâna, ca maimuța, pardon, cu furculița mamei!), curățatul și întreținerea încălțăminteii, spălatul zilnic al șosetelor, călcatul la dungă al pantalonilor...

Locuia în internat, împreună cu noi, într-o cămăruță vecină cu dormitoarele noastre. Așa că eu, pe parcursul săptămânii, aveam un carnețel în care îmi notam orice cuvânt sau lucru pe care cu mintea mea de atunci nu-l înțelegeam, nu-l pricepeam... Și, în fiecare sfârșit de săptămână, sâmbăta seara, mă prezentam la audiență, cu întrebările pregătite, chiar dacă uneori colegii mă acuzau că, de fapt, mă duc să pârăsc, să-i torn cu ce prostioare mai făceau! Acesta a fost un lucru deosebit de important pentru mine, mi-am deschis și lărgit foarte mult orizontul cunoașterii, ceea ce m-a ajutat enorm în viața de zi cu zi... Dar asemeni mie au mai fost mulți, căroră Nicu Palaghie, Dumnezeu să-i dea numai bine și sănătate, ne-a îndrumat în viață și ne-a modelat destinele!

Anii au trecut, am plecat cu toții în lumea mare, să ne urmăm destinul, am ajuns oameni mari, așezați pe la casele noastre, dar am rămas prieteni, prieteni de suflet și ne întâlnim cu plăcere să mai depănăm amintiri, atâc cât bolile și bătrânețea ne vor mai permite!

*Despre viață nu se poate scrie
decât cu un toc înmuiat în lacrimi!*

Emil Cioran

Capitolul 8

Păcurar cu liceu la bază... și amintiri din cătănie!

Îmi amintesc o întâmplare foarte șugubeață. Eram acasă în sat, la Oroiu, tocmai mă liberasem din armată, în primăvara lui 1976, și încă mai erau câteva luni bune până în luna iulie, când era examen de admitere la facultate. Așa că, mai în glumă, mai în serios, m-am oferit să păstoresc oile vecinilor de la Buna, din colțul de sat în care locuiam... adică să fiu păcurar! Zilnic, cu cizmele de gumă în picioare, în traistă cu cărțile de fizică și matematică și ceva de mâncare, umblam după oi și mai și învățam câte ceva pentru examen. Cam tot în perioada aceea mă vizitează un vechi prieten, coleg de cenaclu literar la Luduș și camarad de militărie, opt luni, la Baia Mare, Traian Furnea. Habar nu am de unde a

venit și cum m-a găsit, dar a ajuns acasă și mama i-a arătat că sunt acolo sus pe deal, la pășune cu oile. Era vreme bună, un soare călduț de primăvară și ședeam pe o buturugă, cu o carte de fizică în mână, să verific dacă pe Newton îl mai doare capul, dacă i-o trecut cucuiul de la impactul cu mărul sau dacă nu cumva Arhimede s-o înecat, experimentând legea pe care tot încercam să o pricep: „Un corp slobozât într-o zamă, hăghezește de la vale cătră deal, cu o putere care hăghezește hăpt câtă zamă cură din blidul plin ras...!” Și numai ce mă trezesc cu Traian Furnea lângă mine, tulburat din meditațiile mele... Da' bine că n-o venit lupu', ca așa de preocupat eram... și cu siguranță îmi lua vreo oaie...

- *Ce faci, mă Iovule, aici ai ajuns paznic la oi?!*, mă ia peste picior Traian...

Am povestit acolo, pe deal, până seara, când s-o făcut vremea de mers cu oile spre casă... Ne-am amuzat copios când ne-am amintit cum am plecat din Cazarmă de la Baia Mare, acasă, cu bilet de voie! Plutonierul de Companie, mare sugativă, îi plăcea țuca de prune, ne-a trimis acasă cu bilet de voie de ieșit în oraș! Ne scrisese la fiecare câte trei bilete de voie și, în fiecare zi, dacă cumva ne oprea vreo patrulă, îi prezentam biletul de voie din ziua respectivă, dar dacă erau mai pe fază, urgent ne arestau și ne trimiteau cu însoțitor direct la arest în unitate la Baia Mare (cam șapte zile la țambal, adică arest cu pat dintr-o scândură cu

șuruburi!) Dar oricum, probabilitatea să ne prindă era mică, pentru că eram în haine civile, păstrate tot la magazie, la Plutonierul de Companie, Dumitrașcu...

Am avut o călătorie cu aventuri, cu mașini și camioane de ocazie, flămânzi și plouați... Cumva am ajuns în Câmpia Turzii și am luat-o spre marginea orașului, pe drum, poate, poate găsim o ocazie... La un moment dat, vine spre noi o fostă colegă de liceu. Ce mai, ne pupăm, ne îmbrățișăm și ne invită acasă la ea la o cafea, zicea că stă pe aproape... Mai câr-mâr, acceptăm și ajungem repede la un bloc de garsoniere, urcăm la etajul I, ne facem comozi (avea un pat simplu, ca la cămine și o măsuță în fața patului), că eram frânți de oboseală, flămânzi și nedormiți. Ne aduce cafeaua și începem să povestim, îi spunem că suntem militari în termen, în armată la Baia Mare, mai depănăm amintiri din timpul liceului, ne aduce și ceva băutură, dacă bine îmi amintesc votcă, era plăcut. La un moment dat se scuză și iese undeva spre baie sau bucătărie și se întoarce dezbrăcată, goală pușcă!

- Băieți, am vrut să vă fac o surpriză, știu că sunteți dornici, că cine știe de când nu ați mai văzut păsărică!

Amândoi am rămas perplecși, ne uitam holbați la ea și întrebători unul la altul... Era bine făcută, un corp frumos, cu sânii zvelți și sfârcuri rozalii, deși un pic cam urâțică la față, dar ne-a băgat în draci... S-a așezat pe pat între noi și a început să ne mângâie... I-am mângâiat sânii și am mușcat-o

de sfârcurile rozalii, începusem să mă turez, era fierbinte și începuse să trepideze, în timp ce colegul se ocupa cu pipăitul și floțăitul obiectului cu păr creț de la parter, dar, la un moment dat, am realizat ce se întâmplă, am sărit ca ars în picioare, mi-am luat geanta și haina... Nu-mi mai amintesc cum am ieșit din garsonieră, doar că alergam pe scări spre ieșire și, la vreo cinci minute, colegul m-a ajuns din urmă.

- Dă-o dracului, zice colegul, poate avea sifilis, ce bine că ne-am trezit la timp... Lasă, că mai găsim noi femei... Ufffff!

Am luat o ocazie și repede am ajuns în Luduș, am trecut pe la el pe acasă, mamă-sa ne-a pregătit ceva de mâncare și am mâncat pe fugă, că eu aveam autobuz spre casă. Am ajuns în satul vecin, era spre seară și mai aveam de trecut un deal. Pe la mijlocul coastei era o stână, m-am trezit cu haita de câini în jurul meu... Nu-mi era frică de câini, eram obișnuit de copil cu ei, dar nu mi-a fost totuna până am reușit să mă îndepărtez de stână și să trec dealul spre satul meu. Am ajuns acasă, era seară bine, câinele mă lătra de mama focului, că era dezlegat, dar când am ajuns la porțiță a început să se gudure și să sară pe mine de bucuros că mă vede... Ai mei erau chiar la cină, așa că m-am spălat repede în lighean pe mâini și m-am așezat la masă, că eram flămând ca un lup. Noaptea am dormit buștean, m-am trezit dimineața pe la ora 10!

La întoarcere, bineînțeles, trebuia să-i aducem câte o cupă de țuică de prune Plutonierului de Companie. Îmi amintesc că tata vorbise cu președintele de C.A.P. să-mi dea ceva mai select, din protocolul stafului. M-am dus acasă la magazioner, cu bilețelul de la Președinte și amândoi am intrat în pivniță, de unde a tras cu furtunul dintr-un butoi o sticlă de o cupă, astupată cu cocean... A trebuit să mai zăbovim un pic acolo în pivniță, că zicea magazionerul că nu în fiecare zi are ocazia să umble la butoiul cu beaură selectă, specială, pentru ștabi!

Nu-mi amintesc prin ce împrejurări (telefon de la Sediul C.A.P., sau am premeditat și ne-am înțeles prin scrisori?) m-am întâlnit cu Domnica, în Târgu Mureș, a doua zi, când mă întorceam deja spre Baia Mare... Ea era în vacanță și a venit de acasă de la Sângeorz, la Târgu Mureș să ne întâlnim... Am fost la un film, la cofetărie și ne-am plimbat câteva ore pe străzi și prin Parcul Central. De fiecare dată când, întâmplător, treceam pe lângă un ofițer, tresăream și de-abia mă stăpâneam să nu salut cu mâna la tâmplă, așa cum era regulamentar și îmi intrase în sânge, deși eram în haine civile!

Ne-am despărțit în gară, fericiți că ne-am văzut, dar triști că ne despărțeam iar. Mă gândesc la ziua aceea, la fiecare tren care venea și pleca, ne sărutam și ne îmbrățișam, acolo, în gară, era firesc să se întâmple așa ceva... Numai că a venit și trenul meu și a fost ultima îmbrățișare și ultimul

sărut și mâna fluturând de la fereastra vagonului, în timp ce trenul se îndepărta și gara rămânea tot mai în urmă...

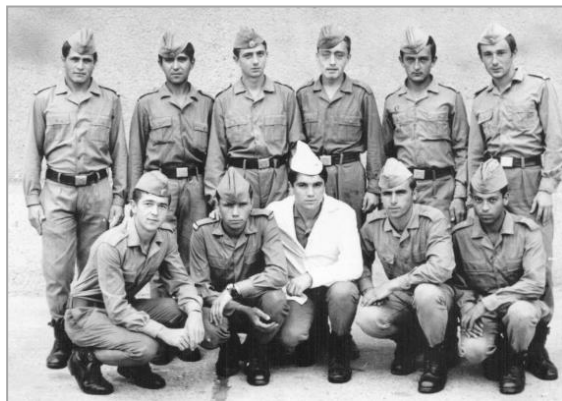
Pe parcurs au mai trecut prin vagoane (am schimbat trei trenuri până la Baia Mare!) patrile de militari și mi se făcea inima cât un purice, dar totul a decurs cu bine.

Am coborât în gară și am luat-o pe linia ferată ce ducea în unitate, la postul de control i-am dat colegului de santinelă să tragă o dușcă de țuică și am ajuns în dormitor. Toți au sărit din pat și au tăbărât pe mine la sticla cu țuică și plasa cu mâncare: slănină, un borcan cu carne și untură și un pui fript. De-abia am reușit să ascund și să pitulez în valiză sticla pregătită pentru Plutonierul de Companie! După câteva ture, din mână în mână, sticla era goală și nu după multă vreme, când s-au îndepărtat de la masă, borcanul era gol, doar ceva untură mai era pe fund, iar mâncarea dispăruse, de parcă intrase în pământ... Le-am spus să le fie de bine, că așa se întâmpla de fiecare dată când careva dintre noi se întorcea de acasă din permisie...

S-au băgat în pat la culcuș, fiecare cu burta plină. Dimineața a venit și Plutonierul de Companie la magazia de alături și i-am dus sticla, a scos dopul și a tras o dușcă...

- Bună, zice, de mama ei! Să trăiască cine o făcut-o!

Și cu asta s-a încheiat aventura „Permisia”... cu bilet de voie! Acum realizez ce prostie mare am făcut: riscam o acuzare de dezertare și câteva luni de Batalion disciplinar... Doamne, ferește! Copii prostuți!

**Plutonul 2 Tancuri,
U.M. Baia Mare**

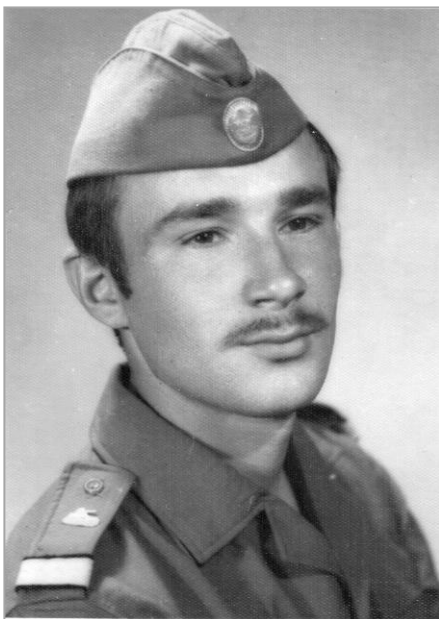
Am mai povestit cu el, cum în octombrie, la nici 19 ani împliniți, m-am trezit tuns

chilug și soldat într-un Regiment de tancuri (el, Traian Furnea era ciclul doi, cu opt luni înaintea mea acolo în unitate!)... Spre norocul meu, Armata a fost cea mai bună lecție de viață, cele 16 luni petrecute în cazarmă, printre oameni de tot felul, de la tractoriști la ofițeri alcoolști și agramați... Ar fi multe de povestit din perioada aceea, dar... Programul de dimineața până la ora 15 era cu ofițerii sau subofițerii, mi se păreau lucruri interesante și le învățam cu mare plăcere, instrucția de front, pregătirea fizică și mecanică, cu referire la componentele și întreținerea tancului, tactică militară etc. În scurtă vreme, după încheierea perioadei de instrucție generală, Locotenentul-major, comandantul de Companie m-a luat "sub aripa" lui, îi pregăteam Planul tactic pentru instrucția din ziua următoare, făceam curat prin birou, ascultam muzică, mai scriam câte un articol pentru ziarele militare *Scutul Patriei*, *Apărarea Patriei* și mai era unul al cărui titlu chiar nu mi-l mai amintesc.

Aparițiile erau săptămânale și fiecare articol publicat se plătea cu 40-60 de lei, în funcție de mărime pe pagină.

În acest timp, colegii mei rămâneau cu caporalul (căprarul) sau sergentul și se făcea un program de bășcălie de neînchipt, fiecare pluton având sector separat... De fapt, de când am intrat pe ușa dormitorului, care a fost casa noastră un an și 4 luni, deasupra ușii de la intrare era un panou pe care scria cu litere mari: *BINE AȚI VENIT*, dar înăuntru, tot deasupra ușii și tot cu aceleași litere scria: *DRACII V-AU GĂSIT!* Ce mai, fiecare, cum intram pe rând, se făcea control la valiză: tot ce era băutura se confisca, iar mâncarea (carne, pui fript, salam, prăjituri etc.) se declara ca "alimente alterate" și era aruncată afară, pe geam.

**Fruntaș, în ciclul doi,
cu mustață!**

Numai că trei din ciclul doi erau jos, sub geam, cu o pătură și recuperau alimentele! Și ne-au anunțat că femeile de serviciu sunt în concediu de odihnă și până se întorc, noi, cei de ciclul I, adică pifanii, va trebui să facem curățenie în dormitor, la

baie și WC-uri și pe scări și casa scării... Numai că femeile de serviciu nu s-au mai întors niciodată, situația s-a schimbat doar peste 8 luni, când a venit un nou ciclu la rând. Curățenie făcea doar ciclul I, Plutonul 1 spălând aproape zilnic cu apă și săpun clăbuc pardoseala de mozaic din dormitor. Trebuia lustruită cu mantaua până strălucea bec, sau gradații din ciclul II erau în pericol să alunece. Plutonul 2 avea ca sector WC-urile, erau turcești și se curățau cu lama de bărbierit, să nu rămână pic de murdărie. Iar Plutonul 3 avea baia, unde era un pic mai ușor, scările și casa scării... Acolo era lucrul dracului, că mai tot timpul se circula pe scări, erai călcat pe mâini cu bocancii și nu reușeai să menții nicicum curat! Apoi urmau Serviciile de Planton, unde cei pedepsiți erau programați în schimbul 2, adică schimbul sovietic la care aveai avantajul că dormeai de două ori! Ca întâmplare mai deosebită aș putea să vă povestesc cum la ora de instrucție de front, unul dintre subofițeri, un Plutonier-adjutant, ne-a luat la instrucție și tăvăleală serioasă, pe un câmp mlăștinos... Salt înainte și culcat, dar noi mai făceam un mic pas pe alături, ca să evităm bălțile mari! Dar Plutonierul era drăcos... și, timp de mai bine de o jumătate de oră, continua cu tăvăleala... M-am prins și le-am șoptit colegilor, că eu eram loțiitor la comandă, să se arunce în bălți și cu asta s-a terminat instrucția. *"Mi-am atins scopul"*, ne-a zis Plutonierul-adjutant, care nu mai avea nicio gaură de rezervă la centura diagonală... Cu siguranță nu-și mai

vedea nici puța când făcea pipi, din cauza mingii de fotbal ce o avea în burtă...!

Ne-am întors în cazarmă, mantaua și tot echipamentul au trebuit curățate, spălate, uscate și călcate, pentru programul de a doua zi... Numai că situația era un pic mai delicată... Plutonierul respectiv făcea liceul la seară, era prin clasa a X-a, și zilnic apela la mine să-l ajut, să-i explic lecțiile sau să-i dictez să scrie temele de casă...

**Mama și Tata, în vizită, după depunerea
Jurământului militar!**

De-a doua zi, nu am mai știut să mai rezolv nicio problemă de geometrie, trigonometrie, algebră sau altceva... Stop joc!

Au urmat represaliile, dar Comandantul de Companie mă făcea scăpat, dându-mi alte sarcini... Și, în biroul Comandantului, mai aveam timp să mai și citesc și să rezolv probleme la matematică sau fizică... Dar Plutonierul nu mă ierta deloc, îmi zicea că eu, absolvent de Liceu de Cultură Generală, sunt fără nicio meserie, ca un câine vagabond... Și colegii, camarazii, tractoriști sau de alte meserii, se distrau copios.

În ciclul II, mai spre sfârșit, deja ne mai permiteam să-i luăm la mișto pe subofițerii, majurii, care aveau o pregătire și o cultură mai precară. Așa că, într-una din zile, unul dintre colegi, în discuții cu Plutonierul, i-a spus că e prost. Normal, la adunarea Companiei, Plutonierul a ieșit la raport și a raportat comandantului că un soldat l-a făcut "prost". Toți au început să râdă, la care Plutonierul a intervenit: "*Nu râdeți, că așa-i!*"... și cu asta s-a pus capacul! Dar a jubilat când o parte dintre noi am fost degradați, iar pe platou, Comandantul Unității ne-a smuls tresele de pe umăr, după care am făcut și vreo 5 zile de arest. Ce se întâmplase de fapt? Eram în garda permanentă la Aeroportul din Baia Mare (Tăuți Măgherauș) și la fiecare post aveam câte un câine maidanez, care ne ținea de urât sau ne atenționa dacă era ceva prin zonă... Și unul dintre colegi a fost mușcat de câinele cu care se juca în post... Nervos, a băgat glonț pe țevă și a împușcat câinele... Au urmat anchetă, interogatorii la C.I.-st, dar niciunul dintre noi "nu știa nimic" din

tot ce se întâmplase, așa că, după ce ne-a spus apăsător "rușine!", Comandantul Unității ne-a degradat și așa am ajuns iar soldat. Mai târziu, după o aplicație și trageri de luptă la Capul Midia am fost din nou avansat la gradul de fruntaș! Și gata cu milităria...

Armata, un an și 4 luni, dar mai ales primele opt luni, ciclul unu a fost foarte greu, perioadă în care numărăm fiecare zi trecută și socoteam câte zile au mai rămas... *AMR!* Viață grea, într-o Unitate Militară, Regiment de tancuri, amestecați cu tot felul de meserii și, mai ales, tractoriști, care erau mecanicii conductorii. La fiecare pluton am fost repartizați câte unul cu liceu, dar subofițerii, mai ales, ne persecutau și ne umileau cu tot felul de expresii. Am pățit-o după ce m-am liberat, la cabinetul medical din comună, după consult, când să scrie rețeta pentru medicamente, doctorul mă întreabă ce meserie am... *Am terminat liceul, răspund...* Replica a fost usturătoare... *Măi, băiete, asta nu-i meserie!* Poate asta m-a ajutat să învăț și mai aprig, să-mi ating visul.

După o dispută, într-o pauză, mai în glumă, mai în serios, îi spun Plutonierului major că eu peste 5-6 ani voi fi inginer și, evident, voi avea gradul de sublocotenent... O să mă întorc în unitate și o să-mi pun cascheta în mijlocul platoului, în curte și o să-i ordon să prezinte onorul în pas de defilare... A fost o adevărată veselie în rândul colegilor,

dar pentru mine au urmat vreo trei ore de instrucție de front cu culcat și salt înainte...

Nu am uitat ziua aceea! Și, după ce noaptea la ora 3 am văzut listele cu admișii și eu figuram pe locul 19, primul lucru a fost să merg la poștă la ora 8 dimineața și să trimit la Unitatea Militară o carte poștală prin care îl anunțam pe Plutonierul Major să se pregătească: peste 5 ani va trebui să bată pas de defilare în jurul caschetei mele din mijlocul platoului de adunare!

În ciclul unu, după mine, era un băiat din Iași. Și ca prin întâmplare, după câțiva ani, într-o stație de autobuz, în Iași, mă abordează și îmi povestește ce veselie și panaramă a fost în Unitatea Militară, când Furierul a citit pentru toți cu voce tare, mesajul trimis de mine prin cartea poștală! Dar nu am mai ajuns la Baia Mare, la Unitatea Militară niciodată. La terminarea facultății trebuia să anunț la Comisariat noua situație, dar un coleg m-a sfătuit să nu anunț nimic; *o să te tot cheme la concentrări prin unități militare, mai bine las-o așa*, și am rămas fruntaș până în noiembrie 1989, înaintea revoluției. În fabrică, fiind șeful Secției Mecano-Energetice, eram la Gărzi patriotice, comandantul de pluton la Aruncătoare de grenade antitanc, eu cu grad de fruntaș, în timp ce locțiitorul era locotenent, iar comandanții de grupă sergenți sau sergenți majori... și la un control de rutină s-a descoperit neregula, așa că am fost programat la concentrare la unitatea de tancuri în Târgu Mureș pentru luna februarie

1990. Dar a venit Revoluția și am scăpat. Am tras o spaimă soră cu moartea, în zilele revoluției... Mobilizasem plutonul AG, cu armament și muniție de război în fabrică și, de la Centru, ni se comunica știrea că dinspre Brașov se îndreaptă spre noi o companie de elicoptere albe... Imediat am trimis sus, pe clădirea Pavilionului Administrativ, plantoane, dar nu a mai venit nimeni...

Dar să ne întoarcem pe coastă, unde eram cu oile și mergeam acasă, că se înserase...

Pe drum am mai povestit de una, de alta, ce gânduri are, voia să dea examen de admitere la Ziaristică... Mama ne pregătise de mâncare carne și cârnaț de la borcan, peste care bătuse câteva ouă, castraveți murați, și, când ne-am văzut sătui, am mai băut și o cupă de vin, din struguri roșii de grădină... Spre seară, am ieșit în sat, pe uliță de la un cap la altul al satului, apoi ne-am oprit la boldă, să mai bem ceva, că acolo, laolaltă cu mai mulți, parcă-i mai bună beutura. Nu mai țin minte dacă am beut țuică bătrână sau șliboviță, da' am stat la povești până seara târziu, că în drum spre casă ne lătrau câinii pe la porți, slobozâți din legătură! A doua zi, de dimineață, a plecat, l-am condus până în vârful dealului, că mergea spre Luduș cu autobuzul (cu cursa) din satul vecin, de peste deal. De atunci nu l-am mai întâlnit. Am citit despre el că a ajuns caricaturist mare și poet renumit, lui îi aparțin versurile melodiei pe care o cântă formația Roșu și Negru, *Pseudofabula*: „Într-o nu știu care

vară...". Din păcate, tot așa am aflat că a murit de tânăr, prin București, fie-i țărâna ușoară!

Într-o dimineață, la marginea satului, oprește "cursa" ce venea din satul vecin și care ducea elevii și sătenii la târg în comună, și șoferul (Tetea Nucu, tatăl unui fost coleg de liceu și internat la Luduș, Genu Chirilean) mă cheamă să urc în autobuz. Derutat, reușesc cumva să-mi curăț cizmele de tină și urc pe ușa larg deschisă. *"Uitați-vă, oameni buni, ce minune mare, aici, în satul ăsta, și păcurarii au liceul...!!!"* Ce mai, toți au râs pe săturate, iar eu m-am dus în treaba mea, să ajung oile din urmă.

Îmi amintesc, deseori, cu plăcere, de acel episod, deși Tetea Nucu a plecat demult în ceruri, la cele veșnice... Mai dăunăzi, vorbeam la telefon cu colegul meu de internat, Genu, stabilit de multă vreme la Reghin, și depănam amintiri. I-am amintit și de întâmplarea cu tatăl lui, care era un mare ciufelnic de când îl știam!

*Fiecare experiență de viață,
fiecare lecție pe care o învăț
este cheia spre viitorul meu!*

Clark Gable

Capitolul 9

Student, boboc la Politehnica Iași

După atâta muncă și alergătură am ajuns și student! Dar greu abia de acum începea. La cursuri, seminarii și laboratoare mi se părea ciudat, parcă eram străin printre ceilalți colegi de grupă, care mare parte dintre ei erau absolvenți de liceu industrial. La primele seminarii la desen tehnic, asistentul ne explica cum să ținem planșeta, cum să ascuțim creionul în așa fel ca vârful să aibă un anumit unghi, să avem la noi tot timpul un briceag ascuțit bine pentru ascuțit creioanele.

- Și atunci de ce mai produc fabricile ascuțitori? întreb eu.

- Ia ieși matali, tovarășu' student, afară și ti du și ti documientiezi și ai și afli cu siguranță!

A fost primul șut în fund, mai târziu am aflat cât de important e să ai creionul mereu bine ascuțit!

După cursuri mergeam la cantină (toți patru din cameră ne țineam unul după altul, să nu ne pierdem!). Erau două intrări, pe scări sus la etaj, o luăm pe unde vedem că sunt mai puțini și intrăm. Da' ni se pare că e prea mare coada la "împinge tava" și renunțăm, hotărâți să venim mai târziu. Dar la ieșire e filtru, trebuie predate tacâmurile, ori noi nu luaserăm la intrare așa ceva. Ne-am trezit înconjuțați de echipa de control, ne-au cerut și confiscat legitimațiile proaspete de student și ne-au condus la casierie, jos la cantină, unde fiecare am achitat contravaloarea unui set de tacâmuri! Frumoasă afacere! Dar ne-am promis că o să ne luăm revanșa, pentru faptul că am fost nevinovați. Așa că în fiecare zi, fiecare dintre noi sustrăgea câte un tacâm (se colectau într-o cratiță mare și la învâlmășeală aruncam doar două bucăți în loc de trei, fără să se prindă cel care era supraveghetor!), în așa fel că la final, în anul V, fiecare aveam câte șase seturi de tacâmuri, un serviciu complet! Le mai avem și acum acasă și mă distrez când le văd, că pe coadă aveau poansonate literele TV, adică cantina "Tudor Vladimirescu"!

Aveam un coleg, Romică, din Vaslui, al cărui tată era ceva șef pe la CFR și în fiecare luni dimineața venea la Iași la ședință. La ora 6 bătea discret la ușă, ne lăsa plasa cu un borcan de cinci litri plin cu sarmale și un bidon, tot de cinci

litri de vin roșu, *poamă* îi ziceau ei. Așa că în ziua aceea nu mergeam la cantină, veneam direct acasă și ne ospătam. Să-l odihnească Dumnezeu pe Nenea Bălan acolo sus în ceruri și bogdaproste pentru tratament...

După vacanța de iarnă, la întoarcere la Iași am venit pregătit cu slănină, șuncă, cum îi spuneau ei, moldovenii și cu o sticlă de țuică de prune. La terminarea cursurilor i-am invitat pe toți colegii de grupă, chiar și pe cei din oraș la un pahar de țuică. Încep să torn pe rând în pahare, dar la un moment dat unul dintre colegii din Iași, după ce a dat pe gât dintr-o înghițitură paharul, începe să tușească, sufocat, nu mai avea aer și se duce repede la chiuvetă să bea apă. Dar, ghinion, din greșală a deschis robinetul de apă caldă și arsura din gâtul lui era și mai mare. Ce să mai povestesc, a rămas de pomină și de câte ori a mai băut țuică, pupa paharul cu grijă!

Au urmat primele examene, prima sesiune și toți eram cu "morcov". Dar cea mai tare fază a fost la examenul la chimie, unde doamna profesoară avea pretenția (și era condiție „indispensabilă”!) să avem cravată roșie. Așa că vă dați seama ce manevre au fost cu schimbatul cravatelor, că de fapt aveam doar vrei 4-5 dintre colegi și trebuia, în ordinea alfabetică, cum se intra în sală, să le împrumutăm colegilor! Am trecut de prima sesiune de examene, cu multe emoții, dar am trecut cu bine, în sensul că am luat toate examenele, cu o medie puțin peste 7.50, care era baremul și

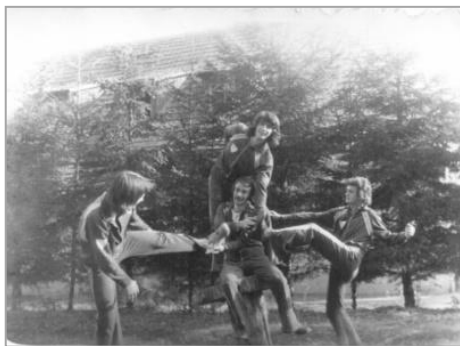
condiția de a fi bursier! Ne-am dus cu toții la cârciuma "Trei sarmale" și am sărbătorit. Cam *prea* sărbătorit, că abia am mai ajuns la cămin!

Era în seara de 4 martie, pe la ora opt eram la oglindă, mă bărbieream și la un moment dat văd cum lampadarul se mișcă. Colegul sare ca ars din pat și strigă: *Cutremur!*

Spre norocul nostru, eram la parter, așa că am alergat repede spre ieșire, din tavan cădeau bucăți de tencuială, moloz, am ajuns afară așa, în pijama... cu săpunul pe față. A fost groznic, înfricoșător, că se întrerupsese curentul electric. Vedeam și auzeam cum se sparg gemurile de la căminele din jur și cum foarte mulți săreau de la etaj pe plasa de sârmă de la gospodăria de gunoi menajer. La aparatele radio portative mai primeam știri că vor mai urma replici, așa că toată noaptea am stat afară. În apropiere era un cămin în construcție și am strâns de pe acolo tot ce era combustibil, cofraje, stâlpi de sisținere, placaj... și am făcut focuri în jurul cărora ne-am încălzit, protejați și de păturile din cameră pe care am reușit, cu frică, să le scoatem afară. Dimineața de la ora 8 aveam curs de fizică cu profesorul Paznicu, în amfiteatrul T1. Doar că eram vreo 5-6 studenți și profesorul zicea că trebuie să fim măcar 10 ca să poată ține cursul.

- *Domn Profesor, chemați și femeile de serviciu!* strigă unul dintre colegi.

Așa că după faza asta comică ne-am împărțiat toți și am văzut prin complexul studențesc și prin oraș dezastrul și pagubele provocate de cutremur.

Echipa de succes a Politehnicii Iași la Orientare Sportivă

Cursurile s-au suspendat câteva zile și am trecut, în mod organizat, la curățenie și reparații, pentru a ne putea relua activitatea, servitul mesei și condițiile de locuit în cămine.

La seminarul de mecanică, în locul asistentului a venit soția lui, Luminița. Avea o fustă croșetată care se cam mula pe corp și câțiva am început să sâsâim, mai ales când se întorcea și scria pe tablă! S-a prins și ea și în pauză ne-a propus să ne întâlnim duminică dimineața la ora opt, în stația de autobuz spre Bucium, Pădurea Repedea, la Orientare Sportivă! Ne-a spus că-i place de noi, că suntem băieți drăguți și spirituali, dar ne propune să ne inițiem în tainele unui sport foarte interesant. Ne-am prezentat vreo zece, din care am rămas până la urmă patru, care, împreună cu studenții de pe la alte facultăți, am făcut parte din Echipa de Orientare Sportivă Politehnica Iași...

A fost cea mai frumoasă perioadă din viața de student. Luminița cu soțul ei, Radu, antrenorii, erau niște oameni deosebiți. Ne antrenam zilnic, alergând seara zece kilometri, încălțați cu bocanci grei. La concursuri și antrenamente în pădure, alergam cu teniși chinezești, pe care aveam lipite crampoane de cauciuc pe talpă! La antrenamente în pădure

participam joia și duminica, atunci când nu aveam concursuri în țară. Așa am fost pe la Galați, Brașov, Sibiu, Slănic Prahova etc.

**Cu colegul și prietenul Tudor,
sus, pe Crucea Giupalăului!
Iarna, pe zăpadă de un metru,
dezbrăcați la bust, făceam plajă!
Eram cei mai tari, sus, pe
acoperișul lumii!**

Cea mai bună performanță a fost locul III pe țară la Campionatul Universitar. Ne antrenam în pădure, în sistem concurs și primii șase clasați la sfârșitul fiecărei luni erau cooptați în echipa care participa la concursuri în țară, în luna următoare. Și în plus, aveam o legitimație cu care în luna respectivă aveam asigurată masa la cantină (ne vindeam cartela, cei care eram bursieri și așa ne mai rotunjeam bugetul, altfel destul de modest). La fiecare sfârșit de an, după sesiunea de examene, se organizau două săptămâni de cantonament, în pădure, cu corturi și gospodărire proprie.

Spre norocul nostru, asistentul și antrenorul Radu Budei avea o Dacie și cu ea ne făcea aprovizionarea la 2-3 zile, finanțați fiind de Clubul Politehnica Iași... Ne antrenam zilnic, am învățat să facem hărți (să facem ridicări topo) pentru utilizare la concursuri, în zone "virgine", ascultam muzică, dansam, că erau și fete, și era o atmosferă foarte frumoasă.

Mai aveam o tabără de 3 săptămâni într-o stațiune, după care intram în rândul colectivităților, la C.A.P., acasă, în sat.

Într-o seară ne întorceam din oraș, trecusem pe la o berărie, ne cam amețiserăm și am pierdut cina.

Aproape de intrarea în cămin, vedem la geamul

**Cu colegii de cameră și de grupă,
la un pahar de vin de regiune, Murfatlar**

camerei de deasupra noastră legănându-se în bătaia vântului o plasă. Ce mai, am ajuns în cameră și am avut ideea să fixeze pe coada de mătură o lamă. Am deschis larg fereastra și doi colegi au luat o pătură, în care au recuperat conținutul pungii de plastic, după ce eu cu lama am reușit să-i tai fundul!

Am mâncat pe cinste, o cină boierească, cârnați, brânză și ceva șuncă! A doua zi, când ne întorceam la cămin, vedeam cum plasa goală flutura în vânt. Si pe ușa camerei era lipit un bilet pe care scria: "Să vă fie de bine"! Am pus

mână de la mână și am strâns bani cu care am cumpărat de la alimentara din complex mâncare și, cu scuzele de rigoare, am dus plasa cu mâncare colegilor! Și am rămas prieteni!

Pe la începutul anului doi, începusem să studiem proceduri de Yoga, ne urcam pe acoperișul căminului unde era o terasă acoperită cu criblură și exersam mișcările. Am tot ținut-o așa, numai că se răcise afară și a trebuit să abandonăm. Dar unul dintre colegi continua, la temperaturi negative, să se antreneze și să se călească. Numai că într-una din zile, cineva, unul dintre colegi, închide și blochează ușa de ieșire pe terasă. După ce și-a terminat programul, dâr-dâind de frig, colegul constată că e blocat pe acoperiș. Se însera și frigul se tot întetea. Dar a avut prezență de spirit și a coborât pe scara de incendiu, însă când a ajuns în cameră era înghețat bocnă. Dar cu organismal lui călit și antrenat a scăpat doar cu o mică răceală, pe care a tratat-o cu vin fiert.

Eram prin anul IV, vara, la ultima sesiune de examene din an și chiar ultimul examen. Bunul meu prieten, Romică, fost coleg de cameră se căsătorise și locuia cu soția la căminul de familiști. Și mă trezesc cu Tanța, soția lui, rugându-mă să o ajut să iasă din încurcătură. Leneșul de Romică avea deja două examene picate, deci restante pentru toamnă, iar în caz că mai pica unul, automat pierdeau repartiția la căminul de familiști, mai aveau și un băiețel de vreo doi ani... Și îmi propune și mă roagă, în numele prieteniei dintre noi, să-mi vând cartela, ea o să ne gătească și eu o să mănânc la ei și o să

învăț împreună cu Romică. La început nu prea mi-a surâs ideea. Romică era cam leneș și somnoros în ultima vreme și mă temeam că o să mă afecteze și pe mine la învățat. Dar la insistențele Tanței am acceptat. A fost foarte bine, Tanța făcea o mâncare foarte bună, comparativ cu meniul de la cantină, prăjituri, căpșuni cu frișcă, etc. Iar eu am aplicat exact sistemul meu de studiu, deși Romică mai comenta și era furios pe mine. Ne ascultam și ne verificam unul pe celălalt și totul părea că e în regulă.

Vine și ziua examenului, Romică Bălan intră printre primii și iese radiind de bucurie; în carnet avea trecută prima lui notă de 10 din acel an! Mai pe la sfârșit vine și rândul meu, profesorul tuna și fulgera de nervos ce era și pe cei doi care eram la tablă la răspuns ne scoate afară din sală, după care ne aruncă pe ușă și carnetele pe care trecuse nota 4. Am rămas blocat, nu știu ce se întâmplase și ce discuții au fost înainte de a intra eu în sală, dar nu înțelegeam ce se întâmplă. Colegul cu care am fost scos afară nu știa nimic din subiecte, a recunoscut și el, dar eu am rămas cu nota 4, deși scrisesem pe tablă și cunoșteam subiectele. Și așa m-am ales cu primul și singurul examen picat în toți cei cinci ani de facultate.

Toamna, înainte cu câteva zile, am plecat de acasă și am trecut pe la Domnica la Turda. M-a mai ascultat și am mai repetat materia, dar nu erau probleme, eram sigur pe mine. Ajuns la Iași, în ziua examenului, era mare vânzoleală pe la ușa de la intrare, erau foarte mulți cu restanță și nu se

înghesuia niciunul să intre. Îmi iau inima în dinți și intru în primii 5. După 30 de minute ies și primul la tablă, scriu perfect subiectele pe tablă și sunt gata.

- *Tovarășu' student, îmi pari rău, da' fiind la restanți nu pot sî vî dau nota 10! Nouî e bini?!*

- *E bine, domn profesor!*

A fost un examen de genul *veni, vidi, vici*, dar profesorul ăla nu avea toate țiglele pe casă, așa că nu am mai comentat nimic. Și cu asta am încheiat, am luat primul tren spre casă, dar m-am oprit și am stat vreo săptămână la Turda la Domnica. La Iași am ajuns un pic mai târziu, colegii de cameră îmi scosese răzarmamentul, așa că, fiind în ultimul an, îmi puteam permite. Deja eram o țără de inginer.

În ultima fotografie din studenție eram în excursia de studii, aproape o săptămână de zile în vizită la întreprinderi prin toată țara. Mai aveam de susținut doar examenul de diplomă și urma repartiția. Fiecare avea speranța că va prinde un post cât mai aproape de casă...

**Ultima fotografie, cu colegii,
în excursia de studii, la
terminarea facultății**

În speranța că voi avea un avantaj, în eventualitatea existenței unui post la Turda, pe data de 5 martie ne-am căsătorit, am spus *da* în fața Ofițerului de Stare Civilă la Turda. Fiind înainte de 8 martie, nu se găseau flori, peste tot erau blocate și rezervate pentru Ziua Femeii. Dar pentru noi a fost cea mai frumoasă zi... Nu am uitat și nu voi uita niciodată ce mi-a spus Domnica în noaptea aia: *Sunt fericită că te-ai căsătorit cu mine, știu, sunt conștientă că ești un băiat bun, mai frumos ca mine; dar n-o să-ți pară rău. Voi fi cea mai bună și cea mai iubitoare soție!* Și așa a și fost; mai mult, dragostea și iubirea ei sinceră m-au făcut să mă simt un om împlinit, să mă simt puternic și de neînfrânt în orice situație! Așa cum am mai spus, ziua mea norocoasă, norocul meu, a fost ziua în care am cunoscut-o. Și am iubit-o și o iubesc cu ochii sufletului!

**Ți-am spus vreodată
că te iubesc?!**

*Ce este viața? Un vis scurt
și frumos, care durează o clipă!*

Marquis d'Argenson

Capitolul 10

În sat, la Țintirim

Mai demult, în vremuri străvechi, pe 1 noiembrie, după sfânta liturghie, dedicată Zilei Tuturor Sfinților, sătenii își petreceau după-amiaza în țintirime, rugându-se pentru sufletele răposaților. De prin anii 1698, de când a luat ființă Biserica Greco-Catolică și sub amenințările insuportabile ale Imperiului și ale Împăratului, sătenii din

**Crucea ostașilor Eroi,
căzuți în războaie**

satul Oroiu au început să împrumute unele obiceiuri catolice, dar cutuma zice că a fost orânduit ca sărbătoarea de pomenire a morților să fie în fiecare an, în prima zi de sâmbătă a lunii noiembrie. Atunci, credincioșii merg la biserică și în țintirim, curăță mormintele și le împodobesc cu flori, de obicei crizanteme, în amintirea celor care cândva i-au însoțit pe drumul vieții...

**Mormântul, locul de veci
al părinților**

Noaptea, fiecare mormânt devine un mic altar al luminii, cu zeci de lumânări aprinse în memoria celor trecuți la cele veșnice. Se spune că acum, de Ziua Morților, porțile Tărâmului de Dincolo se deschid, iar morții vin să se întâlnească cu cei vii. E sentimentul pe care-l simt acolo, lângă mormânt, cu toată ființa mea...

Mai merg foarte rar acasă în sat, de fapt de două ori pe an, de ziua morților, la cimitir, acolo unde părinții mei își dorm somnul de veci...

În sâmbăta dinaintea Floriilor, Sâmbăta lui Lazăr, îi pomenim și-i jelim pe cei dragi, plecați în ceruri la cele

veșnice și parcă, an de an, mi se pare că în cimitir suntem tot mai puțini și crucile tot mai multe...

Ne întâlnim cu neamurile, vecinii, cunoscuții, citim numele celor dragi pe crucea de la căpătâi și povestim despre ei și ni-i închipuim așa cum au fost, până mai ieri, ne închipuim că acolo sus, pe deal, în țintirim, suntem cu ei!

Zăbovesc în fața crucilor de la căpătâiul celor dragi, plecați la cele veșnice... Doar amintirile rămân. Cred că azi e prilejul cel mai bun să comunicăm cu ei: închidem ochii și visăm!

- *Ne așteaptă acolo, îmi spune vecinul...*

- *Ai dreptate, bade Gheorghe, ne așteaptă... Nimeni nu știe să aștepte cu atâta răbdare, așa ca ei!*

Dumnezeu să-i odihnească în pace, acolo sus în ceruri!

Mai apoi, primăvara, în sâmbăta dinaintea Paștilor, de Florii, mergem la biserică cu crenguțe de salcie cu mâțișori care se sfințesc și apoi se pun pe morminte și se duc acasă și se păstrează la icoane. Tradiția zice că crenguța de salcie adusă din biserică, sfințită, este aducătoare de dragoste, iar cei mici, copiii, se ating cu crenguțele pentru a crește mari... Este bine să umbli încins la brâu cu o nua de salcie sfințită, ca să nu te mai doară tot anul șalele și să nu te speli pe cap de Florii, că o să încărunțești prematur!

Mircea Rusu, "conțăranul" meu, îmi cântă și povestește de iarba verde de acasă, cea care nu m-a lăsat să mă rătăcesc, plecat fiind prin lumea mare, dar în ograda casei

părintești, acum iarba-i pedepsită, de mână de om să nu fie cosită și poarta-i ferecată, acolo nu mai am pe nimeni; ai mei s-or mutat sus pe deal, în țintirim...

**Biserica de lemn
și cimitirul de la
Româneni**

Aș vrea să amintesc câteva aspecte legate de istoricul bisericii Greco-Catolice de la Oroiu. În urmă cu câțiva ani am studiat o carte interesantă: *Istoria Bisericii Greco-Catolice!* Studiind mai multe materiale documentare, am aflat că în anul 1332, Biserica de la Roma a trimis emisari care să colecteze dijele papale și taxele imperiale din satul Oroiu (Vrey), care au fost achitate de un anume Gregorius (preot), sacerdot existent pe aceste meleaguri. A fost prima atestare scrisă a satului, actul de naștere care demonstrează existența străbunilor noștri, aici, pe teritoriul Principatului Ardeal (sau Transilvania!). După înființarea cultului religios Greco-Catolic, la ordinele Împăratului, cult recunoscut oficial în Principatul Ardeal, au avut loc foarte multe frământări religioase, înăbușite în sânge de armata imperială. Rețin câteva fragmente din cartea *Istoria Bisericii Greco-Catolice*,

din care îmi amintesc afirmația preotului, Vlădica satului din acea vreme, cum că el "nici în ruptul capului nu se dedă la noua religie". L-a costat viața, pentru că, după ce a fost bătut și schingiuit, în final a fost spânzurat, să fie drept exemplu pentru enoriași.

După cum reiese din documentele papale, de atunci, Papă era Ion al XXII-lea (între anii 1316-1334). Nu am găsit nimic care să poată atesta că în acele vremuri în sat ar fi existat vreun lăcaș de cult, dar prezența sacerdotului Gregorius de Vrey lasă de înțeles că ar fi putut exista așa ceva. Primele informații apar cu ocazia trecerii de la cultul Ortodox la cel Greco-Catolic, adică Biserica Unită cu Roma.

**Biserica de lemn de la
Româneni,
recent restaurată**

Despre primele biserici apar informații de-abia la sfârșitul secolului al XVI-lea și începutul secolului al XVII-lea. Astfel se vorbește despre construcția unei biserici de lemn, cu hramul "Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril", la Ungureni, între anii 1690-1720, iar la Româneni, în anul 1784, cu hramul "Adormirea Maicii Domnului", deși se pare

că, încă din anul 1750, la Româneni ar fi existat un locaş de cult.

Desfiinţarea Bisericii Greco-Catolice a fost impusă la noi în ţară odată cu venirea ruşilor şi a comuniştilor la putere, aşa că acelaşi fenomen s-a întâmplat şi în satul Oroiu. Istoria s-a repetat, persecuţia din timpul regimului comunist în care s-au manifestat cruzimea şi sălbăţicia unor slugi, miliţieni torţionari, împotriva acestui cult religios, a enoriaşilor şi a conducătorilor, episcopi, preoţi etc., cult care a durat câteva sute de ani (din anul 1698). Persoanele cu studii superioare, preoţii mai ales, au rămas pe drumuri, fără loc de muncă, surghiuniţi, ameninţaţi de pericolul de a nu-şi putea întreţine familiile. Au fost vremuri de restrişte şi tristă amintire, ilustrate excelent de marele nostru poet şi om de stat, ardeleanul Octavian Goga, aspect parcă universal valabil...

Păstrez pe birou un petec de hârtie pe care am scris textul ăsta în urmă cu vreo 20 ani... Mare dreptate avea ardeleanul Octavian Goga! Păcat că după 100 de ani suntem tot acolo!

Octavian Goga, 1916:
„România, ţară de secături,
ţară minoră, căzută ruşinos

la examenul de capacitate în fața Europei. Aici ne-au adus politicienii ordinari, hoții improvizați astăzi în moraliști, miniștrii care s-au vândut o viață întreagă, deputați contra-bandiști. Nu ne prăbușim nici de numărul dușmanului, nici de armamentul lui, boala o avem în suflet, e o epidemie înfricoșătoare de meningită morală.” Din păcate au ajuns la putere persoane de cea mai joasă speță, care au umilit și batjocorit poporul, în special intelectualitatea românească și clerul Greco-Catolic.

Întâmplător, cunosc bine situația preotului Șopterean Ion, parohul bisericii de la Româneni, care a refuzat să treacă la religia ortodoxă. A venit la Sighișoara, unde o scurtă perioadă a mai predicat la o bisericuță modestă, biserica numită “A Leproșilor”. Dar i-a fost interzis să mai predice și a fost alungat din acel spațiu, fiind nevoit să se angajeze ca magazioner la o întreprindere din orașul Sighișoara... Am spus că îi cunosc întâmplător povestea, pentru că a fost bunicul unui bun și actual prieten al meu de aici, din Sighișoara. Am avut ocazia să-i cunosc familia, mama prietenului meu Sandu fiind prietenă foarte bună din copilărie cu nașa mea de botez, Veta Gherman, și pe câțiva din cei 9 copii. Îmi amintesc cum povestea Moșu, bunicul meu, că Popa era un om harnic, foarte bun gospodar, cu multe animale, oi, vite și că era neîntrecut la joc în sat și la strigături la joc:

*Cine-o zâs că nu îi place
Gură de fată bărnace,
Că nici mie nu-mi plăcea
Până m-am dedat cu ea...
Uiu-iu... No numa așa, mă!*

**Biserica de lemn de la
Ungureni, mistuită de flăcările
unui incendiu în
19 decembrie 1976**

Și un fapt lăudabil, povestit de tatăl meu, care era pe șantier cu foarte mulți ani în urmă, în Sighișoara, cu mai mulți săteni, la construcția Întreprinderii "Faianta" din Sighișoara. S-a nimerit ca de Crăciun să fie aici la lucru, în Sighișoara și seara, după terminarea programului de lucru, s-au pornit prin oraș să-l caute pe fostul lor preot Șopterean Ion... L-au găsit cumva, l-au colindat la fereastră, ca în sat la noi. A fost o surpriză deosebită, l-au podidit lacrimile pe părintele Șopterean văzându-i pe toți acolo în casă la el, trăind cu impresia că era la Oroiu, în casa și parohia lui! A adus din beci o găleată de vin și i-a omenit cum se cuvine pe colindători. A fost emoționant și o bucurie mare pentru toți!

Așa cum am pomenit mai înainte, satul Oroiu a fost împărțit în două, Oroiu de Câmpie (Româneni) și Oroiu Săcuiesc (Ungureni), fiecare cu biserică proprie. Și în Oroiu

Săcuiesc majoritatea locuitorilor, peste 95% erau români, dar era doar o stratagemă pentru a fi arondat la structurile ungurești din acea vreme.

Biserica de lemn de la Ungureni a ars în decembrie 1976, până la temelii. Întâmplător, în toamna lui 1976, înainte de a pleca la Iași, la facultate, am fost prin cimitir, chibiț la o nuntă, ocazie cu care am făcut câteva fotografii cu modestul meu aparat foto Smena.

În după-amiaza zilei de 19 decembrie am ajuns acasă, în vacanța de iarnă și tocmai le arătam alor mei fotografiile făcute vara, printre care și cele cu biserica de la Ungureni.

La un moment dat, se aude larmă mare, strigăte... Ardea biserica!... Până au ajuns pompierii de la Târgu Mureș, mai ales că și plouase și nu s-au putut urca cu cisternele cu apă sus, pe deal, la biserică, totul a fost mistuit de flăcări; până și clopotele s-au topit de la așa căldură mare. A mai rămas doar stâlpul pe care era platoul mesei din Altar, un ciot de lemn carbonizat. Doar atât a mai rămas din monumentul istoric, în care bănuiesc că

**Biserica de lemn
de la Româneni**

era și toată arhiva și istoria satului... Și asta, totul de la o neglijență, o lumânare rămasă nestinsă, după o slujbă cu ocazia unui botez! Mare păcat...

Dar amintirile rămân... Ele nu mor niciodată... Ce frumos era de Paști! Seara, în ajun, feciorii strigau fetele din clopotnița bisericii și comunicau între cele două biserici.

- Alooo, măăă!

- Ce ți-i, măăă?

- Fata lui Neculae lui Palici s-o pupat la Fântâna la Buna cu Gheorghea lui Hoșu...

- Da' ea nu știe să toarcă lână și cânepă și-i arde de măritat!
Râdeți-o, măăăă!

- Hăăăăă, hăăăă!

Apoi se lua o roată de car, mai nou anvelopă (un cauciuc de camion), o burdușeam cu lemne și paie și o duceam sus, pe cel mai înalt deal... Aprindeam focul și o rostogoleam la vale. Era o adevărată reverie să vezi cum zbură focul cu viteza vântului... Ziceam că fuge după pricolici! În final ajungea jos pe Rât, unde ardea mocnit, iar a doua zi dimineața adunam resturile, rafurile sau sârmele din anvelopă.

Dimineața, până-n ziuă, mama se ducea la biserică și aducea Paști, prescură înmuiată în vin și, după ce luam fiecare câte o linguriță zicând "Hristos a înviat", cu răspunsul "Adevărat că a înviat", ne așezam la masă, dădeam cioc cu ouă roșii, vopsite, și mâncam pască și drob de miel...

Slujba de Înviere se făcea la miezul nopții și mergeam cu toții, până ce am crescut mai mari, am ajuns la școală și regimul comunist ne-a interzis și încet, încet, ne-a dezo-bișnuit de obiceiuri... Apoi, după amiază, îmbrăcați frumos, ne duceam la biserică și în cimitir. Pentru noi, copiii, era o atracție deosebită, cu tot felul de jocuri și concursuri. Dădeam cioc cu oul și cel al cărui ou era mai tare câștiga celălalt ou; sau cu monede de 25 de bani, unul țineam oul în mână, între degetul mare și arătător, lăsând o fantă mică, prin care celălalt trebuia să nimerească și să introducă moneda în ou. Dacă reușea, era al lui oul, dacă rata, moneda o adjudeca celălalt. Distanța se stabilea, atingându-ne picio-rul stâng și aplecându-ne pe spate cât mai mult, cel cu oul, pentru a mări distanța. Mai jucam Rișcă, cu monede, și așa ne petreceam ziua de Paști. De mâncare nu ne mai trebuia, că aveam punga cu ouă la noi, toate sparte sau ciobite de loviturile primite de la monede!

Bătrânii ședea întinși pe iarbă, pe răzor și băteau cărțile, de obicei filcăii, având lângă ei câte o glajă de o fele de jinars... De fapt era stabilită clar o regulă: dacă nu puteai să cosești 30 de ari și să bei o fele de jinars nu erai bărbat!

În viață, dacă nu te mulțumești cu puțin, de regulă primești mai mult!

Somerset Maugham

Capitolul 11

Hotărâre dificilă

În urmă cu aproape 30 de ani, când mă plângeam tatălui meu că fabrica la care lucram ca inginer se va închide, mi-a zis hotărât: *Întoarce-te acasă în sat, vom cosi și vom căpăli, vom prinde la jug vacile să încercăm iar carul cu fân.... vom mânca pită cu brânză și slănină, lapte și tocană de pui cu mămligă... vom lucra și vom trăi sănătoși mult și bine!*

Experiență în lucrările câmpului și a pământului aveam, că toate vacanțele mi le-am petrecut la muncă la Cooperativa agricolă, tata primise prin retrocedare moștenirea de la Moșu, 4,5 ha de teren, așa că front de lucru era... De fapt, și până atunci, aproape toate concediile și zilele libere de la sfârșit de săptămână eram la Oroiu, să-i ajutăm pe părinți la lucrările din gospodărie, de acasă sau de la

câmp. Evident că totdeauna plecam de acolo cu portbagajul mașinii plin... Da' nu l-am ascultat.... Îmi părea ceva aiurea. Tata a trăit aproape 90 de ani, liniștit, fără stres, împăcat cu lumea. Acum pentru mine totul e incert... De-abia am trecut de 64 și toate bolile îmi dau târcoale. Viața la oraș, cu freamățul și stresul zilnic m-a erodat. Sincer, îmi pare rău că nu l-am ascultat, minte de copil, care nu-și ascultă părinții. Mai deunăzi, am bătut pe muchie 64 de ani, or fi mulți, or fi puțini?! Douăzeci de ani.... A fost demult și, mai apoi, încă douăzeci, cu visări, speranțe și împliniri. Acum sunt de 3 ori pe atât... Pentru mine e toamnă totală, chiar așa cum vă spuneam, cu adieri de vânt călduț, melancolii, umbre ce se prelungesc, cu amintiri și doruri vagi... Sunt pregătit și pentru atunci când nici măcar bătrân nu voi mai fi. Nu mi-e frică de moarte. Sunt convins că doar ne vom muta într-o altă lume! Acum, până una alta, o iau de la început. Închin și beau un pahar de beutură în cinstea prietenilor mei și îi îmbrățișez, imaginar, cu mare drag! Doamne, ajută, pentru măcar de 4 ori douăzeci de ani!

Așa cum vă spuneam, m-am născut la țară și am copilărit acolo. Am rămas tot țăran, poate un țăran învățat, cum ziceau bătrânii din sat. Mă întristează soarta țăranului român: a fost gripa aviară, apoi tot felul de peste porcine, "vaca nebună", "calul cu sifilis"... Acum urmează poate "oaia zurlie de călbează"! Să ne distrugă și turmele, ultima rețută! Gospodăria țărănească este supusă unei presiuni

infinnit mai mare decât în trecut, la întovărășire și mai apoi la colectivizare. Țăranului nu i se mai iau pământul și animalele cu forța, de Miliție ori de activiștii Partidului Comunist! Se adoptă democratic legi prin care nu mai are voie să-și crească și să-și taie porcul în bățatură, să taie găina, să-și facă țuica sau vinul, așa cum a moștenit din moși-strămoși etc.... Autoconsumul se va restrânge din ce în ce mai mult, iar țăranul devine tot mai dependent de piață; așa cum nu va mai coace pâine, tot așa va cumpăra carnea, ouăle, vinul, de la magazine. Acest proces este în consens cu evoluția globală a omenirii. Nimeni nu i se poate opune! Și în curând țăranul va trece cu plasa de un leu în mână, prin supermarket, ca stafia unei fosile încă vie, bânduind nedumerit de la un raion la altul, căutând legumele și poamele cu arome tomnatice din grădina bunicilor... Și-apoi, vorba bătrânilor, Doamne, ajută și ne ferește de mai rău!

Viața e frumoasă și merită trăită... Mai dăunăzi, un prieten se plângea că se majorează iar tarifele la energie și gaze, cresc prețurile, dar fericite de cei ce vor prinde majorările!... Și eu trag nădejde să mă număr printre ei!

Cum v-am mai spus, am plecat de mic copil de acasă din sat... Poate de aceea nu mă simt prea legat de sat și parcă și față de părinți am avut sentimente mai reci, mai distante, crescut fiind printre străini, prin internate și cămine. Mă duc în sat de două ori pe an, la cimitir, de ziua

morților... Acum, de ceva vreme, am fost acasă și am adus la Sighișoara tot ce am găsit în podul casei, în legătură cu prelucrarea cânepii și a lânii. Le-am curățat, restaurat și dat cu ulei de in. Au fost niște momente deosebite, emoționante, gândindu-mă că mama mea a lucrat cu toate... și parcă simțeam căldura mâinii ei, aspră și bătătorită de muncă. O să încerc să le montez și să le găsesc un loc în curte. Să le fotografiez și să fie anexe la *Monografia satului Oroiu*, pe care mi-am pus în gând să încep a mă documenta și a o scrie. Cred că datorez măcar atât locului în care am văzut lumina zilei. Și poate că așa nepotul nostru, când va fi băiat mare, va putea afla de unde se trage și cum era mai demult, acolo, în satul dintre dealuri!

*Caută și păstrează mereu o bucată
de cer deasupra vieții tale!*

Marcel Proust

Capitolul 12

Aducerile aminte din sat...

12.1. Despre Cânepă... sau de la bobul de sămânță la cămașă și izmene

Dintotdeauna am fost îndrăgostit de tot ceea ce înseamnă viața de țăran... Și e și firesc, având în vedere că m-am născut și am văzut lumina zilei într-un cătun. M-au fascinat graiul, dialectul, portul, îndeletnicirile și meșteșugurile, după care își câștigau pâinea cea de toate zilele și își asigurau traiul țăranii.

Am plecat de mic copil de acasă din sat, la școală, la oraș, la internat, dar până la 26 de ani, când am terminat facultatea, toate vacanțele, mai ales cele de vară, le-am petrecut muncind alături de țăranii din sat, la C.A.P.

Mama mea era foarte pricepută la meştesugul ţesutului la război, o ajutam mereu la diferite lucrări şi am fost fascinat de felul cum, mai demult, când eram copil, în fiecare casă şi familie, era singura sursă de a obţine pânza pentru confecţionarea îmbrăcămintei.

La terminarea liceului, înainte de a începe facultatea la Iaşi, am fost la un croitor, eram interesat de un palton sau o scurteică şi mi-a dat două petice de material de stofă ca să mă orientez după ce model mi-ar plăcea, să cumpăr materialul de la magazin. Le-am arătat Mamei mele, eu am ajutat-o la nevedit şi mi-a ţesut material pentru două paltoane, modele diferite, exact ca cele ţesute la fabrică... Cu ele am făcut facultatea, am trecut prin iernile polare de la Iaşi. A fost doar o paranteză, paltoanele erau ţesute din lână, dar să ne întoarcem la cânepă!

Am fost impresionat de cea mai minunată plantă lăsată de Bunul Dumnezeu pe pământ, cânepa... Este fenomenal, să vezi că dintr-o sămânţă după aproape un an de muncă, se ajunge la o îmbrăcăminte necesară de toate zilele, călduroasă şi sănătoasă. Şi mai cred că e încărcată şi cu o energie pozitivă, extraordinar de benefică!

Aș vrea să încerc să povestesc, să refac din amintiri de când eram mic copil toate etapele, toate fazele prin care se trece de la bob până la obținerea pânzei de cânepă, așa cum se făcea în sat la Oroiu.

Dintotdeauna, țăranii din sat au trăit modest, au știut să-și gospodărească și chivernisească sărăcia și au trăit mulțumiți și fericiți, ghidându-se după o vorbă veche, din bătrâni: „Fă Rai, numa' din ce ai”!

După ce se făcea arătura de toamnă, ca să degere bine gilia și să facă țărână (mai înainte era gunoit din belșug, cu gunoi de grajd, sau mai special, cu găinaț de la găini, un gunoi foarte complex), prin luna aprilie se începea semănatul în Cănepiște.

Se împrăștia sămânța cu mâna dintr-un sac sau traistă, legat la brâu și trecut în diagonală, peste umăr. Fiecare își stabilea

suprafața cănepiștii, în funcție de mărimea familiei, în funcție de câte persoane erau în gospodărie. Pe margine se sămăna un pic mai rară, să crească mai mare și având și lumină mai multă să facă sămânța mai multă. După ce se găta semănatul, se dădea cu grebla peste tot, pentru a se acoperi sămânța cu țărână.

Era cânepă de două feluri, de vară și de toamnă; aia de vară era mai galbenă, nu făcea sămânță, doar un fel de flori mărunte, care se scuturau și atunci cânepa e coaptă, pe la sfârșitul lui iulie. Mai întâi se smulgea cânepa de vară, iar cea de toamnă se lăsa până se cocea sămânța. După ce o smulgeam, o legam în mănuși, o lăsam să se uște bine, după care o băteam de pământ (o plesneam de pământ) până ce se desprindea toată sămânța de pe fir. Sămânța, așa obținută, se vântura în șură, făcându-se curent de aer prin deschiderea largă a ușilor și mai apoi se alegea de pleavă la Vânturoi... Pentru noi, copiii, era o adevărată delicată, sămânța de cânepă, pe atunci nu se știa de Omega și nici de droguri... După ce erau scuturate de sămânță, la mănuși li se tăiau rădăcinile, cu o secure, pe butuc... După asta, urma dusul la apă, la Mureș... Era o adevărată sărbătoare, un șir de 10-15 care, cu copii, femei și bărbați, mergeau, peste deal, la Mureș. Noi, care în sat nu aveam apă de scăldat, acolo, la Mureș, eram fascinați și nemaipomenit de bucuroși de plăcerea apei, care te răcorea în zilele toride... Mănușile de cânepă se legau în sarcini și se băgau în apă, fixate cu câte un pripon și cu obiecte grele, pietre sau pietriș...

Tăiatul rădăcinilor de cânepă cu securea

Și așa se ținea 2-3 săptămâni, până se topea, dar trebuia avut grijă să nu stea prea mult, că se putrezea și fuiorul nu mai era bun. Se verifica și era bună atunci când puzderii se desprindeau ușor de fuior. Se spăla bine în apa

Mureșului, după care urma bălăceala, pe care o așteptam cu nerăbdare, ca și la băgatul cânepii la topit: noi copiii, dezbrăcați, iar femeile cu cămașă și combinezon (poale) și bărbații în izmene, că nu se știa de costum de baie! Se mai lăsa și cu o masă bună, pe țolul întins pe iarbă, cu un pahar de jinars, muiet cu zahăr ars, pui fript, brânză, ouă, ceapă și porodici, și, la urmă, un pahar, două de vin. Încărcam în car cânepa uscată și o porneam spre seară, către casă. Acasă, în zilele următoare, o înșiram pe lângă garduri sau chiar pe garduri, să se uște bine, să se prăjească la soare. Dacă ploua, o adăposteam, înșirată, prin șură. Dacă erau bine uscate,

mănușile de cânepă erau luate pe rând și trase la meliță, până când cădeau toți puzderii, partea lemnoasă a cânepii. Din puzderi se alegeau care erau mai mari, pentru foc, la încălzit mâncarea sau pentru aprins lampa, luând foc din sobă.

După meliță se trecea la sul, unde iar era bătut fuiorul, apoi la chepteni cu dinți mai mari și mai mici și heșela, și așa se alegeau mai multe feluri de cânepă: primul era fuiorul, cel mai frumos, acela se putea toarce, făcut caier și legat pe furcă, din care ieșea fir subțire pentru cămăși, poale, după aia era urzala și, la urmă, rămâneau câlții...

De prin luna noiembrie, când nu mai era de lucru la câmp sau în grădină femeile se apucau de tors, se mai

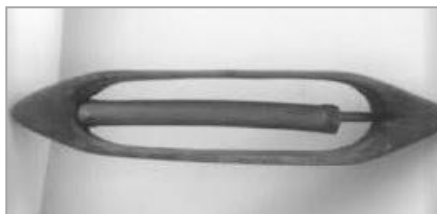
duceau și în șezătoare, mai ales fetele, dornice să se întâlnească cu ficiorii... Gazda fierbea cucuruzi și prăjea în tîpsie, în ler, sămânță de floarea-soarelui... Câteodată se mai făceau și scorușe! Dacă fata scăpa cumva fusul din mână și i-l fura un ficior, ca să-l recupereze trebuia să-l pupel!

După ce era firul pe fus, se dădea pe râșchitor și se făceau jureghi. Astea se opăreau cu leșie ca să se albească, apoi se duceau la Buna, la fântână, și se spălau bine și se băteau cu maiu... Și cum era iarnă se lăsau afară să înghețe și așa, se albeau și mai bine...

Jureghile se puneau pe vârtelniță și firul se depăna pe gHEME... Apoi se așeza pe urzar și ieșea urzala, care trebuia învelită, înfășurată pe sulul războiului. Și, ca să nu se încurce firele, se puneau vergele, din când în când fire de trestie. Urma neveditu, firele se treceau prin ițe, 2, 3, 4, în funcție de modelul ce se dorea, apoi dădeam firele prin spată... Dacă firele erau mai subțiri sau mai slabe, se treceau câte două fire prin spată... După asta, firele trebuiau mânjite cu tărățe opărite, ca să nu se scămășeze firele din urzală.

**Suveica,
obiect important la țesut!**

Ș-apoi, de aici încolo, până noaptea târziu, femeile țesau la război, trăgeau cu drâgtele, aruncau suveica dintr-o parte în alta și călcau iepele. Noi, copiii, ajutam, că făceam țegile cu Sucala.

**Mama mea,
la războiul de
țesut, care zi și
noapte trăgea
la drăglă,
arunca suveica
dintr-o parte în
alta și călca
iepele**

Până prin februarie, trebuia să fie gata pânza, pentru că în martie, când dădea soarele să le scoată afară, le spălau și udau de câteva ori și le uscau întinse pe iarbă la soare... Nu era timp de pierdut, că până de Paști trebuiau să fie gata cusute hainele noi... Și era greu, că lampa cu petrol dădea o lumină tare slabă... Și așa se croiau lipidee, șurghee, cămăși și izmene, chindee, șterguri. Îmi amintesc o vorbă din bătrâni, care zicea cam așa: „Să te ferești de..... precum curu' de izmeană nouă"! Că până după prima spălare, tot mai rămâneau urme de puzderi, care îți mângâiau în mod neplăcut pielea!

Era considerată o rușine ca până la 12 ani o fată să nu știe cum să lucreze cu cânepa, cum să o facă bună

de tors și apoi să țeasă la război diferite lucruri vestimentare sau de uz casnic (ștergere, prosoape, cergi etc.), care de fapt făceau parte din zestrea fetei la măritat.

Război de țesut, nelipsit din gospodăria țăranului

12.2. Oaia și păcurăritul la Oroiu

**Primăvara,
la păscut, la
colțul ierbii**

În cadrul dezvoltării creșterii animalelor domestice, ovinele prezintă o importanță economică deosebită. De aceea, încă din cele mai îndepărtate timpuri, atenția omului a fost atrasă către această specie, punând bazele unei tradiționale îndeletniciri la țară. La noi în sat, creșterea ovinelor reprezintă una dintre cele mai vechi și importante ocupații, datând încă de la începuturile așezării. În mitologia populară, oaia este considerată un animal sfânt, căci cine se ocupă de creșterea oilor și a albinelor va avea noroc la toate. Tot în popor se spune că atunci când nu vor mai fi oi și albine va fi sfârșitul lumii. Sacralitatea acestui animal derivă din utilitatea lui: oaia oferă lapte și, implicit, brânză, carne, lână și piele. Ea hrănește și îmbracă omul, îl „îndulcește” și îl „încălzește”; în plus, pe lângă rostul alimentar și vestimentar, oaia are și o anumită eficiență de natură agrară. În zonele deluroase, cum este în zona noastră, s-au crescut multe oi nu numai pentru avantaje economice, cât și pentru gunoirea

terenurilor arabile. O bună parte din terenurile în pantă trasate de răzoare înalte au fost menținute în culturi secole în șir, numai datorită unei astfel de gunoiri.

**În strungă,
așteptând la rând la muls**

Fiind nu numai extrem de folositoare, dar și foarte blândă, oaia a fost considerată ca o vietate pură, curată, de unde și asocierea cu albina. Legendele o prezintă ca pe o creație divină: oile le-a făcut Dumnezeu și umbla cu ele la pășunat cu fluierul. El era îndestulat și tare fericit. Caprele le-a făcut Dracul, sau Satana, cu picioare lungi-lungi, după care tot fugea și trudea și umbla necăjit cu cetera după ele. De altfel, oile se bucură întotdeauna de dragostea și protecția figurilor divine, Dumnezeu fiind nu numai creatorul lor, ci și păstorul care le crește și le păzește de dușmani.

**Câine ciobănesc,
paznic destoinic la
stână; se ia de gât
cu lupul**

12.3. Importanța păcurăritului la gospodăriile din Oroiu

Crescătorii de oi s-au ocupat cu păstoritul din cele mai vechi timpuri. Această ocupație, deși plină de trudă și de risc, a însemnat întotdeauna un izvor nescut de avuție și numai astfel se explică persistența dârză a țăranilor, care au înfruntat toate neplăcerile veacurilor trecute. Păcurarii și-au păstrat ocupația lor, iar femeile și copiii în special rămâneau acasă, având în seama lor muncile câmpului și trebu-

rile gospodăriei.

Anul pentru oierit începe practic primăvara, la Sângiorz, adică pe 23 aprilie, de sărbătoarea Sfântului Gheorghe, când se face și Măsura oilor, adică măsuratul cantității de lapte de la oile fiecărui gospodar, în funcție de care se va împărți și laptele muls zilnic. Cu o seară înainte,

se adună toate oile pe rât, unde așteaptă păcurarul tocmit să le preia, cam 250-300 de capete. Până una alta se cinstesc cu câteva pahare de jinars, timp în care se mulg toate oile adunate în strungă. Când totul e gata,

păcurarul, însoțit de câțiva feciori, o pornesc încet spre pășune. Se alege cea mai mănoasă pășune pe care, până a doua zi la amiază, turma va pășuna liniștită. A doua zi de dimineață, noi, copiii, mergeam pe deal la Vii și aduceam de acolo crengi cu flori de pelin, cu care se împodobește strungă. Pe la ora 12, apărea și turma și se băgau toate oile la strungă.

Ca să fie an bogat, cu cât mai mult lapte, se udau fetele... le stropeam cu apă și le mai și urzicam la picioare! Fiecare gospodar își mulgea oile, de obicei nevasta sau unul dintre copii alegea oile din strungă și le aducea la muls. Și așa, pe rând, fiecare își mulgea oile. Când se termina mulsul, se trecea la măsuratul laptelui, unde o comisie competentă evalua toată activitatea.

Astfel, la 4 litri de lapte se zicea că ai „un lapte”, ceea ce însemna că duci laptele acasă la fiecare rând. Dacă aveai 8 litri, luai de două ori consecutiv laptele la o tură (la un

rând)... Corespunzător, dacă aveai doar 2 litri, se zicea că ai o jumătate de lapte și luai laptele tot a doua tură. Se mai putea cumpăra sau vinde o anumită cantitate de lapte, în situația în care se urmărea rotunjirea cantității de lapte.

Măsuratul laptelui! Comisia e foarte atentă!

În final, se întocmea un tabel care era de fapt programarea, după care urma să se ia laptele. Oile se mulgeau de 3 ori pe zi, dimineața, la amiază și seara. După ce măsurătoarea și tabelul erau gata se pornea petrecerea, cu mâncare și băutură pe săturate, se întindeau mese lungi în Rât și petrecerea ținea până seara târziu.

Petrecerea la Măsura oilor, în urmă cu 50 de ani

Primul care începea era păcurarul, care avea bonus din partea gospodarilor un lapte... Pentru amenajarea strungii, fiecare gospodar ducea de acasă câte o poartă,

adică un element de gard confecționat din crengi, lemn de salcă. Strunga „oficială” era amenajată deja sus pe coastă, cu acoperișul și cele două scaune la care păcurarul și gospodarul de rând mulgeau oile și cu coberele pe de lături. În strungă de obicei eram noi, copiii, îndemnând cu o nuielușă oile să meargă la muls. Laptele era muls în găleți de lemn și se strecura printr-un tifon când se turna în ciubăr. La sfârșit, se turna chiagul și se amesteca bine cu o nuielușă. Păcurarul spăla gălețile de lemn, se spăla pe mâini și se așeza la masă. Familia care era de rând aducea mâncarea pentru păcurar și pentru câini. Când totul era gata se lua ciubărul de două persoane, pe rudite, și încet, încet, cu mare grijă, coboram pe deal și pe drum, până acasă. Era închegat, și mama se apuca deja să facă cașul, pe care așa crud îl mai lăsa un pic să se scurgă de zer, apoi îl puneă pe o poliță în conie. Zerul rămas se puneă la fiert și foarte repede se alegea și strecura urda. Am uitat să spun că ultima cantitate de zer care ieșea la strânsul cașului era mai consistentă, se numea jântuială și era foarte bună la dres ciorbele. După strecurarea și alegerea urzii, ce rămânea era jântița, care era o minunăție cu pâine înmuiată în ea. Zerul rămas se dădea la porci, în lătură, o delicatessă de altfel și pentru ei.

Dar să ne întoarcem un pic mai în urmă cu câteva luni, când mai mulți gospodari se întâlneau și negociau în legătură cu tomnitul păcurarului și plata acestuia. Și să nu uităm de

mielul de Paști, ce mai ciorbă gustoasă, friptură sau tocăniță și drob de miel se pregătea!

Și ca delicatесе erau mățucile, o mâncare preparată din intestinele mielului, bine spălate, prăjite cu ceapă în untură... Restul mieilor luau drumul către oraș, la târg, din vânzarea lor gospodarii își mai completeau bănuții necesari pentru cumpărăturile de Paști. Cașul de care vă povesteam era o minune, mai ales cu ceapă, castraveți sau porodici. Mai prin luna august, când era mai gras, se frământa și se punea brânza în șteandul de lemn ca rezervă pentru iarnă. Ce bune erau paliocile, mai ales dacă se presărau și câteva jumeri! În toiul verii, când căldura se întetea, se tundeau oile cu o foarfecă specială, sărmanele, rămâneau la pielea goală și ploile de vară, chiar dacă erau calde, le provocau răceală și o vreme le tot curgeau mucii!

**Bujorul de stepă, roșu, de la Zaul de Câmpie
și cel galben de la Oroiu**

Am vorbit până acum despre lapte și carnea de miel... Și mai era, spre toamnă, carnea de cârlan sau toamna târziu, carnea de oaie, care chiar dacă era de oaie bătrână, ieșea o tocană cu baraboi, un guiaș de minune de bun.

Acum am ajuns la lână, să vedem cum se ajunge de la cocorul de lână tuns de pe oaie la pănura țesută, din care se confecționau haine, uioșe, nădragi, fuste, sau lipidee și țoale (covoare)... Lâna adusă acasă de la strungă, de pe deal, era spălată bine cu leșie, săpun și sodă, până nu mai avea pe ea usug, apoi se întindea pe iarbă la uscat. Urma scărmanatul, mai nou se ducea la dărăcit și așa venea gata pregătită pentru a face caierul de legat pe furcă. Prin luna noiembrie, când se cam găta cu lucrul pe hotar, femeile și fetele se apucau de tors, până noaptea târziu. Firul de lână obținut urma același traseu ca firul de cânepă, adică era depănat, pus pe rășchitor și făcut jureghi, vopsindu-se în culorile dorite, urzit și pus la război pentru a țese pănura. Cu țesutul covoarelor era mai complicat, firul era vopsit în culori vii, diferite, iar neveditul se făcea mai anevoie, în funcție de modelul florar dorit.

Mulsul se mai făcea de două ori pe zi prin septembrie, că laptele se împutina, până se termina de tot... Prin luna decembrie, când primii fulgi de zăpadă începeau să cadă, păcurarul aducea oile în sat și fiecare gospodar își alegea oile și le ducea acasă. Se mai întâmpla ca peste vară lupul să mai răpească 2-3 oi, pe care păcurarul le plătea păgubașului.

Acasă era pregătit ocolul, cu padocul sau strunga din față, pregătite pentru iernat. În fânar era pregătită miriștea cosită de vara, obrocul, adică grăunțe și fasole, mai ales înainte de a făta, pentru a le înzdrăveni și fortifica. Și pe la mijlocul lui ianuarie începea fătatul, care era urmărit cu mare atenție, mai ales că era încă foarte frig și exista pericolul să înghețe mielul.

Mai târziu, prin aprilie, când apăreau și primele raze de soare călduțe, era mai mare dragul să-i vezi zburdând și făcând acrobații prin strungă... Și oile simțeau venirea primăverii, că a început să dea colțul ierbii, așa că refuzau să mai mănânce miriștea... Și începeam să le scoatem pe râț sau pe coastă, unde se mai putea ciuguli câte ceva și cu obrocul pe care-l dădeam seara la întoarcerea acasă se completa tainul...

Și uite așa se închidea un ciclu, un an în care am trecut prin toate etapele... și o luăm de la capăt! Numai că între timp se țesea de zor la război, până noaptea târziu, pentru că timpul era presant și de sărbători, adică de Paști, trebuiau să fie gata hainele noi, necesare familiei!

12.4. Lâna, bogăția pierdută

Până spre mijlocul secolului XX, alături de cânepă și piele, lâna a reprezentat mult timp unul dintre principalele materiale folosite pentru realizarea îmbrăcăminții la sate. În zona noastră, Câmpia Transilvaniei, tricotarea manuală a lânii sub formă de pulovere, veste, căciuli, mănuși sau șosete era un meșteșug practicat exclusiv de către femei, majoritatea în vârstă, și care își foloseau lucrul pentru uzul propriu.

Se țesea și pănură, stofă din lâna, din care se confecționau pantaloni (cioareci), sacouri, paltoane (uioșe, bunde, laibăre). Pentru a ajunge la firul cu care se lucrau tricotajele, lâna traversa un proces de prelucrare prin toarcere, care în trecut era realizat de către femei în propria gospodărie. În urma inovațiilor tehnologice, încă de la mijlocul secolului XX torsul a devenit o acțiune specializată a unor ateliere locale. Lâna se tunde de pe oi, se spăla apoi cu detergent și se ducea la mașinile de tors, unde era prelucrată sub forma unor fire subțiri numite *drugii*, ce pot fi

ulterior transformate în fire mai groase numite *scule* printr-o nouă spălare adițională realizată de cele mai multe ori

acasă. Apoi firele se tricotau cu ajutorul unor *cârlige* sau *ace* pe baza unor modele: *două pe față, două pe dos, năsturel, colaci* – folosit mai ales la puloverele pentru bărbați, sau *frunzulite*. Tot la mașini se și vopsea lâna. În perioada socialistă exista o vopsitorie mare la Iernut, dar marea majoritate a localnicilor își vopseau lâna în casă, cu vopsea Gallus. Până să apară pe piață vopseaua pentru uz casnic, vopsitul se realiza în casă cu vopsea naturală, obținută din diverse plante: coji de nuc pentru un maro închis, sfeclă roșie pentru roșu și foi de ceapă pentru maro. În concluzie, procedeul de prelucrare e următorul: după ce se tunde și se aduce acasă de la stână, speli lâna, o clătești bine, deci firele de lâna. Poți

să vopsești și lâna după ce ai spălat-o. O vopsești și o duci așa la darac. Și atunci ți-o face de numa', ți-o prelucrează perfect. Și îți iese culoarea

respectivă. Dacă nu, se lua fir de lână alb și se vopsea. Se pune un cazan cu apă pe sobă și dădea apa în clocot. Se vopsea cu Gallus sau cu foi de ceapă. Deci se încălzea apa și, când dădea în clocot apa, se lua vopseaua și se amesteca cu un pic de oțet ca să nu se șteargă. Se freca un pic cu oțet și pe urmă se turnau acolo și doi pumni de sare, apoi se puneau firele de lână. Se suceau, se lăsau așa vreo jumătate de oră în apa aia până clocotea și pe urmă se scotea la uscat. Astăzi nu mai există mașini de tors în zonă, locuitorii care vor să-și prelucreze lâna de pe propriile animale fiind nevoiți să se deplaseze departe, unde se află cea mai apropiată mașină de tors.

Dar, din păcate, nu se mai folosește lâna, că au apărut hainele second hand și confecții și îmbrăcăminte produse majoritatea în China, din material prost, preferându-se importurile realizate cu captușeală sintetică ce

arată bine, chiar dacă le lipsește calitatea căldurii date de lâna naturală. Situația este cauzată și de scăderea valorii economice a lânii pentru care nu mai există cumpărători. În prezent lâna este ori lăsată pe câmp, aruncată în Râpa Dracului la Brazi, după ce este tunsă de pe animal, ori ținută

în poduri în speranța unor zile mai bune când valoarea de piață îi va crește...

Situația din prezent este în contradicție cu modul în care lâna și prelucrarea ei în diverse forme era parte a vieții de zi cu zi, așa cum îmi amintesc eu, de copil, că se întâmpla în familia în care am crescut, la fel ca și în cam toate familiile din sat. Aveau oi, iar mama și bunica făceau haine din lâna tunsă de la acestea, an de an. De altfel, este vizibilă scăderea valorii economice a lânii prin apariția fibrelor chimice, mult mai ieftin de produs. Din acest punct de vedere lâna oilor nu mai are viitor. Pe oi le-a distrus polimerizarea, unirea artificială a celulelor...

12.5. Porcul. Tăierea porcului

Una dintre principalele surse de carne, de când ne știm, este porcul. Nu există gospodărie țărănească în care să nu găsești 2-3 porci, sau chiar și la cei mai săraci, măcar „o coadă de purcel”! Principala modalitate de hrănire era cu lătură, adică resturile rămase zilnic de la masă, la care se adaugă tărâțe, uruială sau iarbă și buruieni de tot felul în perioada de vegetație. De asemenea, sfeclă și cartofi, iar în ultimele luni, în perioada de îngrășare, porumb pe săturate... Purceii se cumpărau încă din toamnă, sau imediat după tăierea porcului de Crăciun, în situația în care în gospodărie nu exista și o scroafă, care asigura, pe lângă materialul de prăsilă, și un venit consistent, rotunjind bugetul familiei, prin valorificarea purceilor prin vânzare la târg.

Pârlitul porcului

Pe data de 20 decembrie, creștinii ortodocși sărbătoresc ziua Sfântului Ignat Teoforul (al Antiohiei), care precede marea

sărbătoare a Nașterii Domnului.

În ziua de Ignat, exista la noi în sat (și nu numai) un obicei străbun: tăierea / sacrificarea porcului. Este un obicei care încă se mai ține, după ritualurile ancestrale. Mai mult, se spunea că în ziua de Ignat nicio altă activitate gospodărească nu era permisă... Tăierea unui porc, într-o gospodărie țărănească, are cu totul altă conotație... e o adevărată sărbătoare... Este o zi pe care membrii familiei nu o pot uita, este o zi care le amintește tuturor de strămoși și de legătura indisolubilă a fiecăruia cu glia strămoșească.

Deși mai există prilejuri cu care se taie porci și în timpul anului, cu ocazia unei nunți, de exemplu, într-o gospodărie tipică, porcul se taie iarna în preajma Crăciunului. De ce iarna e de la sine înțeles, în primul rând pentru că frigul de afară permite conservarea cărnii, până ce aceasta se prepară. Tăierea porcului era, pe vremuri, un prilej de reunire a familiei, deoarece participă de obicei toți membrii ei, iar pentru copii este un prilej de veselie și joacă.

**Măcelarul
tranșează
și selectează
carnea
pentru
diferitele
sortimente de
preparate**

De cu seară, oamenii pregătesc câteva cuțite bine ascuțite, paiele pentru pârlit, vasele în care vor pune carne, slănină și șorici. Chiar dacă Ignatul, adică ziua tăierii porcului este una de mare sărbătoare, este totodată și una foarte obositoare, mai ales pentru adulții familiei, pentru că toată lumea participă de zor la activitățile de pregătire a preparatelor culinare tradiționale și nelipsite de pe masa de Crăciun. Pe lângă cuțitele de tot felul, foarte bine ascuțite, pe lângă vasele încăpătoare și curate, de mare ajutor îi este gospodarului, sau mai bine zis gospodinei, o mașină de tocat carne.

Eu îmi amintesc cu drag cum se pregătea Moșu meu din timp pentru ziua de Ignat, având grijă să treacă din vreme pe la tociar (cel ce ascute cuțite), ca să își ascute atât cuțitele obișnuite, cât și pe cele ale mașinii de tocat carne.

Ne povestea Moșu că pe vremuri, când nu exista mașina de tocat carne, carnea pentru cârnați se „chisa”, adică se bătea cu toporul și dosul toporului până se mărunțea! Erau unelte simple, dar indispensabile în bătălia contra-cronometru pentru prepararea cărnii de porc.

După această primă etapă, care este făcută de gospodarii casei de sex masculin, intră în scenă gospodinele cu mânuțele lor harnice. Acestea împart și gătesc din carnea de porc fel și fel de preparate care mai de care mai gustoase, și după rețete uneori doar de ele știute și moștenite din bătrâni.

Însă nu se trece la pregătirea lor până nu are loc la fel de tradiționala "pomană a porcului", adică masa de prânz, în jurul căreia se adună toți cei ce participă la acest ritual. Gospodina casei pregătește o friptură, o bucată generoasă de carne de porc, aleasă de măcelar. Se mai face și o mămăliguță mare, se aduc din beciul casei și câteva canceuri cu vin, iar participanții la ritual iau prânzul cu voioșie, cinstind astfel memoria bietului porc sacrificat în ziua respectivă. După masa copioasă se trece iar la treabă.

**Se alege și se
pregătește carnea
pentru cârnaț**

Am zis la început, ziua de Ignat e o zi lungă, cu multă treabă într-o gospo-

dărie. Femeile, da, tot ele (o parte, ce-i drept, ajutate și de bărbații casei) își continuă munca de pregătire a bunătăților tradiționale din carne de porc pe care le vor pune pe masa de Crăciun.

O parte din ele se pot face chiar în ziua respectivă sau a doua zi, cel târziu. Din carne și o parte de organe se pregătește toba. Dintr-o tocătură care seamănă cu cea din compoziția sarmalelor se face chișca. Sunt gospodăriile în care se adună chiar și sângele de la porc și se face un alt preparat

tradițional, sângeretele. Se fac atât de gustoșii cârnați. În diferite combinații și după diferite rețete, în funcție de gusturile gospodarilor, rețetele moștenite și zona în care locuiesc, din măruntaiele porcului se pregătește maioușul sau caltaboșul. Se pune slânina la sare și carnea tranșată bucăți mici, pentru afumat.

Zilele următoare bărbații continuă cu treaba, pregătind afumătorea. Se afumă cârnații, toba, mușchiuleții, pecia, pregătiți înainte, la tăierea porcului. Chiar înainte de Crăciun se pun la fiert răciturile din carne de porc și se pregătesc nelipsitele sarmăluțe în foi de varză murată. Mmmm, ce frumos miroase în casă, a cetină de brad, a sarmale care forfotesc cuminți pe sobă... Totul în așteptarea marii zile de sărbătoare a Nașterii Domnului.

La tăierea porcului nu trebuie să stea nimeni prin apropiere, dintre cei care sunt miloși din fire, căci se crede că porcul moare cu mare greutate, iar carnea unui asemenea porc nu va mai fi bună. Cel ce taie porcul nu trebuie să strângă din dinți, ca să nu iasă carnea porcului tare și să fiarbă cu greutate.

Splina porcului este cea care descoperă durata iernii: dacă splina este groasă în capăt, e semn că vom avea o iarnă grea, cu multă zăpadă, însă dacă este subțire, va fi iarna săracă în omăt, iar anul nou nu va fi îmbelșugat.

În legende și povestiri populare, Ignatul apare în calitatea de sfânt făcător de minuni sau de condiție umilă

din care iese cu ajutor divin sau chiar ca erou civilizator care îi învață pe oameni să se pregătească cum se cuvine pentru Crăciun.

Ziua de 20 decembrie reprezenta în calendarul ocupațiilor tradiționale termenul limită al prelucrării firelor naturale, adică torsul lânii și a cânepii.

12.6. Văcuța, sursa de existență a țăranului

Vaca este un animal domestic, poate printre primele domesticite de om, după câine și cal... Este un mamifer rumeător și este adaptată la o hrană vegetală păscută și înghițită repede. Pe timpul iernii, omul îi asigură hrană uscată, fân, coceni de porumb, trifoi, lucernă etc. Greutatea medie a vacilor este de 550-650 kg, iar a taurilor de 900-1000 kg, deci este o sursă deosebit de importantă de carne. Pot trăi până la 25 de ani.

Îi place foarte mult iarba proaspătă, fânul, porumbul.. Este un animal liniștit, îi place să pască, iar în timp ce se odihnește rumează hrana adunată în stomac. Poate fi folosită și ca animal de tracțiune sau la muncile câmpului. Este

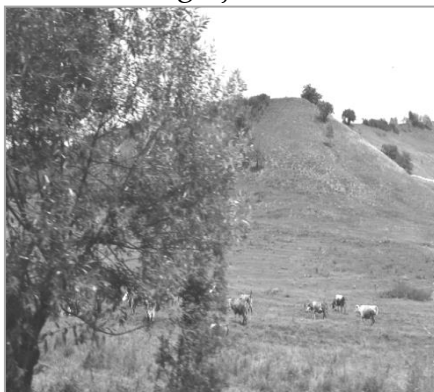

Seara, când vine ciurda!

crescută pentru carne, piele și lapte, dar, cum spuneam, și ca animal de tracțiune. Poate asigura în medie 5000 de litri de lapte pe an, asigurând necesarul unei familii obișnuite.

De asemenea, foarte important, o vacă produce cca. 10 tone de balegă anual, aceasta fiind un foarte bun îngrășământ natural. În satul Oroiu, așa cum rezultă și din Recensămintele agricole efectuate de-a lungul vremii, de când se știe, au existat trei ciurde, cu un efectiv însemnat de animale. Astfel tot timpul a existat o ciurdă la Româneni, una la Ungureni și una în Valea Oroiului. Un număr însemnat de animale au fost crescute pe perioada existenței Gospodăriei, și, mai târziu, a Cooperativei Agricole de Producție (C.A.P.), unde au fost construite grajduri moderne, cu adăpători automate individuale, maternitate pentru vițeii, Lăptărie etc.

**La pășune, în libertate,
cu iarbă grasă**

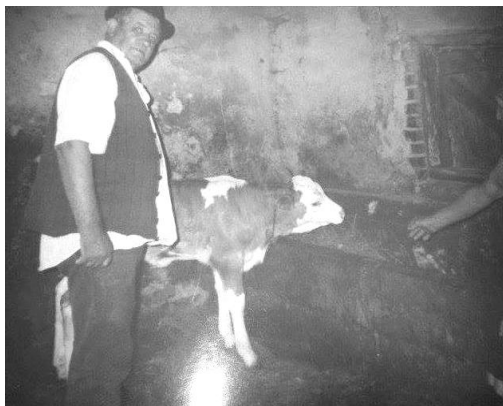

**Vacile își duc singure
jupii de tulei,
hrana de bază, alături
de fân pentru iarnă**

Dintotdeauna au fost folosite ca animale de tracțiune, de povară, fiind preferate boilor, având în vedere că dădeau lapte și aproape

anual fătau câte un vițel. Boii au câștigat teren pe vremea C.A.P.-ului, dar după revoluție s-a revenit la vaci.

**Deosebit de gustoasă,
carnea de vițel!**

Nu este de neglijat nici preocuparea sătenilor pentru creșterea păsărilor de curte, la fiecare ogradă fiind plină de orătănii. Era nemaipomenită tocana de pui cu mămăligă, sau toamna rațele și găștele îndopate... Ca să nu mai vorbim de ouă, care erau un aliment foarte important, fierte sau păpăraie, alături de brânză sau slănină!

Au existat și crescători de albine, la un moment dat chiar și C.A.P.-ul anilor '70 avea un efectiv însemnat de familii de albine, vreo 150 de familii... Eu m-am născut „printre albine”, Moșu fiind un apicultor priceput, meserie pe care a transmis-o și tatălui meu.

**Tatăl meu, la lucru
în stupina de acasă**

Dintotdeauna am avut în livadă cel puțin 30 de familii de albine. Numai că odată cu plecarea tatălui meu la muncă pe șantier, am rămas eu și mama mea să ne ocupăm de albine.

În timpul facultății am citit și chiar studiat manuale despre viața albinelor, îngrijirea și exploatarea lor, bolile și dăunătorii. M-am prezentat în Iași la Asociația Crescătorilor de Albine și mi-am exprimat dorința să pot face un fel de practică, în zilele de duminică, atunci când eram liber. Am ajuns la o familie la marginea Iașului, la doi bătrâni cam de vreo 75 de ani. Bătrânul s-a bucurat tare mult de ajutorul meu la ridicat lăzile și mai ales magaziile (caturile) de la familiile de albine, care erau foarte grele, pline cu miere, iar eu eram încântat de sfaturile ce le primeam de la un apicultor, un „prisăcar” veritabil... Uneori, dacă Moșulică se ducea de dimineață la biserică, mă apucam singur de treabă, trebuiau verificați toți stupii, așa că, pe când venea acasă, o bună parte din treabă era gata... A fost o colaborare deosebită și de neuitat... Moșu avea un vin deosebit de bun, din grădina lor, iar bunicuța, o basarabeancă sfătoasă și drăguță, era o bucătăreasă nemaipomenită... Și-apoi, la plecare, îmi mai puneau la pachet și ceva de mâncare pentru seară. Vreau să menționez că tatăl meu a fost foarte multă vreme apicultor profesionist, angajat la C.A.P., unde avea 150-200 de familii de albine. Și acolo, în vacanțe, am făcut o practică foarte benefică.

Acasă, în ogradă, lucrând la "înșforatul tăbacului"

Merită pomenit și despre cultivarea tutunului, care presupunea lucrări migăloase și pretențioase, încă de la plantarea răsadului. De primăvara până toamna târziu, era treabă multă, mai ales la înșforat, la uscat și făcut păpușe, care, în final, se legau în balot. Deși era slab plătită această muncă, pe vremea regimului comunist, era totuși o sursă de venit pentru săteni!

Deși, odată cu desființarea C:A.P.-ului, s-a desființat și moara, pentru săteni era de mare folos, pentru făina de grâu, de porumb sau uruială pentru animale

*Orice-ai vre și orice-ai face
Sângele-apă nu se face!*

Proverb popular

Capitolul 13

Sora fratelui mai mare

Odată cu moartea părinților, am realizat că nu mai sunt copil, că neamul meu s-a frânt! Am mai rămas eu și sora mea, Mimigela. Îmi amintesc, în urmă cu mulți ani, mama a venit acasă cu ea de la maternitate. Eu eram în pat, bolnav, aveam pojar și mă frecam de mama focului de lipideul țesut din cânepă, să-mi mai astâmpere mâncărimea de pe tot corpul.

**Parcă a fost doar ieri...
și azi nu mai este nimic!**

Automat am devenit fratele mai mare, așa că mi-am intrat în atribuții: legănat, biberon etc. Mai târziu, poate avea vreo 2-3 ani, vara când părinții erau la lucru pe hotar eu eram pe post de *babysitter*... adică dădacă. Aveam ca atribuții să fac muietură la pui și tăietură la rățuci, să pun apă la găini, porci și câine, iar la amiază să pregătesc mâncarea și să o duc pe hotar. Între timp trebuia să-i fac jucării și să mă ocup și de sora mea. La amiază știam să aprind focul, încălzeam ciorba și făceam o papară cu carne și cârnaț de la borcan. Sau uneori era lapte acru și încălzeam tocana de cartofi sau pilaful de orez.

Și cu toate astea puse în corfă, cu sora mea de mână, mergeam încet până la locul unde erau părinții la lucru cu mâncarea de amiază. La întoarcere mâncam și noi și pregăteam lătura, mâncarea pentru porci. Și urmau jocurile, cu păpuși, făcute din cocean, o minge de gumă, sau culegeam mușețel de prin ogradă. Am avut și o zi cu ghinion, se pornise pe la ora 4 după-amiază o vreme cu tunete și fulgere și sora mea a început să plângă disperată, nu știam cum să o

liniștesc de sperietura ce a cuprins-o. Dar au venit acasă părinții, că începuse să plouă și m-am văzut eliberat de grijă.

Mai era problema cu dormitul, dormeam amândoi într-un pat și totdeauna ni se părea neîncăpător! Dar la 12 ani eu am plecat la școală la Luduș, la internat și a rămas singură.

Cum e normal și firesc, ea era "fata tatii", așa că la orice conflict eu eram vinovat, oricum, fiind mai mare, trebuia să am

mai multă minte! Numai că, după ce eu o încasam și stăteam spășit într-un colț al camerei, sora mea se strâmba și îmi scotea limba, în timp ce tata o hinda pe genunchi. Deși tot ea era cea care provoca conflictul!

Mă gândesc cu drag și zâmbesc acum când mă gândesc la "problemele și divergențele" importante de atunci! Dar am fost și voi rămâne mereu fratele mai mare, am ajutat-o să dea admitere la liceu, i-am făcut lucrarea de

Singura dovadă că am existat cândva. Restul e deșertăciune!

absolvire (eram deja student!); am meditat-o și am fost cu ea doi ani la rând la Cluj la admitere la facultatea de Științe Economice... dar n-a fost să fie! Am îndrumat-o spre un curs de stenodactilografie, așa că a prins un post de dactilografă și a avut o viață un pic mai ușoară (că, după absolvirea Liceului Industrial, a lucrat vreo 6 luni ca strungar, în trei schimburi!)

După revoluție, au trecut cu toată familia la altă religie, adventiști de ziua a șaptea, așa că ne întâlneam mai rar acasă la țară la părinți. Duminica noi ne pregăteam de plecare când ei de abia soseau. Și așa relațiile s-au mai răcit și vizitele s-au mai rărit. De fapt, noi treceam pe la ei aproape de fiecare

dată când mergeam la țară la părinți în sat, le aduceam pachete cu alimente de acasă... Deși în cei aproape 40 de ani de când suntem la Sighișoara ei au fost în vizită la noi de cinci ori. Și atunci, de trei ori, i-am rugat să-i aducă pe părinți cu mașina.

Deși ea sună foarte rar la telefon, eu o sun mereu, de câte ori am drum la Târgu Mureș trec pe la ei și mai schimbăm o vorbă!

Mă doare sufletul, e singurul meu neam, sora mea, dar se pare că diferența de vârstă și poate și de caracter și configurație sufletească ne face să fim mai distanți. Acasă la țară, i-am lăsat ei casa părintească și grădina să le folosească. Eu, aici, la Sighișoara, am tot ce-mi trebuie și chiar mai mult! Ei fiind mai aproape, la 25 de km, o jumătate de oră de mers cu mașina, se pot bucura din plin de facilitățile unei gospodării la țară, mai ales că în Târgu Mureș locuiesc la bloc.

*Ca o piesă de teatru, așa este viața:
nu interesează cât de mult a ținut,
ci cât de frumos s-a desfășurat!*

Seneca

Capitolul 14

Iarna la Sighișoara

Îmi imaginez o toamnă târzie, cu trandafiri ofiliți de sărutul otrăvit al brumei, un capăt de cărare, la margine de poiană, cu negură și fum, cum cade brumă groasă „și-i prea târziu acum”, parafrazându-l pe Ion Horea, poetul din Petea de Câmpie, colegul de clasă al mamei mele. Și peste tot aleanul necuprins, simt cum mă copleșește și

**Zăpezile de la Sighișoara,
fascinația copilăriei**

cum mă ucide încetul cu încetul, așteptarea ce a nins peste sufletul meu... Mi-e dor de iarnă, de o dimineață de iarnă cu mult soare. Căldura razelor de soare și răceala zăpezii să mă îmbete. Când e iarnă, ne dorim cu disperare să plece, dar doar traversând iarna putem trage nădejde că ne vom putea rostogoli sufletul osândit în cercul anotimpurilor și vom prinde încă o primăvară...

La Sighișoara iernile sunt frumoase... De jur împrejurul caselor din Poeniță, zăpada se așterne peste brazi și parcă sunt scene din povești. Ne jucăm prin nămeți, facem oameni de zăpadă, împreună cu nepoțelul Edi, mergem și cu sania pe derdeluș la „Dealul Mare”.

În fiecare an, la Sighișoara vine Moș Crăciun, Moș Crăciun cel adevărat, că la creșă și grădiniță vin doar ajutoare, oameni mascați cu barbă și mustăți de vată... Moș Crăciun ăsta de la Sighișoara e pe verificate, de fiecare dată e tras de barbă, de păr și mustăți, corespunde la toate probele de anduranță și testări. Și e același în fiecare an... Edi, nepoțelul, ar fi în stare să se ia de gât cu un coleg care spune că nu există Moș Crăciun! Dar Moș Crăciun de la Sighișoara e un prieten al meu, cărunț și cu barbă naturală, semănând foarte mult cu imaginea clasică. E imposibil

la un moment dat să nu ne întâlnim cu el pe stradă, îmbrăcat cu bluză și blugi... Vom mai vedea până atunci ce reacții vor fi! Dar până atunci și nepoțelul Edi va mai crește și nu va mai crede în povești!

Cu Moșu, făcând cărări prin zăpadă

Primăvara, de Paști, Iepurașul vine

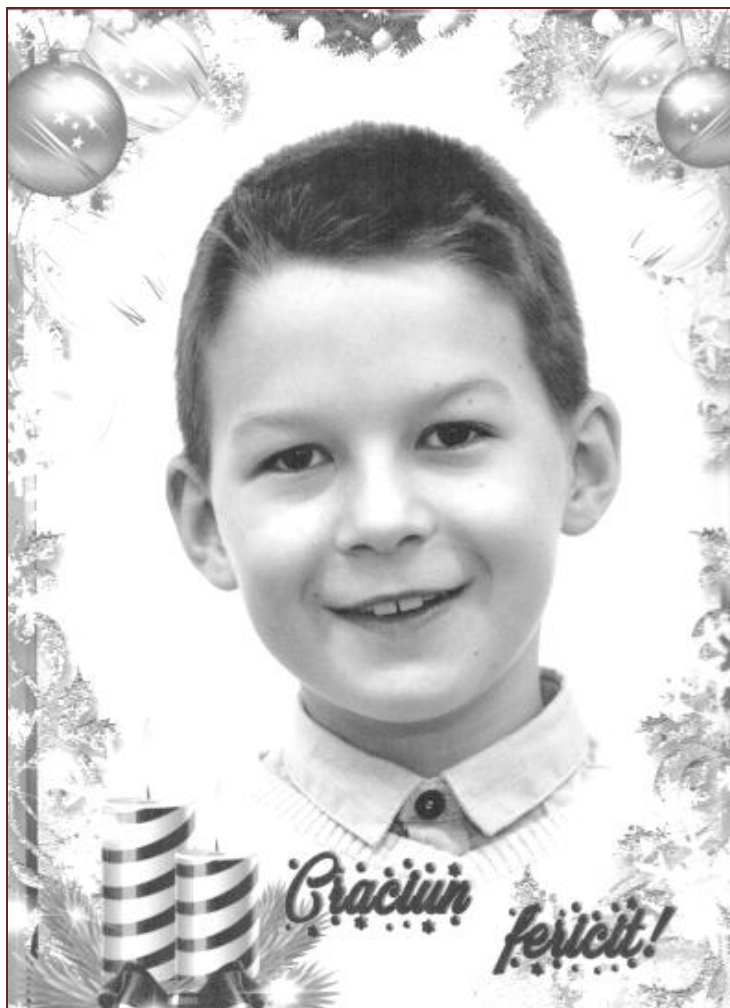
doar în grădina de flori a lui Buni și Moșu de la Sighișoara. E așa de șmecher, că încă nu am reușit să-l surprindem, dar peste tot în tufele de flori lasă cutii cu bomboane, ciocolată și jucării!

Dar și la Sighișoara se termină vacanța, vin lunile mai călduțe când razele de soare se joacă printre brazi și de la o vreme înfloresc ghiociei și e primăvară.

Ne minunăm ce a mai rămas din falnicul om de zăpadă: încet, încet s-a topit, au rămas doar ochii, căciula, nasturii, mătura de sub braț și nasul, morcovul din care gustă de obicei când vine la noi prin grădină iepurașul de Paști!

Dar au apărut brândușele și viorelele, puțin mototolite de episoadele târzii de îngheț și zăpadă.

Totul e efemer... Rămâne bucuria la gândul că, poate, peste ani, nepoțelul își va aminti de zăpezile de la Sighișoara, de "uriașul" om de zăpadă... și de Buni și Moșu!

**Și sărbătorile, petrecute alături de copii și nepoțel...
În zilele astea mă consider în Rai! Că nu cred că în
Grădina Domnului, în Rai, poate fi fericire mai mare!**

*Adevărata salvare a vieții
se găsește înăuntrul vostru!*

Osho

Capitolul 15

Întâlnirea

Mai țin legătura cu o fostă prietenă din liceu... Ne-am reîntâlnit pe rețelele de socializare, Facebook, Messenger, WhatsApp.

Nimic nu e mai plăcut decât să povestești și să depeni amintiri cu un vechi prieten. Avem pasiuni și preferințe muzicale comune. E plăcut! Am ajuns într-un impas. Nu știu ce să-i mai scriu... Cu ceva

vreme mai înainte i-am trimis un video, *Îți mulțumesc că exiști!*... chiar așa este, e adevărat! Datorită ei și a câtorva prieteni am reușit să mă ridic. În urmă cu trei ani, într-o

dimineață, am simțit cum cade cerul pe mine, am căzut în genunchi, apoi m-a strivit la pământ, nici nu mai știu cât a durat calvarul, am trăit într-o altă lume. E groaznic, de la o zi la alta, să vezi cum viața ta se schimbă radical, că nu mai ești om normal și va trebui să te adaptezi la alt mod de a trăi. Ce s-a întâmplat de fapt? În urma unei banale operații, după o anestezie rahidiană, în coloană, am rămas cu picioarele amorțite, aproape paralizate, deplasându-mă foarte greu.

Am început să învăț din nou mersul pe jos. Și uite așa, am învățat să trăiesc și astfel. Și au trecut trei ani!

Poezia „Iarna mea”, pe care o redau mai jos, în rândurile următoare, este chiar despre mine!

Iarna mea

*Declar acum, cât încă sunt întreg
La minte... și umblu încă prin lume
Ce simt... și pân' la urmă ce înțeleg
Din toată această jalnică deșertăciune,
Că ninge și în sufletul meu,
Cu fulgi mari de zăpadă
Și viscolul mă-ngheață,
Troienind ca-n ogradă,
Dar nu mă tem de-a viscolului gheară,
Nici de fulgii ce mă fac de var.
Iarna mea nu vine dinafară
Ea vine dinăuntru înafar'!*

Poate uneori sunt mai ciudat, mai cicălitor... nu aş vrea să plictisesc. Dar vreau să-i mulţumesc că există, că m-a însoţit în vremea în care învăţam să umblu, că am ştiut-o aproape de mine în călătoriile mele în lumea de vis...

Dar se pare că natura, sau poate Dumnezeu, ţin cont de legea compensaţiei, care guvernează universul, le aşază pe toate la locul lor, aşa cum trebuie şi nu neapărat cum vrem noi. Aşa m-am trezit printr-o simplă întâmplare, fără nicio premeditare, pe nesimţite, datorită reţelei de socializare Facebook, că am reîntâlnit-o după mai bine de 45 de ani şi că acum e ca şi sora mea, iar eu sunt fratele ei, de care am înţeles că are atâta nevoie, după ce fratele adevărat a murit... Şi sunt fericit! Acum ne-am întâlnit ca fraţi şi îi mulţumesc că există pe lumea asta! Consider că este sora mea (mi-ar fi plăcut să am o soră aşa ca ea) şi un prieten drag! Nu întâmplător ne-am regăsit, deşi au trecut atâţia ani! Ne-am ajutat reciproc. Aş vrea să o ştiu că zâmbeşte mereu şi o îmbrăţişez cu drag!

Afară plouă, plouă cu picături mari peste trandafiri şi peste toată grădina! Şi plouă cu amintiri peste noi, e ploaie de vară cu poveşti şi nostalgiile fostelor iubiri...

Ieri noapte te-am visat... Se făcea că eram cu tine, dar a fost doar un vis..., un vis frumos, îndepărtat, prea-ndepărtat şi prea frumos să poată fi adevărat...

Noapte bună! Şi ce visezi, să strângi în braţe... Aşa cum strângi în palma ta o floare, sau un pui de-abia ieşit din

găoace, cu sufletul, să nu-l strivești îmbrățișându-l... Că așa ceva i se poate întâmpla oricui...

Acum, în ultima vreme, relațiile s-au mai răcit...

Simplu, în câteva cuvinte, se poate spune totul..., așa am înțeles eu că a intervenit plictiseala, convorbiri și discuții, care au părut monotone... În fond, e ceva normal, inevitabil, la început probabil că am fost o revelație pentru ea, dar cu timpul totul s-a banalizat...

Ascult în fiecare zi și mai ales seara, până târziu, muzica ce-o ascultam împreună și mă gândesc la ea... A fost și va rămâne pentru mine o ființă deosebită în viața mea, în momente deosebite și delicate...

După episodul trist din viața mea, când încercam să învăț din nou mersul pe jos, ea și alți prieteni m-au ajutat să depășesc momentele grele, însoțindu-mă la plimbare prin telefon, sau prin desele călătorii prin lumea de vis...

Eu rămân același romantic, călător prin vis, pe care așteptarea l-a nins... Deși nimeni nu știe să aștepte ca mine, unele evenimente sau întâmplări m-au marcat!

Când îi aud vocea la telefon, tresar, mă cuprinde o melancolie, o stare plăcută de fapt; chiar dacă mă repet, ce poate fi mai plăcut decât să întâlnești și să povestești cu un vechi prieten drag?! Și îmi face o deosebită plăcere să vă dezvălui un secret: ea e Ancuța, din capitolul „Fostele iubiri”! Acum, sora și prietena mea de suflet!

*Ce e viața, dacă nu umbra
unui vis care fuge!*

Umberto Eco

Capitolul 16

Când vine seara

Când se apropie seara, mai ales în serile de iarnă, mă cuprinde un sentiment ciudat... nu aș vrea să se mai termine ziua, deși sunt obosit, nu aș vrea să dorm, ci să muncesc în continuare, să fac ceva, să fie o zi fără sfârșit. Simt că am îmbătrânit. Se zice că în momentul în care realizezi că ești bătrân, începi o a doua viață, o nouă viață. Din păcate, tot eu mă gândesc cu părere de rău că această a doua viață va fi foarte scurtă.

Bătrânețea începe ca toamna... cu o adiere de vânt călduț, cu melancolii, cu umbre care se prelungesc, cu amintiri dragi și doruri vagi, dar e la fel de frumoasă ca toamna! Și apoi urmează iarna, cu fulgi și troiene de zăpadă și flori de gheață la ferești!

Moțâind în fotoliu, la gura sobei, ai tot timpul să filozofezi gândind la nemurirea sufletului și la anii care s-au trecut ca o poveste. Să rememorezi frânturi de viață... Tragi aer în piept și stingi lumina. Va fi o noapte și mai apoi o zi, un zbor în minus, poate o cădere în plus, ce mai contează! Totul e renașterea din propria cenușă, cu frânturi de amintiri și dragoste poți învinge o lume întregă. De la o vreme mă apasă o tristețe, o durere tăcută și continuă...

Băiatul nostru, Adi, e plecat departe. (A studiat la Cluj simultan Calculatoare la Politehnică și Informatică la "Babeș-Bolyai"; acum e un IT-ist de excepție!). Până acum aproape că nu am realizat acest lucru, dar acum îmi dau seama că l-am pierdut, e la mii de km distanță, undeva prin Insulele Canare. Am în schimb convingerea și satisfacția că acolo trăiește într-o lume super liniștită și civilizată. A fost și este un copil cu un caracter deosebit de frumos, așa că merită să trăiască pe măsură. Iarna asta am fost la ei, în Insulele Canare, pe insula La Gomera, în orașelul Valle Gran Rey și am stat acolo șase săptămâni. E Raiul pe pământ, cald și bine. Erau 24 de grade Celsius, umblam în șlapi și tricou. S-au stabilit acolo, au rezidență, și-au cumpărat locuință și acum pentru ei acolo înseamnă "acasă"! Cu ani în urmă, când l-am condus la gară, la începutul primului an de facultate, am urmărit trenul până a dispărut cu totul după deal... Atunci am simțit că a plecat de acasă, pe un drum fără întoarcere! Așa cum mi se întâmpla și mie cu mulți ani în urmă...

Fata tatii Ioana lucrează la o bancă, la B.R.D., e mai aproape, la Târgu Mureș, avem mare noroc... Vine acasă aproape în fiecare sfârșit de săptămână, cu soțul și nepoțelul Edi, bucuria sufletului nostru... Atunci, în zilele acelea când suntem împreună, simt că aș trăi în Rai... Realizez că încet, încet, copiii au crescut, și-au luat zborul spre lumea lor, dar pentru noi vine "repetabila pedeapsă"...

**La sărbătoarea
Lăsatu' Secului pe
Târnave,
cu țărăncuța
mea!**

Cu siguranță și părinții mei au suferit atunci când am plecat, dar atunci nu mi-am dat seama, eram prea preocupat și captivat de zborul meu!

Acum am rămas singuri. În serile de iarnă, când ninge cu fulgi mari, ca-n poveștile de frații Grimm, o chem pe Domnica lângă mine: *Închide ochii și imaginează-ți că ninge peste noi... fiecare fulg, e un sărut al meu. Lasă sărutările mele să fulguiască, până nu va mai rămâne nimic neatins... Fulguită-mă și tu cu sărutări, să adorm legănat, sub nămeți de vise frumoase!*

*Cei mai frumoși ani sunt
cei care vor veni!*

Victor Hugo

Capitolul 17

Cugetări la gura sobei

Sufletul e ca o vibrație magnetică a ființei noastre. Și, când reușim să vedem cu ochii sufletului, am depășit condiția de simplu muritor!

Ciudată e și problema cu sexul: eu am convingerea că, de fapt, Dumnezeu cu asta ne-a ademenit, în acest mod să ne înmulțim să perpetuăm specia... Altfel, dacă nu există dragoste între cele două persoane, mi se pare doar un act animalic! Ce mare ușurare simți atunci când treci de 60 de ani și nu te mai interesează femeile... Ce mare pacoste era pe capul tău în tinerețe, când puneai ochii pe o femeie și alergai după ea ca un motan în călduri, până o aveai. Mare și grea e problema asta pentru bărbați... Nu știu dacă așa o

fi și pentru femeii, dar pentru mine e clară problema... Mai trist e că după ce o aveai, la capătul unei adevărate aventuri, te cuprindea un fel de jenă, un disconfort, și te grăbeai la baie, să te speli, te îmbrăcai în fugă și plecai, mototolit, parcă ai fi dus cu tine o rușine... În drum spre casă, îți făceai tot felul de reproșuri și, în final, ajungeai la concluzia că tot nevasta e mai bună. E femeia pe care, după ce ai făcut dragoste cu ea, o mai poți ține în brațe, cu tot dragul, și adormi așa, pe aripi de vis!

Azi a fost duminică... A mai trecut o zi, o zi ca toate altele. Doar că dimineață, pe la 10.30, m-am dus la biserică. A fost o rupere de ritm, m-am văzut cu vecinii. Mă simt bine acolo, în bisericuța amenajată la subsol, e mai intim, mai prietenos, preotul mi-e cunoscut de multă vreme și aproape toți enoriașii prezenți sunt foștii mei vecini din cartier. După amiază nu m-am putut răbda și am mai meșterit câte ceva. A trecut repede și plăcut, am dat o tură prin grădină și am cules fructe, am tot ciugulit în timp ce ascultam la telefon muzică folk... Am descoperit muzica veche de pe vremea când eram student, doi băieți din Vaslui, frații Chiriac. E o muzică simplă, doar cu chitara, fără artificii și efecte electronice... Cântau ca trubadurii prin complexul studentesc și parcul din fața cantinei. Mai erau și alții, dar nu-mi mai amintesc... Apoi a început în forță Cenaclul "Flacăra" al lui Adrian Păunescu....

Dar să mă întorc la problema mea! Se face seară și eu nu vreau... Aș vrea să fie tot ziuă, să meșteresc mereu câte ceva... Cred că mă paște o perioadă critică, de care mă temeam mai demult. Toată viața mea, de când mă știu, a fost o alergătură!

Să vină vacanța, dar foarte devreme, îmi doream să treacă vacanța cât mai repede, să încep iar școala, să termin 8 clase și să intru la liceu. Să termin liceul și să reușesc să trec examenul de maturitate, Bacalaureatul, să reușesc la examenul de admitere la Politehnică. Dar n-a fost să fie, a urmat stagiul militar, apoi iar învățătura și zbaterea să resist la facultate, cu fiecare examen și fiecare sesiune istovitoare, învățam pe brânci, să am medie de bursă (erau asigurate un blid de mâncare și un pat cu perină... și un abonament pe liniile de autobuz...). Visul meu de a ajunge inginer...

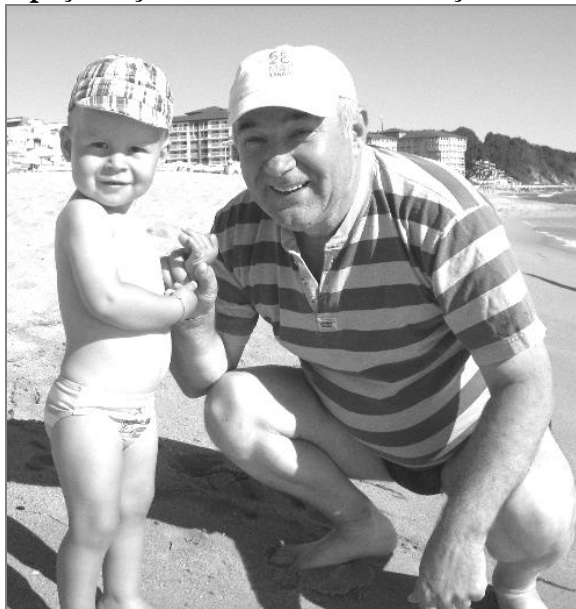
Da' baiul mare e că acum nu mai alerg după nimic..., toate zilele sunt la fel, toate au valoare de weekend, adică de luni dimineața până vineri seara. (Câțiva prieteni îmi trimit pe Facebook, vine-rea, urări de genul "week-end plăcut!" Și eu le răspund, distrat: *Mă, de ce vrei*

să mă prostesti, să mă faci să cred că mâine e luni! Că pentru mine week-endul începe în fiecare zi de luni! Totuși, trebuie să fac o rectificare: în weekendul normal, vin acasă, la țară, la Sighișoara copiii de la Tg. Mureș, aproape în fiecare săptămână... Fata, ginerele și nepoțelul... Și asta înseamnă totul pentru mine... Cum să nu-mi doresc să mai trăiesc?!

Nepoții noștri necuvântători, Bella și Thomas!

Edi, la mare, cu Moșu de la Sighișoara!

*În definitiv, nu anii din viață
sunt cei care contează, ci viața din anii tăi!*

Abraham Lincoln

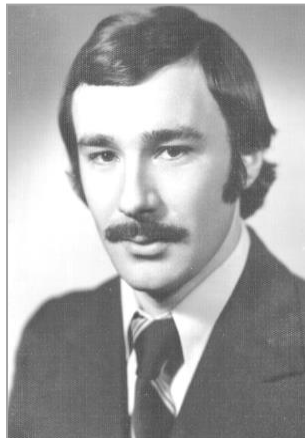
Capitolul 18

În loc de Epilog

Când am plecat de acasă, din sat, nici prin gând nu mi-a trecut vreodată, că o să ajung aici, acum, în locul și situația de fapt... Nici în cele mai frumoase și promițătoare vise nu-mi închipuiam așa ceva... Speram să termin școala, 8 clase și să ajung la o școală profesională, să învăț o meserie, după care să-mi câștig pâinea cea de toate zilele, pentru mine și familia mea... Și cu asta eram mulțumit că dorința Mamei s-a împlinit, că am scăpat de munca grea, unde cu sudoarea frunții îți câștigai bucata de pâine zilnică și rămânea plătit cu munca ei toată corvoada la munca pământului. Dar, ajuns la școală la oraș, faptul că m-au luat în derâdere și la bășcălie colegii de clasă m-a ambiționat să învăț tot mai bine și, cum se zice că *pofta vine mâncând*, așa și eu am urcat tot mai sus... Am făcut liceul, am citit foarte

mult, practic tot ce-mi cădea în mână citeam... Poate exagerez, dar cred că sunt câțiva metri cubi de carte, dar după toate astea, din păcate, am înțeles un singur lucru, foarte important, de altfel: cât de puțin știu, cât de puțin cunosc despre lumea asta...Vorba unui coleg, Valeriu Nemeș, "cât trăim, tot învățăm, da' tot proști murim"!

Apoi a urmat facultatea, colega și prietena mea Domnica era studentă. Cum puteam să mă las mai prejos?! Așa că am ros cărțile și am ajuns student la Politehnică la Iași... Acolo a trebuit să învăț din răspu-teri, mulți dintre colegi erau absolvenți de Liceu Industrial, iar eu aveam multe carențe. Dar a trebuit

să învăț, mai ales că aveam nevoie și de medie de bursă. Altfel, adio Iași, și poate ajungeam un brigadier fruntaș în

sat la Oroiu... Dar învățând pentru note bune, am învățat și meserie... Așa că, în fabrică, după 4 ani, eram șef de secție și toate au urmat ca ceva normal, până la sfârșit. Niciodată nu am

știut ce e aia să nu ai bani (am avut totdeauna un salariu bun, dar am fost obișnuit să trăiesc modest și cu economie). De fapt, am făcut așa cum ziceau bătrânii din sat: m-am uitat mai întotdeauna în jos și mi-am zis că, dacă pălmașii, muncitorii se descurcă cu salariul, atunci eu, ca inginer și mai apoi ca șef, e imposibil să nu mă descurc cu traiul și cheltuielile familiei.

Acum, la încheiere, să vă spun o mare nedumerire a mea: de ce majoritatea se bat pentru averi? Că toți avem doar o gură! Și mai ales conducerea partidului de guvernământ, a PSD-ului... în concepția mea, dacă ai o casă, o mașină și un serviciu bun, nu trebuie să-ți mai dorești altceva, decât sănătate. Și, mai în glumă, mai în serios, în fabrică, la ședințele operative de dimineața, la începutul programului de lucru, când îi mai luam la rost pe maiștri, unul dintre subalternii mei îmi amintea mereu să nu fiu așa sever cu ei, că ei au muncit ca să mă întrețină pe mine la facultate! Și cumva avea dreptate; noi, cei care am învățat, poate având o minte mai bună, făcând o facultate, datoria noastră e să ne punem mintea la contribuție să facem în așa fel ca muncitorii să lucreze mai ușor și mai bine. Și uite așa, am ajuns la sfârșitul povestirilor, la fundul "Cufărului cu amintiri"...

Suntem bogați, cu fata săracă, orfană, de la casa de copii am făcut avere, în sensul că avem o casă cu fântână în curte, grădină, câțel și pisică... și o mașinuță în care ne

simțim confortabil... Cam atât, după o viață de muncă, atât au agonisit doi ingineri. Nu ne mai dorim decât sănătate!

Mai am amintiri frumoase din ultima parte a activității mele în câmpul muncii, la Primăria din Sighișoara, unde mai bine de 10 ani am fost și Ofițer de Stare Civilă. A fost o activitate deosebit de plăcută, emoționantă, de fiecare dată mergând cu gândul înapoi la acea zi în care și eu am spus „da”! Și mai ales că mă întâlnesc pe stradă cu cunoscuți care spun:

Priviți, el e domnul de la Primărie care ne-a „nenorocit”!

În încheiere, nu pot să nu amintesc vorbele ce mi le-a spus Tatăl meu, în ziua când m-am întors de la Iași, inginer: “Dragu’ Tatii, de-amu’ ești Inginer, poate că vei ajunge și șef la un moment dat, dar niciodată să nu-ți bați joc de muncitori...” “Să nu uiți, Dariel!”, cum spunea Zaharia Stancu. Așa nici eu nu am uitat vorbele Mamii și ale Tatii... Restul rămâne o poveste... Și poate că odată și odată, când voi pleca și eu din astă lume, acolo sus, în Ceruri, ne-om întâlni, să povestim despre atâtea și atâtea, ce nu am apucat să povestim aici, pe Pământ!

Casa de la Sighișoara, colțul nostru de rai!

Fântâna „La Buna”, cu apă veșnic bună de băut, care curge de sute, poate de mii de ani. Cu siguranță ar putea povesti mult mai multe decât mine!

Apusul de soare la Oroiu

Și odată cu sfârșitul povestirilor, la Oroiu se face seară, vine ciurda, se închid găinile și se dezleagă câinele din legătură. Sătenii cinează, trag feștila mai jos, suflă lampa și se cuibăresc în așternut. Iar soarele trece dealul Căpușului, pentru ca mâine dimineață să o ia de la capăt.

Sighișoara, martie 2020

CUPRINS

<i>Prefață</i> - Din cufărul vremii	5
Capitolul 1 - Casa de „După Deal”	13
Capitolul 2 - Viața la Internat	26
Capitolul 3 - Munca la țară, în vacanțe	34
Capitolul 4 - Fostele iubiri	44
4.1. Mariana, blonda cu codițe	44
4.2. Rodica, fata cu chip de păpușă	47
4.3. Ancuța, mon amour	49
4.4. Steluța, sărutul focos.....	57
4.5. Many, „Fata cu ochi ca mura”	59
4.6. Hajny, bună dimineța la Gurghiu	70
4.7. Doina, fata din Suceava.....	74
4.8. Anișoara, bănașeanca de la Sângeorz-Băi	81
4.9. Emilia, iubire de-o zi.....	84
4.10. Unica... singura care a putut da vieții mele sens... 87	
Capitolul 5 - Aventuri periculoase	106
Capitolul 6 - Buzunarul fără fund.....	109
Capitolul 7 - Omul care mi-a modelat destinul	112
Capitolul 8 - Păcurar cu liceu la bază... și amintiri din cătănie!.....	115
Capitolul 9 - Student, boboc la Politehnica Iași.....	130
Capitolul 10 - În sat, la Țintirim.....	141

Capitolul 11 - Hotărâre dificilă	152
Capitolul 12 - Aducerile aminte din sat... ..	156
12.1. Despre Cânepă... sau de labobul de sămânță la cămașă și ismene	156
12.2. Oaia și păcurăritul la Oroiu	166
12.3. Importanța păcurăritului la gospodăriile din Oroiu.....	168
12.4. Lâna, bogăția pierdută.....	175
12.5. Porcul. Tăierea porcului	179
12.6. Văcuța, sursa de existență a țăranului	185
Capitolul 13 - Sora fratelui mai mare.....	190
Capitolul 14 - Iarna la Sighișoara	195
Capitolul 15 – Întâlnirea.....	200
Capitolul 16 - Când vine seara	204
Capitolul 17 - Cugetări la gura sobei	207
Capitolul 18 - În loc de Epilog.....	211

